
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Sánchez Bueno, Yolanda; Morón, Mar, dir. Què passa quan s'estableixen sinèrgies entre el museu i l'escola? : Avaluació del projecte: 'Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats', entre el Museu del Disseny de Barcelona i l'Escola Catalònia. 2014. 91 pag. (1140 Grau en Educació Primària)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/123057>

under the terms of the license

Què passa quan s'estableixen sinèrgies entre el museu i l'escola?

Avaluació del projecte: “ Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats”, entre el Museu del Disseny de Barcelona i l 'Escola Catalònia.

Yolanda Sánchez Bueno

Treball de fi de grau. Grau d'Educació Primària

Tutora: Mar Morón

Departament de Didàctica de les Arts Plàstiques

Universitat Autònoma de Barcelona

Juny de 2014

Què passa quan s'estableixen sinèrgies entre el museu i l'escola?

Avaluació del projecte: "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats", entre el Museu del Disseny de Barcelona i l'Escola Catalònia.

Resum

De la voluntat de fer del Museu del Disseny una institució permeable i al servei de la seva comunitat neix el projecte: "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats". Un projecte educatiu que obre la porta a l'aprenentatge, al coneixement, a la cultura i a les emocions i estableix un diàleg igualitari entre el museu i l'escola amb la finalitat també de donar veu als infants!

El Museu del Disseny vol escoltar històries explicades a partir de les exposicions que han creat els alumnes de dos Instituts de l'ESO i dues escoles de primària que enguany han participat en aquest projecte.

El següent article té com a finalitat realitzar una avaluació de l'impacte que aquest projecte pilot, implementat concretament a l'Escola Catalònia, ha provocat en tots els agents implicats

Paraules clau: Museu – Escola, Cultura, Patrimoni, Exposició, Projecte educatiu

What happens when synergies between museum and school are established?

*Project evaluation: "We organize an exhibition. A world of
objects, looks and stories", between the Design Museum of Barcelona
and the Catalonia School*

Abstract

"We organize an exhibition. A world of objects, looks and stories" is a project that arises just to turn the design museum into a public institution to be used by the community. It is not only an education project for learning, knowledge, culture and emotions, but it also helps to a balanced dialogue between the museum and the school. Everything with the purpose of making children speak up!

The Design Museum needs stories to be told taking these exhibitions created by students as a starting point. Students from two Secondary Schools and two Primary Schools have taken part in the project this year.

The following article, after a fieldwork using the qualitative methodology, assesses the impact of this pilot plan tested in Catalonia School on all those factors involved.

Key words: School-museum, Culture, Cultural heritage, Exhibition, Education Project

Índex

Resum	1
1. Introducció	4
2. Marc teòric	5
3. Marc empíric	12
3.1. Plantejament de la intervenció educativa: objectius i metodologia de la investigació	12
3.1.1. Objectius de la investigació	12
3.1.2. Idees que guien el procés d'investigació i preguntes principals	13
3.1.3. Metodologia de la investigació	14
3.1.4. Instruments de la investigació	14
3.2 Presentació del cas	19
3.2.1. El centre: Escola Catalònia	19
3.2.2. El museu: Museu del Disseny de Barcelona	21
3.3.3 El projecte d'intervenció educativa: "muntem una exposició. un món d'objectes, mirades i relats"	23
4. Anàlisi i interpretació de les dades	27
4.1. Primer nivell d'anàlisi: recorregut per les diferents sessions	27
4.2. Segon nivell d'anàlisi: respostes a les preguntes que van guiar el procés d'investigació	44
5. Discussió de resultats	56
6. Conclusió	57
7. Consideracions finals	59
8. Bibliografia i webgrafia	60
9. Annexos	57

1. Introducció

Educar no és una tasca exclusiva de l'escola. Antonio Marina¹ a les seves conferències i escrits propaga el proverbi africà: "*Per educar a un nen fa falta tota una tribu sencera*". Ens hauríem de prendre aquesta dita com una missió. Educar els nens i les nenes que seran el nostre futur és responsabilitat de tota la comunitat que els rodeja. Cal brindar-los la millor educació possible amb tots els recursos i eines que tenim, acompanyar-los en el seu caminar i seguir aprenent junts. Aquesta hauria de ser, sense cap mena de dubte, la missió principal que hauria de tenir la societat.

L'autora² d'aquest article motivada per aquesta idea i interessada per la relació que s'estableix entre l'escola i el museu, va acceptar la proposta de la professora Mar Morón³ de fer el seguiment i l'avaluació d'aquest projecte pilot com a treball de fi de grau; tot el treball d'investigació realitzat queda recollit en el següent article.

Aquesta oportunitat sorgeix a partir de la trobada que es va produir entre Mar Morón i Carmina Borbonet⁴ al voltants d'octubre del 2013. En aquesta primera trobada Carmina Borbonet va explicar a Mar Morón el projecte educatiu que impulsava el Museu del Disseny de Barcelona i el qual s'implementaria a diferents escoles i instituts del barri de Sant Martí de Barcelona a primers de febrer del 2014. Més tard vam ser convidades a les primeres reunions on es van trobar els membres del museu, les escoles participants i els promotors del projecte per ser informats i formats abans de la posada en marxa. És així com en una d'aquestes reunions vam comunicar el nostre propòsit de fer l'avaluació del projecte en una de les escoles participants. Acceptat el nostre propòsit ens van oferir la possibilitat de fer el seguiment del projecte a l'Escola Catalònia i ens vam donar totes les facilitats possibles per dur-lo a terme amb èxit.

El projecte de recerca està dividit en cinc parts que queden estructurades de la següent manera:

Hi ha una primera part on queda recollit el marc teòric que el recolza, moviments educatius, teories i autors relacionats amb l'objecte d'investigació.

---

¹ Antoni Marina (1 de juliol de 1939) és un filòsof, assagista i pedagog espanyol

² Yolanda Sánchez Bueno; autora de l'article, la qual ha estudiat grau de mestra generalista d'educació primària a la Universitat Autònoma de Barcelona; l'últim any de la carrera va aprofundir amb les assignatures optatives en l'àrea d'educació artística i ciències a on, entre d'altres coses, va descobrir la importància d'establir relacions entre escola i museu

³ Mar Morón; professora d'innovació didàctica de les Arts visuals i plàstiques de la Universitat Autònoma de Barcelona i tutora del treball de fi de grau de Yolanda Sánchez

⁴ Carmina Borbonet; Cap del departament d'educació del Museu del Disseny de Barcelona

A continuació, a la segona part es trobar el marc empíric, la metodologia emprada, els instruments utilitzats i la presentació del cas.

Seguidament, al tercer apartat queda explicitada tota la informació recollida i es fa l'anàlisi i interpretació de les dades obtingudes durant l'estudi de cas.

Abans de concloure el treball es destina tot un apartat per fer la discussió dels resultats obtinguts tenint en compte el marc teòric que recolza el projecte.

Per últim, es fa una conclusió valorant i avaluant tant el seguiment com l'impacte provocat en ambdós agents implicats.

El treball d'investigació conclou amb una reflexió personal sobre l'experiència viscuda, què és el que m'ha aportat, què és el què he après i quin dels aspectes destacaria de tot el procés desenvolupat.

2. Marc teòric

Context social

Abans de començar a definir el marc teòric amb el qual es sustenta l'Estudi de Cas creiem necessari contextualitzar-lo.

Vivim en una societat complexa, una societat que el sociòleg Bauman defineix com una societat *líquida*⁵ (postmodernitat líquida): relacionada amb un canvi de paradigma que té a veure amb un *canvi en els patrons de la migració global*, amb una societat regida per les lleis del consum i l'avanç de les noves tecnologies (Bauman, 2008). El món és complex, tot està connectat i sotmès a un canvi continu; tot és dinàmic i efímer. Aquest fet provoca inestabilitat i incertesa. Davant d'aquesta incertesa, i per poder gestionar aquesta complexitat, necessitem persones amb capacitat adaptativa, persones creatives amb capacitat d'innovar per millorar i transformar el món.

D'altra banda, enfront de l'allau d'informació que ens arriba, ens costa distingir entre què és informació i coneixement. Seguint amb aquesta manifestació, Daniel Innerarity⁶ (2010) afirma que la competència més demandada per la societat es reduirà a *"la recerca de qui sigui capaç de transformar la informació en*

---

⁵ BAUMAN, Zygmunt Bauman; *L'educació en un món de diàspores*. Debats d'educació/11 (2008)

⁶ Daniel Innerarity, catedràtic de filosofia política i social basc (1959)

saber"⁷. Així mateix, Michela Mayer⁸ apunta que es fa indispensable la figura de "mediadors": científics, mestres, artistes (jo afegiria, institucions educatives) per fer de pont entre cultura i "no-cultura"⁹.

Davant d'aquest paradigma pensem que l'escola i el museu tenen un gran repte. És per això que la relació entre Escola i Museu, tema del qual tracta el següent treball d'investigació, es presenta com una oportunitat perquè dos agents educatius, al servei de les persones i amb una clara funció educadora, obrin la porta al coneixement i apropin la cultura a la comunitat. És creant sinèrgies quan l'acció educativa es fa molt més potent i enriquidora.

La Relació Escola-Museu: Evolució història, referents teòrics i funció dels dos agents educatius al món contemporani

A partir de finals del S.XIX i principis del S.XX, tant l'escola pública com el museu es van anant expandint i declarant, com a agents actius d'una transformació de les estructures socials del moment i en conseqüència de la democratització de l'accés a la cultura. Des d'aleshores i fins a l'actualitat hi ha hagut una transformació i una evolució, no de manera genèrica ni homogènia en totes les institucions, però sí palpable i en constant moviment en altres. Un exemple podria ser aquest projecte que impulsa el Museu del Disseny de Barcelona i les escoles que varen acceptar el repte d'implementar-ho.

Començarem parlant de l'escola, a la qual recau l'educació formal de les persones i per tant té la finalitat d'apropar el coneixement i fomentar l'interès per aprendre. L'escola ha anat evolucionant al llarg de la història d'acord a les necessitats de la societat gràcies a les investigacions fetes i les noves teories exposades en matèria d'educació sobretot parant atenció en la manera de com aprenen les persones. És així com ja a finals del S.XIX i principis del S.XX sorgeixen noves corrents educatives que pretenen trencar amb el format d'escola tradicional basat en la transmissió de coneixement i la instrucció (malauradament encara n'hi ha que continuen ancorades en aquest model educatiu). Aquestes noves escoles van apostar per un aprenentatge més significatiu, basat en la descoberta donada a través l'experiència i en una actitud molt més activa de l'alumne, on el mestre feia la funció de guia, d'acompanyant durant el seu procés d'aprenentatge; l'Escola Nova i l'Escola Moderna, recolzades per les teories de pedagogs, Ferrer i Guardia, Maria Montessori, Fröbel, Decroly i Freinet entre d'altres, en són un exemple. A aquestes corrents, i ja més cap a la meitat i finals del S.XX, cal sumar les aportacions, en el camp de la psicologia

---

⁷ INNERARITY, Daniel; *Incertesa i Creativitat. Educar per a la societat del coneixement*. Debats d'educació/18 (2010)

⁸ Michela Mayer, investigadora en educació científica i ambiental

⁹ MAYER, Michela Mayer; "Reglas y Creatividad en la ciencia y en el arte". (2009) En aquest article l'autora descriu les "no-cultures" com aquelles produccions o llocs, presentats per la publicitat, formats televisius, centres comercials, etc., que no cerquen produccions de coneixement, de descoberta, ni de creixement, sinó reconeixement i consum.

evolutiva, de personatges com Piaget¹⁰ que afirmava que els principis de la lògica comencen a desenvolupar-se abans que el llenguatge i es generen a través de les accions sensorials i motrius del nadó en interacció i interrelació amb el medi físic i social¹¹, i més tard de Vygotsky¹² (1998) que defensava l'origen social de la conducta individual expressada en la "*lleï de la doble formació*" segons la qual tota funció apareix dues vegades: a nivell social, i més tard a nivell individual. Primer a nivell interpsicològic (entre persones), i després a nivell intrapsicològic (en l'interior del nen), cosa que fa destacar la importància que en conseqüència obtenen els *instruments mediadors* que són creats pel mitjà sociocultural¹³. És així, com Piaget i especialment Vygotsky amb les seves teories constructivistes van contribuir a donar força i credibilitat a les metodologies emprades pels moviments anomenats amb anterioritat, que ja entenien l'aprenentatge com un procés de construcció de la persona que es dona en interacció amb els altres i el qual és fonamental pel seu desenvolupament. A més, van ser els precursors per altres teòrics posteriors que van continuar investigant en el camp de la psicologia evolutiva, la psicologia de l'educació, la pedagogia, la neurologia, etc. i que avui dia són grans referents per moltes escoles i moviments educatius. A continuació en parlem d'algun d'ells.

Moguts pels interessos d'aquest treball: ***constatar que el fet de crear sinergies entre l'escola i el museu ajuda a millorar l'aprenentatge i desenvolupament de les persones***, volem fer referència a alguns moviments educatius concrets i autors contemporanis que ens han ajudat a donar una base teòrica més ferma a la nostra hipòtesi en particular i al nostre projecte d'investigació en general.

Per començar ens agradaria destacar l'experiència i la filosofia de les Escoles infantils de Reggio Emilia, fonamentades en les teories de Loris Malaguzzi, pedagog fundador de la institució, les quals han contribuït a una renovació important de les escoles infantils del nostre país i són un exemple d'escoles que s'obren a la comunitat amb la finalitat d'aportar noves experiències i nous recursos que ajudin els infants en el seu desenvolupament i aprenentatge, ja que són escoles que creuen fermament que a través de l'educació és possible una transformació social.

Aquestes escoles infantils treballen a partir de la *pedagogia de la relació*, és a dir, de la participació que és la que millor explica com un grup de nens i nenes està fet de individualitats i d'associacions amb afinitats i habilitats diferents. Per això, l'adult es basa en l'observació i el descobriment de les diferents

---

¹⁰ **Jean Piaget** (Suïça, 1896-Ginebra, 1980), psicòleg experimental, filòsof i biòleg

¹¹ Informació extreta de la Tesi doctoral de Mar Morón, *La Educación Artística de las personas con discapacidad intelectual, La Autodeterminación* (Capítul 1)

¹² **Lev Semiónovich Vygotsky** (Bielorrússia, Rússia, 1896–1934), psicòleg, fundador de la psicologia històric-cultural i precursor de la neuropsicologia

¹³ Informació extreta de la Tesi doctoral de Mar Morón, *La Educación Artística de las personas con discapacidad intelectual, La Autodeterminación* (Capítul 1)

maneres que els alumnes tenen de participar per dissenyar i proposar diferents activitats a partir de situacions reals que connectin amb la motivació i l'interès de l'alumne¹⁴.

"Si se hacen cosas reales, también son reales sus consecuencias"¹⁵

Loris Malaguzzi

Per resumir, la filosofia de les Escoles Reggio Emilia es basa en dotze principis: la importància de les relacions humanes, la pràctica de l'escolta al nen; la valoració de la diversitat i la complexitat; l'escola col·laborativa i comunitària; la formació de l'educador; la documentació del desenvolupament del nen; el taller artístic; el redescobriment de la creativitat; la qualitat de l'espai i l'ambient; la importància de les experiències i el respecte pel nen, i la teoria dels cent llenguatges del nen¹⁶; la qual valora la pluralitat dels codis lingüístics i venç les històriques contraposicions culturals entre cos i ment, entre acció i pensament, entre ciència i fantasia, etc.

Altre exemple d'escoles, que entenen que l'aprenentatge i l'educació dels alumnes no és tasca exclusiva de l'escola i per tant és indispensable obrir les seves portes i implicar a tota la comunitat educativa, (Flecha¹⁷ 2009), són les Escoles Comunitats d'aprenentatge. Aquestes escoles es defineixen com a centres inclusius i acollidors; proposen la transformació global del centre, vinculant el professional, les famílies i els agents educatius del territori amb accions adreçades a l'assoliment de l'èxit educatiu de tot l'alumnat i la superació dels conflictes.

Les Escoles Comunitats d'aprenentatge es basen en la *pedagogia dialògica*, la qual afirma que l'aprenentatge és el resultat del diàleg igualitari entre les persones que conformen la comunitat: mestres, alumnes, famílies, entitats i voluntaris.

"Las ciencias sociales desarrollan ya desde principios de los ochenta una orientación comunicativa que engloba y supera otras anteriores como la constructivista. Todas las experiencias educativas a nivel mundial que están logrando éxitos en la superación de desigualdades se basan en las características del aprendizaje dialógico como la acción conjunta del alumnado, familias, comunidad y profesionales de la educación. Su importancia actual aumenta en una sociedad de la información en la que el aprendizaje depende principalmente, y

---

¹⁴ Idem

¹⁵ MALAGAZZI, Loris; "La Educación Infantil en Reggio Emilia (pàg. 60). Informació extreta en : www.educadorasdeinfantil.es/?p=166, consulta dia 2/4/2014 a las 10:45h

¹⁶ Una de les més destacades teories de Loris Malaguzzi

¹⁷ Ramón Flecha, Catedràtic de sociologia de la Universitat de Barcelona.

cada vez más, de todas las interacciones del alumnado, y no sólo de las que recibe en el aula ni de sus conocimientos previos¹⁸

R. Flecha

Aquesta pedagogia dialògica, de la qual trobem precursors com Paulo Freire¹⁹ amb la seva teoria de l'acció dialògica, promou un aprenentatge lliure i crític, assentat en les bases de la democràcia, fomentant l'enteniment i la creació cultural.

Aquests són només dos exemples de models educatius que creuen que la interacció social i l'aprenentatge significatiu milloren l'acció educativa; sabem que n'hi ha molts més, però per no estendre'ns no en farem referència.

Així mateix, Elliot W. Eisner²⁰, en la seva intervenció al I Congrés Internacional: *Los Museos y la Educación. La formación de los educadores*, celebrat al 2008 al Museu Thyssen, ens ensenya quelcom més del funcionament de la ment. Ell manifesta que la ment, en la mesura que la desenvolupem, és un triomf cultural, per tant depèn dels valors i les prioritats de la gent que viu en una determinada cultura. Reafirma la importància en aquest aspecte dels professors, educadors i institucions com a mediadors i difusors de la cultura.

"La mente se construye mediante la apropiación de recursos culturales y no florece por sí misma de una forma natural. La mente es producto de la interacción, y aquellos de nosotros que nos dedicamos al arte y en especial al arte en los museos nos preocupamos, en última instancia, de la influencia que tenemos sobre el tipo de mente que estamos fomentando en los individuos".

Eliot W. Eisner

Podem dir doncs que l'escola juga un paper molt important en el desenvolupament de la ment, però en aquesta tasca l'escola no està sola, no ha d'estar sola, ha de comptar amb altres agents o institucions externes com els museus que els hi permetin introduir als seus programes curriculars noves estratègies per aprendre i altres llenguatges d'expressió com l'art, el qual permet percebre el món a partir dels sentits, aconseguint un desenvolupament cognitiu, una expressió simbòlica i una experiència estètica. (Eisner 2008)

Ara parlarem més detalladament dels museus. Els museus com a institucions neixen *del desig i la voluntat de tots els pobles, en totes les cultures i civilitzacions, per conservar cap al futur el seu*

---

¹⁸ FLECHA, R; Aprendizaje dialógico y participación social. Comunidades de aprendizaje 1997. Cita extreta de les actes del I Congrés Internacional: *Los Museos en la Educación*. Pponencia de Roser Juanola Terradellas; *Importància de los museos en la educación artística. Diálogos de interpretación i transformación..*

¹⁹ **Paolo Freire (1921-1997)**; educador i pedagog Bràsil

²⁰ **Eliot W. Eisner**; professor d'educació artística a l'escola de Educació de Stanford i una de les ments acadèmiques líders en els Estats Units.

patrimoni²¹. El patrimoni entès com a: *"El conjunto de elementos naturales o culturales (etnográficos, industriales, arquitectónicos), materiales o inmateriales, heredados del pasado o creados en el presente, en donde un determinado grupo de individuos reconocen sus señas de identidad"*²²

Així mateix Federico Castro Morales²³ i María Luisa Bellido²⁴ manifesten que la identitat col·lectiva és un valor inseparable del patrimoni. Ens porta a considerar patrimoni tot allò que ens resulta íntimament proper. El Patrimoni Històric s'ha convertit per a les administracions en un article de consum turístic, en un instrument per al desenvolupament local. Així doncs per als museus el seu patrimoni es converteix en el seu segell d'identitat, el qual l'han de conservar i donar a conèixer.

Aquesta voluntat de preservar el patrimoni, després dels desastres de La Segona Guerra Mundial es refermarà encara molt més i per aquest motiu es va crear l'ICOM (Internacional Council of Museums, 1946), organització internacional que representa els museus i els professionals que hi treballen i que acompanya els actors de la comunitat museística en la seva missió de preservar, conservar i transmetre els bens culturals²⁵. Per tant, el concepte de Patrimoni ha estat reivindicat i reconegut per diferents organismes i institucions al llarg dels anys, un exemple és *La Carta Europea del Patrimoni Arquitectònic de 1975*, a la qual es declara l'important paper que el Patrimoni ha d'exercir en l'educació, des de l'ensenyament a l'hora d'estimular la sensibilitat del ciutadà en les edats on pugui ser més receptor.²⁶

És aleshores quan també es comença a debatre sobre quines haurien de ser realment les funcions dels museus, debat que encara avui dia continua. La darrera definició del concepte de Museu la troben a l'ICOM al 2007.

"Un museu és una institució permanent, sense ànim de lucre, al servei de la societat i oberta al públic, que adquireix, conserva, estudia, exposa i difon el patrimoni material i immaterial de la humanitat amb finalitats d'estudi, educació i gaudi"

En referència a quines haurien de ser les funcions dels museus, veiem que els museus, al igual que les escoles, tenen la voluntat d'evolucionar d'acord a les necessitats de la societat i malgrat mantenir les seves tradicionals funcions que són la de col·leccionar, conservar, exhibir i investigar, comencen a prendre consciència del seu poder educatiu i comunicatiu. Per això a partir dels anys 80 sorgeixen els

---

²¹ FERNÁNDEZ, Alonso. *Museología y museografía*. Ediciones del Serbal, Barcelona (1999)

²² CASTRO MORALES, Federico i BELLIDO GANT, María Luisa; *Patrimonio, Museos y turismo cultural: Claves para la gestión de un nuevo concepto de ocio*. (1998)

²³ **Federico Castro Morales**; És llicenciat en geografia i Història, i Doctor en Història de l'Art de la Universitat de la Laguna de Santa Cruz de Tenerife.

²⁴ **María Luisa Bellido Gant**; Doctora en Història de l'Art per la Universitat Carlos III de Madrid..

²⁵ Informació extreta de la Web oficial de l'ICOM: <http://icom.museum/la-organizacion/L/1/>, consultada el dia 15/04/2014 a les 11:33 hores

²⁶ IDEM

Departaments d'Educació i Acció Cultural que han estat els encarregats de la remodelació de la funció educativa dels museus. Són els que tenen la responsabilitat de revalorar els recursos didàctics que ofereixen al públic i organitzar activitats educatives en funció de les seves col·leccions²⁷

Actualment el debat sobre quines haurien de ser les funcions dels museus està força vigent, de fet als diferents congressos internacionals que s'han anant celebrant durant els últims anys és un dels temes més debatuts. La tendència és dirigit a pensar en el Museu com agent social que té el poder de promoure el canvi, una transformació social. D'aquesta manera les seves polítiques educatives han d'estar orientades a la proximitat, a treballar amb l'entorn més proper, a treballar amb el barri, a treballar per a la igualtat social i potenciar la cohesió social, el diàleg intercultural i facilitar l'accés a la cultura dels més desfavorits. Per aconseguir-ho han de ser crítics amb els seus afers, autoavaluar-se, obrir-se i acceptar crítiques constructives que els permetin millorar la seva tasca social.

*"El museo tiene que perfilarse y definirse en primer lugar en favor de su comunidad, la de su entorno inmediato o territorio antropológico, y comprender las necesidades de todas y cada una de las partes que la conforman: clases sociales, minorías, elementos comunes, particularidades, etc."*²⁸

És així com el museu atenent les seves col·leccions, la manera d'exposar-les, d'oferir-les i de com es relacionen amb els seus visitants pot contribuir més o menys a aquest diàleg entre dins i fora i promoure una acció sociabilitzadora. Els museus parlen a través de les seves exposicions, obren la porta als sentits i la construcció de coneixement, afermant d'aquesta manera la nostra cultura i la nostra identitat.

"Con frecuencia se entiende la cultura como reflejo de la sociedad. Sin embargo, esto es menos preciso que considerarla constitutiva. Los símbolos culturales tienen la poderosa capacidad de conformar identidades, tanto individuales como colectivas; de movilizar emociones, percepciones y valores; de influir en nuestra forma de pensar y sentir. En este sentido, la cultura es generativa, constructiva"

Elaine Hooper-Greenhill

En el nostre cas d'estudi el Museu del Disseny té com a protagonistes els objectes, i ens parla a través d'ells. Aquests s'organitzen d'una determinada manera segons el significat que es pretén comunicar. S'entenen els objectes com productes de l'activitat humana que responen a necessitats i interessos, i que estan vinculats a un context geogràfic, històric, social, econòmic i cultural. Els objectes tenen el valor d'informar, evocar, fomentar la reflexió i l'esperit crític,²⁹ D'aquesta manera, es pot dir que començar una

---

²⁷ CASTRO MORALES, Federico i BELLIDO GANT, María Luisa; Patrimonio, Museos y turismo cultural: Claves para la gestión de un nuevo concepto de ocio. (1998), p.138

²⁸ FERNÁNDEZ, Alonso. Museología y museografía. Ediciones del Serbal, Barcelona (1999)

²⁹ Informació extreta del Dossier per al docent: Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats.

exposició és iniciar un diàleg que permet al visitant interpretar, sentir, relacionar, conèixer altres cultures, qüestionar-se i construir coneixement.

*"Els museus col·leccionen i relaten històries sobre cultures que es posen en contacte amb les històries i les cultures de les persones que els visiten. Ens confronten amb allò que ens és familiar, però també amb allò que ens és nou i ens desafia, generen diàleg i debat, qüestionen o són qüestionats. Permeten desenvolupar espais de convivència, d'intercanvi i de creació on dibuixar noves maneres de conèixer-nos, de relacionar-nos i, en definitiva de fer cultura. Els museus, des d'aquesta perspectiva, són llocs de producció de significat i, per tant, generadors de cultura, fet destacable des d'un punt de vista educatiu"*³⁰

Teresa González i Verdaguer

Crear un exposició és precisament la tasca que proposa el Departament d'Educació del Museu del Disseny a les escoles del seu barri. Amb el projecte: "Muntem un exposició. Un món d'objectes, mirades i relats", els alumnes aprendran, d'entre altres coses, una nova manera de pensar, de sentir i de comunicar.

3. Marc empíric

A continuació presentem la part més pràctica del treball d'investigació, en la qual queden explicats tant l'objectiu general, els objectius específics i la hipòtesi que mouen la investigació, com la metodologia i la presentació del cas.

3.1. Plantejament de la intervenció educativa: objectius i metodologia de la investigació

Un cop introduït el tema del qual tracta el nostre treball d'investigació i abans de començar a fer el seguiment del projecte: "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats" ens vam posicionar formulant la següent hipòtesi, que més tard queda enraonada a les conclusions del treball.

HIPÒTESI: La sinergia creada entre escola-museu aporta grans beneficis a tots els agents implicats tant de l'escola (mestres, alumnes, famílies,...) com del propi museu impulsor.

3.1.1. Objectius de la investigació

Objectiu general de la investigació

L'Objectiu general que ha perseguit aquest projecte de recerca ha estat el següent:

---

³⁰ GONZÁLEZ I VERDAGUER, Teresa; El museu, espai de trobada entre l'educació i la cultura

- **Avaluar el projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats".**

Objectius específics de la investigació

Altres objectius específics que cerca la investigació i complementen l'objectiu general són els següents:

- ✓ **Observar la implantació del projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats" a l'escola Catalònia.**
- ✓ **Avaluar l'impacte del projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats" portat a la pràctica per l'Escola Catalònia, en relació als beneficis que ha comportat la realització d'aquest projecte, tant als alumnes, a l'escola i a les famílies com al mateix museu impulsor.**
- ✓ **Conèixer el grau de satisfacció de les persones que han participat en el desenvolupament del projecte: museu, escola, alumnes i famílies.**
- ✓ **Elaborar un informe final que recollirà l'anàlisi de la investigació, els punts forts i febles del projecte i proposarà noves propostes amb la intenció de contribuir a la seva continuïtat i millora si s'escau.**

3.1.2. Idees que guien el procés d'investigació i preguntes principals

Aquest projecte d'investigació, relacionat amb l'àrea d'educació artística, cerca trobar respostes per refermar no només la idea de la importància i necessitat d'establir relacions entre escola-museu (i altres agents educatius) per fer més extensa i forta l'acció educadora, sinó que a més a més vol cercar proves que demostrin que és des d'aquesta obertura que permet donar importància a altres àrees del currículum, canviar metodologies, respectar diferents ritmes, tenir en compte diferents intel·ligències, ser més flexibles i treballar des de la interdisciplinarietat, es pot contribuir a formar persones amb pensament divergent, més creatives, amb capacitat adaptativa i amb habilitats socials. Tal cosa, no només, els farà millorar el seu aprenentatge, sinó que contribuirà al seu desenvolupament personal.

Partint d'aquest propòsit durant el procés d'investigació d'aquest estudi de cas les preguntes que ens han servit com a guia han estat les següents:

- **Quines competències del currículum milloren a través d'aquest projecte ?**
- **Millora la consideració de l'àrea d'educació artística en relació a les altres àrees amb la realització d'aquest projecte?**

- Es fan més conscients del valor, de l'existència i la cura del nostre patrimoni ?
- Ajuda a atendre i respectar la diversitat de l'alumnat ?
- Com s'adapta la implementació del projecte a la programació de l'Escola Catalònia? Hi ha replantejaments en l'organització, en les metodologies emprades, en les finalitats de l'aprenentatge?
- Quins beneficis concrets aporta aquest projecte als diferents agents participants i a la relació entre museu i escola?

3.1.3. Metodologia de la investigació

Per tal d'aconseguir els objectius exposat amb anterioritat, l'estudi de cas s'ha dut a terme dins del paradigma de la metodologia qualitativa (Bisquerra³¹ 2009). S'ha utilitzat una metodologia bàsicament observacional i descriptiva de tots els agents implicats en el projecte. Per aconseguir-ho, els passos a seguir, les tècniques i els instruments d'anàlisi i recollida d'informació i generació de coneixement han estat propis d'una investigació qualitativa.

3.1.4. Instruments de la investigació

En aquest apartat queden explicitats de manera més detallada els instruments que hem utilitzat per dur a terme l'avaluació de l'estudi de cas. Aquests han estat: les entrevistes i qüestionaris realitzats als diferents agents implicats a l'inici i al final del procés d'investigació; els enregistraments amb vídeo de les diferents sessions, que ens ha facilitat l'observació i anàlisi posterior de la pràctica educativa , així com el diari de camp de la investigadora. (Veure annex 1)

En un principi es va assistir a les reunions informatives i formatives (veure annex 1) que va organitzar el Museu del Disseny abans d'implementar el projecte, a la qual van assistir-hi els promotors, membres del Departament del Museu i responsables dels diferents centres participants.

Seguidament es van realitzar diferents entrevistes (veure annex 1) als membres del museu (cap del departament i educadores) i als membres de l'escola (cap d'estudis i mestres). Aquestes es van enregistrar amb àudio amb la intenció d'afavorir l'objectivitat de la investigació (posteriorment es va fer una transcripció) i amb la intenció de fer una avaluació inicial del projecte. Per fer una avaluació inicial dels alumnes es va optar per passar el qüestionari (veure annex 1) que van dissenyar les educadores del museu, amb tres preguntes obertes. Totes aquestes es van fer abans del començament del projecte.

---

³¹ BISQUERRA. R. (2009). *Metodología de la investigación educativa*. Editorial: La muralla, SA

Un cop començat el projecte es va fer un seguiment en vídeo de les diferents sessions en els dos cursos de cinquè indistintament. No es van enregistrar totes les sessions més teòriques portades a terme per les educadores del museu als dos cursos, ja que es repetien, però sí que es va intentar gravar les sessions més pràctiques de cada grup classe. Durant les sessions, en general hi havia una càmera de vídeo amb trípode que captava un pla general de tota la sala, tot i que a vegades es treia del trípode per recollir imatges en primer pla. El fet de realitzar aquests enregistraments ens va permetre extreure una informació més fiable i fer una anàlisi més exhaustiva dels processos d'ensenyament i aprenentatge, així com de l'actuació i interacció dels educadors, mestres i alumnes participants. A més a més, es va elaborar un diari de camp al final de cada sessió. (Veure annex 1).

Finalment, amb la intenció de fer una avaluació final que ajudés a la elaboració de les conclusions, es va tornar a entrevistar els diferents agents implicats, amb els mateixos instruments utilitzats en un principi.

A continuació, mostrem un esquema (taula 1) on queda reflectit les diferents fases de la recerca, amb la font d'informació, els instruments i tècniques que es van utilitzar per a la recollida de la informació i els resultats previstos. Així com un altre esquema (taula 2) on es veu el cronograma del treball d'investigació.

TAULA 1. FASES DE LA INVESTIGACIÓ

FASE	OBJECTIUS	FONT D'INFORMACIÓ	INSTRUMENTS I TÈCNIQUES	RESULTATS PREVISTOS
FASE PRELIMINAR	0.- Preparar un marc teòric: MUSEU-ESCOLA <ul style="list-style-type: none"> ➤ Els departaments educatius dels museus (història, funcions,...) ➤ Funció educadora dels museus en la societat actual; Compromís educatiu i social de les institucions públiques de la ciutat. ➤ Importància de crear sinèrgies entre museu/educació; "Barcelona: Ciutat educadora"; Idea de la importància que l'escola "trenqui els murs" (Reggio Emilia); importància de preservar el patrimoni cultural. 	Revisió bibliogràfica	Documentació (projectes, memòries)	Recull bibliogràfic relacionat amb la temàtica que s'utilitzarà com a fonamentació teòrica del projecte d'investigació.
FASE PRELIMINAR 2	1.- Avaluat inicialment el projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats." 1.a.- Conèixer les expectatives sobre el projecte dels diferents agents implicats.	Museu: Coordinadora (Carmina i educadores Escola: Cap d'estudis i mestres	Entrevistes	Elaboració d'un informe que donarà a conèixer els punts forts i punts febles del projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats". Així com propostes de millora si escau.
	1.b.- Avaluat inicialment els coneixements previs de l'alumnat sobre el projecte i els seus continguts d'aprenentatge.	Alumnes	Qüestionaris	
FASE 1	2.- Avaluat el projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats."	Museu: Coordinadora (Carmina i educadores Escola: Cap d'estudis i mestres Alumnes		

	2.a.-Observar la implantació del projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats" a l'escola Catalònia.	Mestres/estudiants/ Famílies/Personal del museu implicat en el projecte.	Diari de camp Gravacions en vídeo de les sessions d'un grup classe	
	2.b.-Avaluar l'impacte del projecte "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats" portat a la pràctica per l'Escola Catalònia, en relació als beneficis que ha comportat la realització d'aquest projecte, tant als alumnes, a l'escola i a les famílies com al mateix museu impulsor	Mestres/estudiants/ Famílies/Personal del museu implicat en el projecte.	Entrevistes Observacions: gravacions en vídeo Qüestionaris Focus grup	
	2.c.- Conèixer el grau de satisfacció de les persones que han participat en el desenvolupament del projecte: museu, escola, alumnes i famílies.	Mestres Educatadors/es Alumnes/famílies	Entrevista a informants claus Qüestionaris	
FASE 2	2.- Recollir la informació de l'experiència en un document final i presentar a l'escola-museu.	Educatadors/es Professionals del Museu de disseny.		Elaboració d'un document final en format d'un article científic, per presentar com a TFG i presentar-ho a l'escola-museu.

TAULA 2. CRONOGRAMA DEL TREBALL D' INVESTIGACIÓ

Activitats / feines	Centre executor	Persona responsable	Durada de la investigació									
			Curs 2013			Curs 2014						
			Oct	Nov	dec	gen	febr	mar	abr	ma	jun	
Revisió i anàlisi bibliogràfic i d'altres fonts documentals	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Elaboració d'un qüestionari per valorar el projecte Muntem una exposició per part dels alumnes/famílies/mestres	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Elaborar qüestionaris per valorar el projecte Muntem una exposició per part del educadors/professionals del HUB	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Elaboració del guió de les entrevistes	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Realització de les entrevistes abans del projecte	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Realització de les observacions de totes les sessions	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Passar els qüestionaris als diferents membres que han participat en el projecte	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Realització de les entrevistes després del projecte	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Recollida dels resultats / Anàlisi de dades	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										
Elaboració de l'informe final	UAB	Yolanda Sánchez / supervisió: Mar Morón										

3.2 Presentació del cas

A l’apartat següent fem una anàlisi dels diferents agents implicats en aquest projecte d’investigació. És així com ens aproparem: a l’Escola Catalònia, escola pionera en la implementació del projecte, per conèixer el seu context social, la seva ideologia d’escola i els alumnes que participen al projecte. Al Museu del disseny de Barcelona, impulsor del projecte, per conèixer-lo i descobrir quin ha estat el motor que ha procurat el desenvolupament d’aquest projecte. Per últim, ens aproparem al projecte d’innovació educativa: “Muntem una exposició. Un món d’objectes, mirades i relats” per saber quins són en els objectius, els continguts didàctics, les metodologies i les experiències de descoberta i d’aprenentatge que proposa i ofereix als membres que hi participen.

3.2.1. El centre: Escola Catalònia

L’Escola Catalònia és una de les quatre escoles públiques que el CRP³² (Centre de Recursos Pedagògics) va seleccionar per participar al projecte. Està situada al carrer Perú, 195 del districte de Sant Martí, molt a prop del Museu de Disseny de Barcelona.

El centre està situat en una zona força industrial on hi ha una gran concentració de població i força immigració. No obstant això, els 450 alumnes que atén l’escola són alumnes provinents de famílies amb un nivell sociocultural més aviat mitjà que no presenten cap problemàtica social fora del què seria l’habitual en el temps que estem. Tanmateix, dins d’aquest districte, al mateix carrer, hi ha un seguit de quatre escoles, dues d’elles curiosament atenen un nombre molt més elevat de famílies provinents d’altres països. Del petit índex d’alumnat immigrant que acull l’escola, la majoria són xinesos. Cal destacar que la llengua materna de la majoria dels alumnes que conformen l’escola és el castellà, malgrat ser el català la llengua vehicular del centre.

En quant a la tipologia de centre, la seva línia pedagògica i els objectius que defineixen el seu projecte educatiu, el qual segons el Cap d’estudis del centre està en procés de remodelació d’acord a les necessitats educatives de la realitat actual, cal destacar els següents trets d’identitat:

---

³² EL CRP és un centre de referència per a la formació, la dinamització pedagògica i el suport a la tasca docent del professorat de tots els nivells educatius dels centres d’ensenyament no universitari de la ciutat.

- ❖ Apostem per fomentar l'aprenentatge i ensenyament de l'educació artística: música i educació visual i plàstica. (No obstant això veiem que la dedicació encara és relativament poca: 1h 45' de música a la setmana i 1h 30' de plàstica a la setmana organitzada en diferents tallers on els nens i les nenes roten i es barregen el diferents cursos d'un mateix cicle, és relativament molt poc. Comenten que quan hi havia la sisena hora tenien fins i tot una comissió d'art i organitzaven sortides, visites, xerrades).
- ❖ Volem i ens preocupem per potenciar el treball autònom i les noves tecnologies.
- ❖ Estar oberts a les propostes educatives que ofereixen altres institucions (com és el cas d'aquest projecte). Obrir les portes a altres agents educatius, artistes, especialistes, experts que contribueixen a enriquir l'aprenentatge i desenvolupament dels nens i nenes.

Malgrat la voluntat existent d'anar innovant, d'obrir la porta a diferents agents educatius, de la incorporació de les TIC a tota l'escola, d'introduir noves metodologies i canvis en l'organització i d'estar considerada escola verda, observem que encara tenen un horari massa fragmentat i el treball per projectes no es dona de forma habitual, sinó que es realitza un projecte interdisciplinari per curs i any. És així com enguany els alumnes desenvolupen el projecte. *"Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats"* impulsat pel Museu del Disseny i d'aquesta manera queda ubicat dins de la programació escolar.

No obstant això, es treballa dia a dia per aconseguir canviar allò que ja no funciona i ha quedat obsolet i substituir-lo, de mica en mica, per nous recursos, noves oportunitats per aprendre. El lema del centre és precisament aquest:

"NO DEIXAR PASSAR MAI LES OPORTUNITATS QUE ELS HI OFEREIXEN"

És per aquest motiu que quan els van trucar per demanar si volien participar en aquest projecte pilot, no van dubtar en cap moment en ser part activa d'aquesta experiència i propiciar als alumnes una situació única per aprendre. Era precís valorar molt positivament tots els esforços i recursos que el Museu del Disseny estava posant al seu abast i acceptar el repte.

Característiques de l'alumnat que participen al projecte

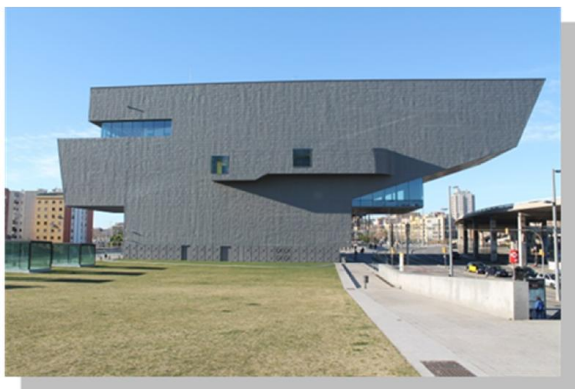
Quan l'Enric (Cap d'Estudi del centre) va establir les primeres reunions amb els del CRP i la cap del departament d'educació del museu, van pensar que per les característiques del projecte els alumnes que millor aprofitarien l'oportunitat serien els alumnes de cinquè curs. L'escola té dues

línies, així doncs, s'implementaria indistintament als dos grups classe. El grup de 5è A són un total de 25 alumnes i el grup de 5è B el formen un total de 24 alumnes.

En general els nens i nenes dels dos grups classe són nens i nenes amb moltes inquietuds i amb ganes d'aprendre. Dintre dels grups no n'hi ha cap d'ells amb unes necessitats educatives especials molt característiques, però dins de l'escola sí que hi ha algun cas més específic d'aquesta tipologia d'alumnat. No obstant, és evident que cadascú té la seva particularitat que el fa ser únic i especial.

En general, quan els alumnes van ser informats, en el seu moment, de la realització del projecte s'ho van prendre amb molta il·lusió i entusiasme. Durant el procés han mostrat molt d'interès i s'han implicat cadascú a la seva manera. Pensem que el resultat ha estat satisfactori per a la majoria, més endavant a l'apartat de l'anàlisi de les dades en parlarem.

3.2.2. El museu: Museu del Disseny de Barcelona

El Museu del Disseny de Barcelona, situat a la plaça de les Glòries, és el museu de les arts de l'objecte i del disseny de la ciutat. Fruit de la integració de les col·leccions del Museu de les Arts Decoratives, el Museu de Ceràmica, el Museu Tèxtil i d'Indumentària i el Gabinet de les Arts Gràfiques, el museu té com a protagonista principal l'objecte. La integració dels quatre

museus ha donat pas a una gran seu patrimonial d'interès pluridisciplinari i adreçada a un ampli ventall de públic, que comprèn totes les edats i tots els diversos nivells d'especialització.

El museu comptarà amb quatre exposicions permanents³³:

Del Món al Museu. Disseny de producte, patrimoni cultural. Aquesta exposició mostrarà 240 peces que formen part de la col·lecció de Disseny de producte. La mostra ofereix un recorregut monogràfic del millor disseny industrial de les últimes dècades i que mostrarà objectes que s'han dissenyat o produït a Catalunya.

El cos vestit. Siluetes i moda (1550-2014). Aquesta exposició mostrarà l'extensa col·lecció d'indumentària i moda des del segle XVI fins a l'actualitat. Una excel·lent mostra de 170 peces on el

---

³³ Informació extreta de la pàgina web oficial del Museu del Disseny de Barcelona; <http://www.museudeldisseny.cat>

públic podrà veure algunes històriques, com la col·lecció Rocamora, fins a les noves incorporacions de dissenyadors i modistes.

Extraordinàries! Col·leccions d'arts decoratives i d'arts d'autor (Segles III-XX). Aquesta exposició fa un recorregut on el visitant podrà veure 1.200 peces que conformen l'història de les arts decoratives a Catalunya, tot mostrant les col·leccions de ceràmica, mobiliari, vidre, teixits, rellotges, entre altres objectes, fins arribar a les col·leccions d'art d'autor del segle XX. Amb aquesta mostra es podrà veure peces singulars algunes de les quals han estat recuperades del fons de reserves del museu.

El Disseny Gràfic: d'ofici a professió. Un total de 300 peces conformen aquesta exposició dedicada als pioners del disseny gràfic. Un recorregut que parteix dels treballs realitzats des de l'any 1930 fins a les darreres col·leccions gràfiques que s'han incorporat al Museu del Disseny.

Departament d'educació del Museu

La missió del Museu del Disseny de Barcelona és posar a l'abast de tothom la gran varietat de col·leccions que l'integren. En aquest sentit, ha de permetre que el públic es pugui endinsar en el món de l'objecte per copsar-ne la diversitat i la procedència, la funció, la tipologia i les aportacions tècniques i artístiques, l'ús, la significació social etc. També ha de desvetllar l'interès i la consciència crítica pel disseny divulgant-ne el coneixement, la comprensió i el bon ús.

El Museu del Disseny, a través dels seus programes educatius, vol arribar a totes les comunitats d'aprenentatge que integren la societat. Vol ser un espai de referència permeable a les necessitats d'una societat en canvi constant, que inclou la innovació i l'experimentació en els sectors d'influència del disseny³⁴.

Sota aquests criteris és com es va gestar el projecte d'intervenció educativa el qual és el nostre objecte d'estudi. La idea va sorgir de la cap del departament d'educació del Museu del Disseny, Carmina Borbonet, experta en el tema de les exposicions i amb un gran bagatge a les seves espatlles, ella va pensar que seria un projecte idoni per apropar el Museu del disseny als alumnes del barri i donar-lo a conèixer. És així con la Carmina, moguda per una idea, va contactar amb l'empresa *Fragment* (empresa de serveis culturals) que va donar forma al projecte. La Marta, llicenciada en Humanitats i especialista en Història de l'Art i filosofia i la Sara, llicenciada en Belles

---

³⁴ Informació extreta del dossier per als docents

Arts i màster en Educació i Comunicació de Museus, van dissenyar tot el material didàctic i van ser les encarregades d’implementar el projecte a les diferents escoles participants.

3.3.3 El projecte d’intervenció educativa: “Muntem una exposició. Un món d’objectes, mirades i relats”

Aquest projecte d’innovació didàctica convida els alumnes i els docents a conèixer i valorar el patrimoni de la mateixa manera com es fa en un museu.

Així doncs, vol fer possible la trobada entre museu i l’escola, a partir d’establir un diàleg igualitari que inclogui tots els membres de la comunitat: professorat, estudiants, personal del museu, famílies i altres entitats.

En aquesta primera edició i com a projecte pilot, el Museu del Disseny impulsa aquesta activitat amb la intenció d’establir sinergies amb el territori més proper i crear lligams amb la comunitat educativa.

“El projecte «Muntem una exposició: un món d’objectes, mirades i relats» promou el concepte de museu com un espai de referència amb el qual l’alumnat es pugui identificar i on es pugui sentir protagonista. Es vol descobrir el museu com a espai social de descoberta, d’interpretació i debat a l’entorn del patrimoni, i induir els usuaris al reconeixement d’aquest patrimoni perquè el sentin com un bé propi³⁵”.

El projecte permet treballar de manera transversal totes les àrees del currículum, així com desenvolupar totes les competències bàsiques curriculars. A més convida a emprar diferents metodologies i obrir les portes a diferents llenguatges d’expressió. És un projecte flexible que evolucionarà depenent del context, de la tipologia de centre i dels interessos de l’alumnat.

El Museu estableix unes sessions mínimes de dues hores cadascuna amb les quals les educadores del museu imparteixen classe amb els alumnes amb l’objectiu d’aportar el coneixement nou necessari per al desenvolupament del projecte i guiar-los en el procés d’aprenentatge i de creació.

A més proporciona un dossier de suport per al docent i l’alumnat que podem veure a l’annex 2, al qual queda especificat tot el que cal conèixer per posar en marxa aquest projecte.

³⁵ Informació extreta del dossier per al docent

Què es treballa i a qui va adreçat?

El projecte vol presentar a l'escola què és el patrimoni i què és un museu, com funciona i qui hi treballa; el valor dels objectes que constitueixen les col·leccions del Museu del Disseny, i els diferents nivells de lectura que aquests poden oferir. Amb la simulació del muntatge d'una exposició, es vol fer conèixer aquest recurs com el mitjà de difusió més important de les col·leccions dels museus.

És un projecte adreçat als cicles mitjà i superior de primària i al primer cicle de secundària, i està obert a qualsevol suggeriment i necessitat de l'escola.

Objectius del projecte:

- Donar a conèixer i ajudar a interpretar i valorar la cultura material en el context de la nostra societat.
- Propiciar una mirada envers els objectes més enllà de la seva significació estètica i artística.
- Reflexionar sobre la forma de col·leccionar i exposar els objectes, i la seva relació amb les necessitats de l'entorn.
- Promoure l'esperit crític dels nens i nenes afavorint el diàleg, la interpretació, el fer-se preguntes, la formulació d'hipòtesis i el treball en equip.
- Enfortir, a través de l'activitat, la identitat local i l'autoconeixement per a una millor percepció i relació amb l'altre.

Competències bàsiques i àrees curriculars que es treballen

La transversalitat d'aquest projecte és compatible amb el marc de competències educatives bàsiques i afavoreix la creació de sinergies interdisciplinàries. (veure annex 2)

Continguts

Els continguts per arribar a muntar una exposició a l'escola s'ordenen seqüencialment d'aquesta manera:

- **Què és el patrimoni i què és un museu.** Concepte de patrimoni: material, immaterial, natural, històric, etc. Definició de museu. Qui treballa en un museu i quines feines s'hi fan.

- **Els objectes i el valor de la cultura material.** Els objectes tenen un valor didàctic, ens expliquen coses i ens són útils per crear narratives.
- **L'exposició.** El muntatge expositiu. Muntem una exposició per compartir emocions i coneixements. El disseny i el muntatge d'una exposició. Comuniquem per compartir el nostre treball.
- **Avaluació del procés de treball.** Avaluació continuada fins al final del projecte, amb la implicació del professorat i l'alumnat.

Criteris metodològics

Es parteix d'una metodologia participativa i globalitzadora, que entén el coneixement com una xarxa de continguts transferibles i relacionals que permet a l'alumnat endinsar-se en el coneixement des de diferents àrees curriculars, creant vincles i sinergies entre aquestes.

El projecte és un programa pilot d'educació no formal que utilitza la metodologia pròpia del treball per projectes. Aquesta metodologia ha de propiciar la investigació, el treball en equip, el debat, la formulació d'hipòtesis i el plantejament d'estratègies. També ha de permetre que l'alumnat se senti protagonista del seu propi aprenentatge i afavorir la seva motivació en totes les fases del projecte. D'aquesta manera:

- El contingut es desenvolupa segons els interessos que sorgeixen al llarg del treball a l'escola i d'acord amb el nivell educatiu específic del grup classe.
- El projecte es materialitza en l'execució d'una activitat pràctica: muntar una exposició.
- La prioritat del projecte és la participació significativa de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge, que va més enllà de l'adquisició de coneixement.

Interacció entre els participants

Es treballa en un diàleg continu entre l'escola-museu. Per tal que el projecte es desenvolupi de manera satisfactòria es necessita d'un compromís per part dels dos agents educatius.

D'una banda, el museu assigna a una persona de contacte perquè sigui el referent del projecte; organitza diferents reunions informatives i formatives per als mestres i representants de l'escola; manté un lligam orientatiu al llarg del curs mitjançant telèfon o correu electrònic amb les escoles; proporciona material pedagògic i els recursos necessaris, i estableix unes sessions mínimes de dues

hores cadascuna on, en aquest cas, dues educadores del museu del disseny imparteixen classe amb els alumnes amb l'objectiu d'aportar coneixement nou necessari per al desenvolupament del projecte i guiar-los en el procés d'aprenentatge i de creació.

D'altra banda, l'escola ha d'incloure el projecte dintre de la seva programació escolar; designar a una persona de contacte com a referent del projecte, en aquest cas l'Enric Reverter, cap d'Estudis de l'Escola Catalònia; documentar tot el procés de reflexió i creació del projecte, i estar en contacte i informar de l'evolució del projecte als membres del museu.

Materials de suport

El museu proporciona els materials següents:

- El dossier per als docents (veure annex 3)
- El llibre dels alumnes (veure annex 3) i el blog de blogs³⁶
- Infraestructura modular per al muntatge de l'exposició

Els participants

Enguany participen en la implementació del projecte quatre centres educatius del barri. Es tracta de dues escoles de primària (l'Escola Catalònia i Bac de Rodes) i dos instituts de secundària (Quatre Cantons i Front Marítim), tots ells amb característiques diferenciades, però amb un repte comú: compartir aquesta experiència.

Calendari

El projecte s'implementa a l'Escola Catalònia al mes de febrer, s'elabora un calendari (veure annex 4) adaptat a la programació del centre i subjecte als canvis pertinents depenent dels imprevistos que puguin sorgir. Les primeres sessions, queden ben programades, les següents es van programant sobre la marxa, segons el desenvolupament del projecte. En un principi, es va fer la programació amb una durada d'un trimestre, tanmateix pel seu desenvolupament s'ha allargat un mes més d'allò previst.

---

³⁶ Es pot trobar dins de la pàgina Web del Museu: <http://www.museudeldisseny.cat>, dins de l'apartat d'educació: <http://museudeldisseny.cat/educacio/blogdeblogs/blog6/>

4. Anàlisi i interpretació de les dades

En el següent apartat trobarem l'anàlisi i la interpretació de les dades recollides. Ho farem en dos nivells d'anàlisi. Un primer nivell d'anàlisi més descriptiu que ens aporta la informació recollida a través d'un recorregut per les diferents sessions enregistrades (el número de les sessions no corresponen al número real de les sessions que els alumnes van arribar a fer, aquestes van ser molt més que les que es van poder registrar). El segon nivell d'anàlisi és una anàlisi més profunda, on es pretén tenir en compte els objectius que es van determinar a l'inici de la investigació i donar respostes a les preguntes que han guiat el procés d'investigació fent incidència en els beneficis que aporta, a tots els agents implicats, la sinergia creada entre l'Escola Catalònia i el Museu del Disseny.

Per documentar la informació recollida i donar més suport a l'anàlisi i interpretació de les dades s'ha optat per mostrar fotografies i fotogrames extrets dels enregistraments de vídeo realitzades durant les diferents sessions, així com petits fragments del diari de camp. Per últim i per completar l'Estudi de Cas, s'ha vist oportú afegir-hi cites que donen la veu als diferents agents implicats en el projecte avaluat.

4.1. Primer nivell d'anàlisi: recorregut per les diferents sessions

Es va assistir a diferents sessions que queden recollides en el següent apartat. Les dues primeres sessions formatives es van dur a terme a la nova seu del Museu del Disseny i van tenir lloc abans de la implementació del projecte a les escoles, la seva durada va ser aproximadament de dues hores cada sessió. La resta de les sessions analitzades a continuació es van desenvolupar a l'Escola Catalònia, amb l'excepció de la sortida al museu i la inauguració final al Museu del Disseny. Van haver-hi sessions impartides per les educadores del Museu, sobretot al començament del projecte, les quals estaven dintre del calendari programat pels membres del Museu del Disseny. Les sessions impartides per les mestres tutores durant tot el desenvolupament i procés del projecte s'anaven adaptant a la programació del curs. No es va destinar un dia concret a la setmana pel desenvolupament del projecte, tal cosa va dificultar el poder registrar totes les sessions. Les sessions duraven entre dues hores i l'hora i mitja depenent del dia i l'horari escolar establert.

SESSIONS DE FORMACIÓ

1a Sessió de formació: Presentació del projecte / L'exposició (28/11/2013)

Va ser la primera trobada formal organitzada al Museu del Disseny, allà es van trobar: membres del Museu, responsable del CRP (centre de recursos pedagògics), promotors, membres de l'Autònoma i centres educatius participants. Aquests últims, al juny, ja havien estat convocats al CRP per ser informats de la implementació d'aquest projecte.

Va ser una primera pressa de una primera intenció d'establir un diàleg entre l'escola-museu. El Museu del Disseny va obrir les seves portes per oferir una oportunitat d'aprenentatge. La sessió (veure l'estructura a l'annex 1) va ser dirigida per la Carmina Borbonet. Allà es va presentar els diferents membres participants; es va lliurar el dossier per al docent; es va informar que l'empresa CAPSA, promotora del projecte, proporcionaria uns Kits de muntatge per a la creació de les exposicions dels diferents centres; es va demanar un compromís als centres participants i es va concretar el calendari i les dades d'actuació. Per últim es va oferir a tots els assistents, una ponència a càrrec de Valentí Roma, comissari de renom i amb una llarga trajectòria en el muntatge d'exposicions. Amb aquesta petita conferència el museu oferia una formació gratuïta, de la mà d'un expert, per als membres assistents, però en especial per als representants de les escoles, els quals amb una mirada una mica escèptica van poder conèixer quelcom més del llenguatge expositiu:

"Intentar entender las lógicas y buscar las relaciones de los objetos. Definir el lugar, el punto donde mirar para construir la exposición"
Valentí Roma

D'aquesta manera, des del Museu es deixava clar que el projecte d'intervenció educativa que pretenien impulsar tenia uns propòsits sòlids i ben definits, es mostraven il·lusionats i animaven als presents a engrescar-s'hi. Els representants dels centres i tots els que van assistir-hi no van marxar a casa indiferents.

Dies més tard el cap d'estudis de l'Escola Catalònia a l'entrevista inicial comentava que després de sentir a Valentí Roma, el que més li preocupava era com arribar a crear una narrativa amb els objectes que els alumnes portarien.

2n Sessió de formació: Presentació del *Blog de Blogs* (23/01/2014)

En aquesta segona sessió de formació al Museu es presentava el *blog de blog*, una plataforma digital interna com una eina de treball, amb la intenció de veure per part del museu, el procés del projecte i fer una avaluació final. Van assistir els representants dels quatre centres que finalment

van acceptar el repte de formar part d'aquesta aventura, els informàtics, creadors del *blog de blogs*, les educadores de l'empresa *Fragments* i les membres de la Universitat Autònoma que han desenvolupat aquest treball d'investigació en un dels centres participants.

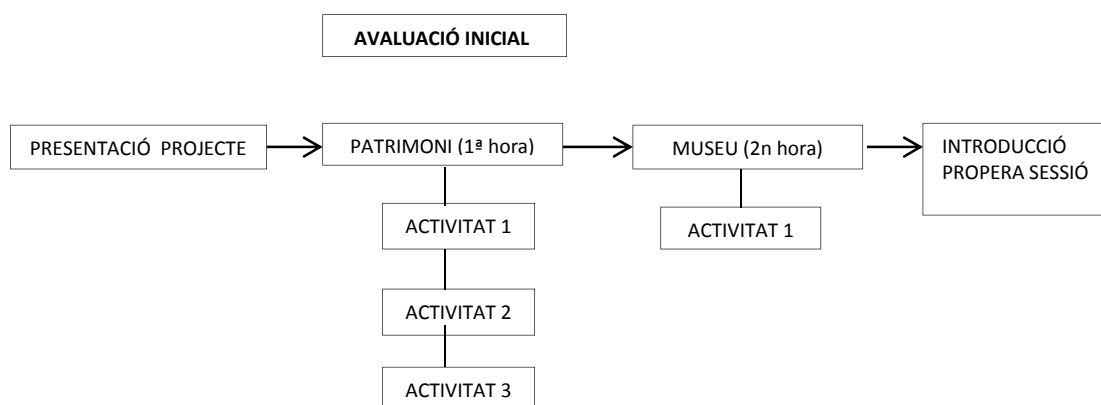
Els tècnics van explicar el funcionament de la plataforma i seguidament la cap del Departament d'Educació del Museu va explicar la seva finalitat. Aquesta no es va entendre de la mateixa manera per part dels dos agents educatius. Pels membres del museu era una eina interna, no només per veure el procés del projecte, sinó que es podia fer servir com a tutorial en cas de dubtes; en canvi pels representants dels centres es presentava com una eina comunicativa entre el museu, l'alumnat i les famílies, per això demanaven més facilitats en el moment d'accedir-hi.

Aquesta eina estava pensada més per als centres de secundària, la qual els permetria treballar la competència en les TIC. No tots els centres han sabut extreure'n el mateix profit, potser el factor temps ha estat clau per poder dedicar-s'hi i ho destaquen com a un dels punts febles del projecte.

SESSIONS D'IMPLEMENTACIÓ DEL PROJECTE

1. Sessió: Patrimoni i Museus (3/02/2014)

Aquesta va ser la primera de les cinc sessions programades per ser impartides per les educadores del museu als dos grups, en total deu sessions programades (no més es va enregistrar en un dels grups participants, en aquest cas al 5è A), la durada va ser de dues hores. La sessió es va estructurar de la següent manera:

Abans de començar, les educadores van lliurar el qüestionari d'avaluació inicial. Aquest qüestionari (dissenyat per les educadores) cercava explorar els coneixements previs dels alumnes al voltant del concepte de museu, patrimoni i exposició, a més de veure en quina mesura l'alumne freqüentava els museus. El qüestionari constava de tres preguntes triples, és a dir, en una pregunta hi havia tres preguntes més. Aquest fet va dificultar la resposta de l'alumne i per tant la fiabilitat de la informació extreta, ja que molts van deixar sense contestar alguna d'elles i es van confondre a l'hora de contestar. A més, es va deixar molt poc temps per a respondre-les. Tanmateix, de la informació extreta es va poder conèixer que molts:

- ✓ No van respondre a la pregunta, per què existeixen els Museus?
- ✓ La majoria relacionava el contingut dels museus amb objectes antics que pertanyen als avantpassats, amb dinosaures o amb obres d'art, sobretot quadres.
- ✓ No tenen clar a qui pertany tot el patrimoni que hi ha a dintre dels museus.
- ✓ Sobre el concepte d'exposicions sabien que serveixen per mostrar els objectes i alguns van afirmar que servien per aprendre.
- ✓ En general no acostumaven a anar al museu i la majoria d'ells no se'n recordaven d'allò que van anar a veure.

Pensem que aquesta pressa de contacte inicial amb l'escola, hauria estat interessant i necessari fer una avaluació prèvia (per part del museu) amb l'objectiu de fer una anàlisi exhaustiva de totes les característiques de l'escola (els projectes educatius, la ideologia del centre, els recursos, el grup classe, la tipologia de mestres..) i **sobretot el nivell dels alumnes en relació l'educació artística**. Les educadores haguéssim obtingut molta més informació sobre el punt de partida i segur que l'adaptació del projecte i el seu desenvolupament hagués estat encara més favorable.

Després de fer aquesta petita avaluació inicial, les educadores van preguntar als alumnes que en sabien del projecte que tot just començava. Un dels alumnes va dir que farien una exposició entre tots. Seguidament van centrar-se en el tema del patrimoni, ho van fer per mitjà de preguntes generadores. Es així com es va establir un diàleg entre les educadores i l'alumnat. A partir de les respostes que ells anaven donant s'anava introduint coneixement nou.

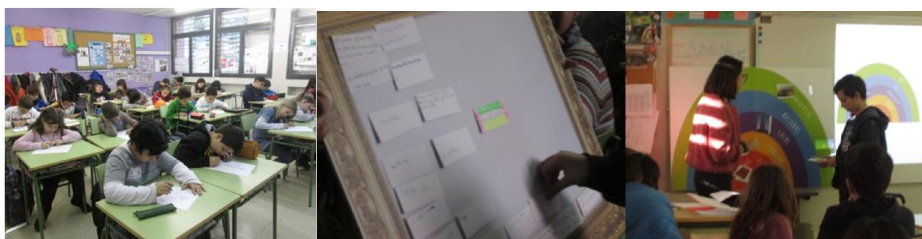
Les educadores després de cada concepte que explicaven, desenvolupaven una activitat relacionada amb allò que havien parlat. Es van desenvolupar diferents tipus d'activitat, individuals, en petit grup i en gran grup. Malgrat que la sessió es va dissenyar per a què fos dinàmica i

participativa, va ser una sessió molt llarga, els nens i nenes a la primera part estaven molt més atents i receptius que a l'última.

La mestra tutora es veia molt preocupada pel comportament dels alumnes, la seva actitud era més controladora que col·laboradora, es va començar a relaxar al final de la sessió. La resposta dels alumnes en general va ser positiva. La majoria es van mostrar molt contents i expectants, a excepció d'un nen que va manifestar que ell no en tenia cap objecte de valor per portar. Tanmateix es van quedar amb ganes de participar-hi més.

Per concloure la sessió es va fer una passada ràpida als conceptes apresos i es va convidar els alumnes a cercar, triar i portar a l'escola un objecte del patrimoni personal per continuar amb el desenvolupament del projecte.

2. Sessió: L'Objecte (10/02/2014)

Aquesta sessió la van impartir les mestres tutores amb el suport del cap d'estudis, coordinador del projecte, i peça clau per a què el projecte funcionés. No es va poder enregistrar, però es deixa constància a partir de les impressions dels alumnes, del cap d'estudis i de les mestres tutores.

En aquesta sessió d'una hora, van recordar el que havien après amb les educadores, els alumnes van portar l'objecte personal i van signar la fitxa d'autorització del trasllat de l'objecte, tal i com ho fan als museus. Es va parlar del patrimoni personal, del valor dels objectes, així com de la importància de la seva conservació.

La conversa es va fer en gran grup (assentats com estan habitualment, de tres en tres i de dos en dos, mirant a la pissarra), hagués estat interessant canviar la distribució de les taules per a què tots es poguessin veure. Després van omplir individualment una de les fitxes del dossier que han realitzat per deixar constància d'allò que han treballar i ensenyar-lo als pares. Encara és patent la voluntat dels mestres d'ensenyar, de demostrar allò que els alumnes aprenen, com si conversar, fer murals, interpretar i reflexionar en grup no fos construir coneixement.

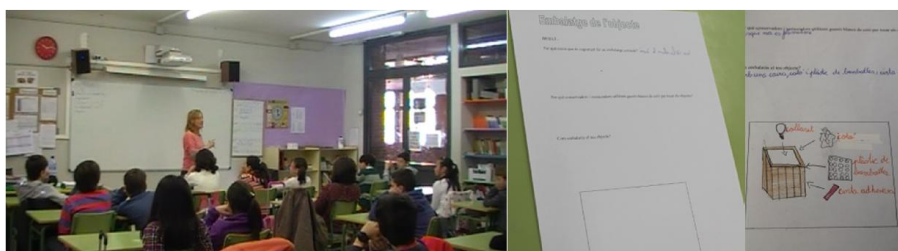
Els objectes que van portar van ser: peluixos, collarets, un llibre, un rellotge, joguines, roba de petits, xumet, caixa de música...

3. Sessió: L'embalatge dels objectes (12/02/2014)

En aquesta tercera sessió, impartida per les mestres tutores, els alumnes van treballar al voltant del concepte d'embalatge i ho van fer de manera teòrica. La mestra va introduir el tema per mitjà de preguntes, va passar un vídeo sobre els materials que utilitzen els professionals per a empaquetar els objectes de valor i per últim els va fer omplir una altra fitxa a mode de resum, a l'última pregunta se'ls hi donava l'oportunitat d'imaginar com empaquetarien el seu objecte (tasca que farien la propera sessió), tanmateix l'objecte no era present a l'aula i l'espai per dibuixar-lo era ben reduït. Ens preguntem si aquest tipus de fitxes realment calien, tornem a reproduir un ensenyament i aprenentatge tradicional el qual celebra la homogeneïtat i no el respecte pels interessos i els diferents ritmes d'aprenentatge.

Així mateix el projecte dóna la possibilitat de treballar moltes matèries, en aquesta sessió concretament hi havia molt contingut de l'àrea de medi, de fet es va realitzar dins de l'horari previst per a desenvolupar aquesta àrea. La distribució de l'aula continua sent l'habitual.

Encara es difícil de definir el grau de motivació de l'alumne, la majoria es mostren interessats, però no tots hi participen o no se'ls dóna l'oportunitat, casi sempre parlen els mateixos. Les mestres d'entrada no mostren el mateix entusiasme que el coordinador del projecte. A mesura que el projecte va agafant forma es van implicant més. Es queixen de la falta de temps, de la molta feina que els hi fan fer a nivell burocràtic; se les veu estressades, a vegades cansades, això fa pensar en el dia a dia del mestre, molts camps a tocar i pocs per a aprofundir.

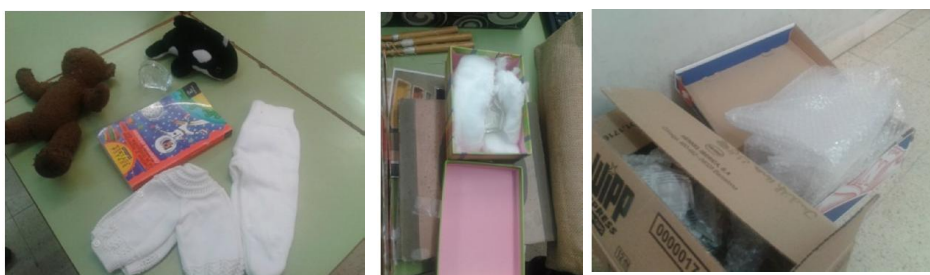

4.Sessió: registre i neteja de l'objecte (18/02/2014)

Aquesta sessió va se molt més pràctica, els alumnes assentats per grups i amb el seu objecte al davant van fer la fitxa enregistradora , el van netejar i el van embalar amb els materials que havien portat.

En aquesta sessió l'objecte sí que hi és present, els alumnes el comparteixen, l'observen més detalladament, l'hi fan fotos, el mesuren , el dibuixen, el netegen.. és la manera d'entrar en contacte amb ell i d'aprendre a tenir-ne cura del seu patrimoni i dels demés.

El fet d'estar asseguts en grups, de realitzar una activitat molt més pràctica (malgrat que cadascú feia la seva feina), va fer que estiguessin més engrescats, i més motivats per allò que feien. Van compartir l'experiència, van parlar amb els altres d'allò que feien, es van ajudar i van aprendre junts.

5.Sessió: L'objecte (20/02/2014)

És la segona de les sessions que imparteixen les educadores. L'objectiu d'aquesta sessió era donar eines per a què els nens i nenes trobin un fil conductor a partir dels seus objectes per a crear la seva exposició, trobar un tema per a què els objectes dialoguin entre ells i expliquin una història que interessi a tothom, sobretot al visitant que va a veure-la.

La sessió es va estructurar de la mateixa manera que l'anterior: Presentació del tema, activitats i tancament del tema, però amb la diferència que no va ser tant teòrica i només es va treballar el tema de l'objecte. La durada va ser de dues hores.

Les activitats van ser molt més dinàmiques i es va utilitzar diferents llenguatges com l'oral, la fotografia i l'audiovisual. Es va treballar gairebé tot de manera oral. Segons l'activitat proposada

l'aula s'organitzava d'una manera o d'una altra, així la composició habitual de l'aula va canviar: taules en formes de "u" i per grups de cinc, aquesta distribució fomenta el treball cooperatiu i tothom se sent important en el desenvolupament de l'activitat.

Les educadores del museu són expertes externes que van aportar coneixement nou als alumnes, amb elles els alumnes van aprendre que:

*"L'objecte necessita més elements per poder dialogar i explicar una història, necessita d'altres objectes per parlar i per anar més enllà de la seva funcionalitat"*³⁷

"El significat de l'objecte pot variar segons en quin context es trobi. Per tant necessitem d'aquest context per que els nostres objectes dialoguin entre ells i expliquin una història" (Educatrice del Museu)

A la sessió també va assistir la cap del departament del museu per veure com anava el desenvolupament del projecte. Els alumnes es van acostumar ràpid a la presència aliena a l'escola, i es comportaven de manera natural.

De mica en mica, els alumnes i les mestres s'anaven engrescant en el projecte, estaven molt més motivats i s'implicaven cada vegada més.

Continua havent un nen que no ha portat cap objecte i encara no ha participat, no se l'obliga, se l'intenta animar, els mestres i les educadores estan segures que trobarà la manera de participar-hi.

La sessió va anar molt bé, els nens i les nenes han treballat competències com: saber interpretar/saber imaginar/saber comunicar una idea/treballar en grup/aprendre a escoltar al demés/desenvolupar habilitats socials.

El projecte va agafant forma, a banda d'aportar coneixement nou, els hi aporta noves maneres de fer, d'aprendre i d'ensenyar: més flexibilitat, diferents tipus d'organitzacions, activitats més experimentals i dinàmiques.

---

³⁷ Fragments del diari de camp de la investigadora (veure annex 1)

6. Sessió: visita al museu(21/02/2014)

La sisena sessió a càrrec de les mestres es tractava de fer, com estava programat al dossier del projecte, una visita a un museu del barri. L'objectiu esbrinar els elements necessaris per muntar una exposició, observar com organitzen els objectes; com disposen la informació escrita: títols, cartells, informacions complementàries; la llum que utilitzen, el recorregut, etc.

En un principi aquesta sortida s'havia pensat per a què els alumnes la fessin amb les seves famílies, al final el centre va decidir fer-la com a sortida de grup.

Van anar al Museu de la Música, el qual està molt a prop del Museu del Disseny i va ser interessant passar pel davant, ja que no va ser possible visitar el propi museu perquè encara no s'havia inaugurat, però hagués estat molt més interessant. Els alumnes quan s'han apropiat al museu l'assenyalaven, el reconeixien, el sentien proper!.

La sortida podia haver estat més profitosa, si s'hagués organitzat una mica més. Al museu els alumnes s'han dispersat una mica i realment va ser difícil saber si es van fixar en allò que s'havien de fixar; hagués estat bé donar-los una tasca concreta a desenvolupar un cop al museu. No obstant, cal destacar que constantment les mestres es feien parar atenció, els hi feien preguntes i els recordaven l'objectiu de la visita.

7. Sessió: l'Exposició (26/02/2014)

La sessió va anar a càrrec de les educadores del museu. L'objectiu de la sessió era donar les eines necessàries als infants per a poder crear la seva pròpia exposició i entendre l'exposició com un acte de comunicació, en el qual entren en joc i es relacionen tres actors l'emissor (museu), el canal (l'exposició), el receptor (els visitants).

La sessió va seguir la mateixa estructura que les anteriors, primer una part més teòrica i després activitats per assolir els coneixements. Ho van fer de manera dinàmica i fins i tot lúdica, ja que van organitzar un concurs, també van utilitzar materials atractius. Tanmateix els alumnes en aquesta sessió no es van mostrar gens receptius, ni motivats; sí que l'activitat en forma de concurs els va despertar una mica, també va mostrar la part competitiva del grup. De fet la reacció d'ells sempre és imprevisible, a vegades més recursos materials, no vol dir millor resposta de l'alumnat.

8. Sessió: El guió de l'Exposició (5/03/2014)

Aquesta sessió es va enregistrar en el grup de 5è B i la va desenvolupar la mestra tutora amb ajuda del Cap d'Estudi, va tenir una hora de durada. Després de les lliçons magistrals de les expertes i els seus consells, va arribar l'hora de posar en marxa tot allò après i començar la tasca difícil de crear el guió narratiu de l'exposició. Aquest punt és el que al principi del projecte, i més després d'escolar en Valentí Roma, preocupava a l'Enric. En aquesta sessió es va començar el procés de creació, primer sensació de por *davant el paper en blanc*, però després molts nens i nenes que no havien participat fins ara es van despertar i van començar a dir la seva. Pesem que aquest procés de creació hauria d'haver estat des del principi, és quan els alumnes hauríem d'haver verbalitzat els seus interessos i a partir d'aquí començar a treballar.

L'aula es va transformar, al mig unes taules i a sobre tots els objectes que els alumnes havien portat, al voltant i asseguts per grups els alumnes escoltaven els mestres, observaven els objectes, s'aixecaven i els tocaven; en un paper havien de crear una relació que els servís per crear una història, després ho van comunicar als seus companys i entre tots van escollir el tema més votat per a la seva exposició. Això no ho van fer sols ho van fer en grups va suposar establir un diàleg, escoltar els companys, prendre decisions, consensuar i comunicar les decisions.

La sessió va estar dinamitzada per l'Enric, el Cap d'Estudis, ell va creure en el projecte des del principi i va ser capaç d'encomanar el seu entusiasme als alumnes. Els alumnes van estar molt més participatius i receptius que la sessió passada, tanmateix el grau de motivació continua sent diferent.

Entre tots van escollir que la classificació que més els hi agradava per pensar el tema i crear la seva exposició va ser el del grup de la JL: "*Nosaltres hem pensat en classificar-los per home dona, nen i nena*", tema difícil però molt interessants.

9. sessió: El guió de l'exposició (10/03/2014)

Aquesta sessió és la mateixa que la darrera explicada però es va desenvolupar a l'altre grup de cinquè de la mateixa manera el Cap d'Estudis la va començar a dinamitzar, després va continuar la tutora.

En aquesta sessió els objectes no estaven presents, ho van fer amb fotos projectades a la pissarra. Això va minvar una mica la motivació per part dels alumnes. Com era d'esperar la classificació dels objectes i per tant el tema que donaria el fil conductor a l'exposició va ser completament diferent. Aquest grup classe van escollir el tema dels sentiments, i van classificar els objectes envers aquest sentiment.

La participació dels nens i nenes va ser bona, però estaven una mica més dispersos que el grup anterior, en canvi la tutora es veia més motiva i amb més seguretat que seva paral·lela. Tanmateix les dues mestres arribats a aquest punt del projecte demanaven més assessorament per part de les educadores del museu i més sessions amb elles. Tota la sessió es va desenvolupar de manera oral.

Paral·lelament a les sessions es va anar construint un mural al vestíbul on s'anava informant a la resta de l'escola del procés del projecte i per ells serveis com avaluació reguladora el projecte. Així mateix es va habilitar un espai expositiu amb intenció de crear expectatives a tota la comunitat educativa i animar els alumnes a continuar amb el projecte.

Mural

Espai expositiu

10. sessió: Continuem amb el guió de l'exposició amb les educadores (5è B) 12/03/2014)

En aquesta sessió les educadores es van adaptat perfectament i encertadament a les necessitats dels alumnes i dels mestres. A l'alçada del projecte prendre aquesta decisió va ser de vital importància, els hi va donar l'oportunitat de redirigir el procés de cada aula, animar-los a seguir treballant en la línia que ho estaven fent i guiar-los en el seu procés. En aquesta sessió va quedar patent la flexibilitat del projecte, la programació i les educadores al servei dels protagonistes d'aquest projecte.

Aquesta sessió anava dirigida als alumnes de 5è B que havien escollit el tema de les joguines i el gènere, un tema que els mestres no van tenir clar des del principi, per no saber com enfocar-ho, ni guiar-ho i que en una altre sessió (no enregistrada) van decidir canviar-ho. Les educadores des del primer moment van veure que era un tema molt interessant, que podia donar molt de sí i amb el qual els alumnes podien aprendre moltes coses, van redirigir la sessió excel·lentment i van aconseguir a partir de les preguntes que anaven fent als alumnes que els mateixos definissin la seva narrativa. LAI una nena força participativa durant totes les sessions del projecte, ho tenia molt clar:

"TOTHOM HAURIA DE JUGAR AMB TOT"

El millor de la sessió va ser l'actitud dels alumnes, estaven entusiasmats, alegres, motivats i esplèndids, perquè es sentien protagonistes del seu projecte. Va ser una sessió especial per a tots els presents, tant pels nens i nenes que estaven entusiasmats amb el tema, com per a la mestra tutora que es veia en cor d'acompanyar-los, com per a les educadores que van sortir satisfetes per la feina ben feta, com per a la mestra investigadora que va aprendre que és possible i necessari ensenyar i aprendre sense tenir-ne un llibre de text al davant.

Durant la sessió van anant sortint dels diferents alumnes comentaris com els següents:

- *"Hi ha nenes que volen ser com una joguina i s'operen i tot, i és una tonteria. Les nenes volen tenir la mateixa imatge que la nina que han comprat"*
- *"Tothom hauria de jugar amb tot"*
- *"Però tenim por a que els companys es mofin de nosaltres i els pares ens renyim"*
- *"Volem canviar la idea al públic, per a que pensin que tots podem jugar a tot"*

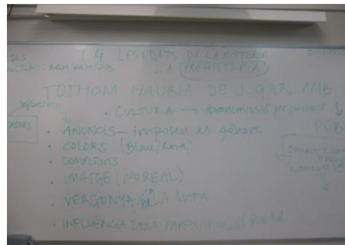
L'aprenentatge que els alumnes poden assolir amb aquest tipus de projectes va ser enllà del contingut conceptual del qual tracta el projecte en sí mateix i a part d'altres continguts procedimentals i actitudinals, aprenen d'altres continguts rellevants, com el gènere, els sentiments,

les emocions, el consum, la sostenibilitat, molt més actuals, que els preocupen i més propers a ells i elles.

11. sessió: Continuem amb el guió de l'exposició amb les educadores(5è A) (13/03/2014)

En aquesta sessió les educadores van i fer el mateix treball que la sessió passada amb l'altre grup

sense tenir-ne en compte que aquest grup potser no ho necessitava, ja que ho tenien força encaminat. No van presentar l'activitat que tenien pensada i que consistia en fer un simulacre d'exposició i que segur els hi hagués anat molt millor, tenint en compte en el punt que es trobaven. Aquest fet és significatiu per a adonar-nos que mai els grups són iguals i estan en el mateix punt d'aprenentatge, allò necessari per a uns no ho ha de ser per a altres. Tanmateix potser els hi va quedar més clar que la seva exposició havia de ser com el model del museu laboratori: un laboratori on es desperten els sentits!

La majoria dels alumnes no mostraven interès, estaven com avorrits, distrets, la mestra tutora va

estar gairebé tota la sessió d'hora i mitja cridant l'atenció dels alumnes, va ser una sessió molt feixuga, llarga i avorrida. A més continuaven parlant de sentiments, emocions i reaccions que provoquen els objectes i aquests no hi eren físicament a l'aula, els mostraven per imatges a la pissarra digital.

12. sessió: Reunió entre els mestres i els membres del museu (25/04/2014)

Va passar un mes des de la última sessió enregistrada. La mestra investigadora s'havia d'informar de com s'estava desenvolupant el projecte, els alumnes guiats pels mestres havien fet molta feina important que per motius de disponibilitat no es va poder enregistrar. Tanmateix aquesta reunió va servir per posar-se al dia i que tots plegats ens ajudessin anar avançant en el projecte.

Reunions com aquesta van ser de gran importància per als dos agents implicats en el projecte. Per una banda els membres del museu comprovaven que tot estigués anant bé, i s'assabentaven en

quin punt del projecte es trobaven i d'aquesta manera poder oferir-los l'ajuda necessària. D'altra banda pels membres de l'escola va servir d'assessorament, d'aclariment de dubtes, de rebre el suport dels experts per trobar la seguretat i l'empenta necessària per continuar cap endavant.

Amb aquesta sessió els membres del museu i la mestra investigadora es van assabentar de la feina realitzada, els alumnes amb ajuda dels mestres havien cercar la informació, l'havien contrastada i l'havien sintetitzada. A més havien tingut temps per a reflexionar, debatre, treballat en grup i prendre decisions. Ara arribava la part més artística del projecte: s'havia de passar tota aquesta narrativa escrita a una narrativa espacial.

13. Sessions: L'espai expositiu comença a transformar-se

En aquestes sessions es va començar a transformar l'espai expositiu. Aquest estava tapat amb papers d'embalar per crear expectatives. Els Kits de muntatge que havien cedit l'empresa CAPSA estaven a disposició dels alumnes. Les mestres tenien molt clar que aquests kits s'havien de pintar i donar-los personalitat, depenien de cada tema.

En aquestes sessions no comptaven amb l'ajuda de les educadores, elles havien optat i de manera encertada, deixar-los la màxima llibertat per a desenvolupar el procés de creació més artística. Aquesta part la va començar la tutora de 5è B, la qual es nota que l'àrea d'educació artística l'apassiona i n'estava més segura i era més conscient que era la part que als alumnes més els motiva i els agrada. L'altra tutora va confessar que era la part que més li va costar desenvolupar.

Es va observar que van guiar molt el procés de creació. Paradoxalment la mestra que tenia més nocions d'educació artística i més clara la idea de decorar els panells, no va donar l'oportunitat als alumnes de pensar i decidir com els volien decorar ells; en canvi la mestra que tenia més por i més dubtes va deixar més llibertat per decorar i fer la seva.

L'actitud dels alumnes va ser molt, baixaven per grups i tots mostraven alegria i tenien ganes de pintar, es veia com es divertien.

14. Sessió: les diferents exposicions comencen a tenir personalitat (22/05/2014)

En aquesta sessió es va poder comprovar com mica en mica cadascuna de les exposicions anaven agafant personalitat pròpia. Això va dependre de molts factors: les característiques del grup classe, el tema escollit, la mestra tutora, el treball realitzat a l'aula, etc.

A un dia de l'exposició els mestres es mostraven contents per la feina realitzada però una mica cansats i estressats...per tot el treball realitzat fins ara i nerviosos pels preparatius per a la inauguració. El cap d'Estudis comenta que –" ha estat una bogeria!, però que està content i agraeix molt la implicació de les mestres tutores"; també va assenyalar des d'una posició molt humil que la seva tasca com a coordinador i mediador ha estat clau per a tirar endavant el projecte.

S'observa la sobrecàrrega que han portat els mestres per no haver delegat la suficient feina en els alumnes, ells amb més dedicació i menys quefers d'altres assignatures, podien haver fet molt més del que van fer: les invitacions, la programació de la inauguració, el treball d'impremta dels títols, cartel·les i informació addicional, etc., podia haver estat a càrrec seu.

Es veu que en aquesta última part molt més plàstica els alumnes han gaudir molt i s'ho han passat bé. Els mestres destaquen la participació i l'actitud positiva d'alumnes que en d'altres assignatures no sobresortien, que abans no havien volgut participar o tenien un comportament més problemàtic. També es va destacar el treball cooperatiu i l'actitud de responsabilitat i respecte que van adoptar la majoria dels alumnes envers els seus companys i envers la tasca que estaven desenvolupant.

15. Sessió: Inauguració de les dues exposicions a l'Escola (23/05/2014)

En aquesta sessió tot estava a punt per ensenyar als visitants el resultat de tot un procés realitzat durant mesos. Es respirava un aire de festa, nervis i expectació, sobretot en els alumnes i mestres que havien portat a terme aquest projecte.

El resultat de tot un procés d'aprenentatge i creació va quedar plasmat d'una manera molt plàstica. Els alumnes i els mestres es mostraven contents i satisfets per la feina feta i el resultat obtingut, de fet si un dels objectius era: crear una relat a partir del patrimoni personal i comunicar-ho a partir de la creació d'una exposició, n'estaven convençuts que ho havien aconseguit. El resultat podia haver estat un altre, però havia estat aquest. Per això és important remarcar la flexibilitat que aquest

projecte aporta, el resultat sempre serà diferent, i tot el procés és la part important del projecte, així ho va afirmar una de les mestres:

"N'estic molt contenta amb el resultat, però jo em quedo amb tot el procés viscut amb els alumnes" (Alicia Tutora de 5è B)

Les mestres i el Cap d'Estudi es mostraven alleujats per la feina acabava, les últimes setmanes havien estat de "bojos", comenta el Cap d'Estudi.

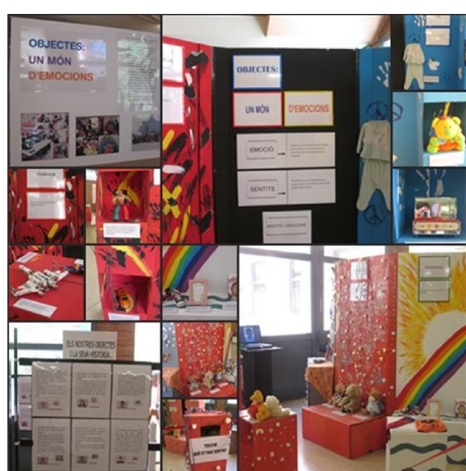
Durant tota la tarda es va observar l'alegria i l'orgull que mostraven els alumnes, per tot el treball realitzat.

"Després d'un llarg camí de treball, d'aprendre conceptes, de reflexionar, de prendre decisions, de debatre, de crear, de compartir idees, de trobar solucions,...per fi el seu objectiu es materialitzava i el podien presentar i mostrar...cal en aquest moment destacar la recompensa intrínseca que aquests alumnes avui han pogut sentir, penso que aquesta és la millor avaluació que poden tenir: sentir-se orgullosos de la feina ben feta!!!" (fragment del diari de Camp)

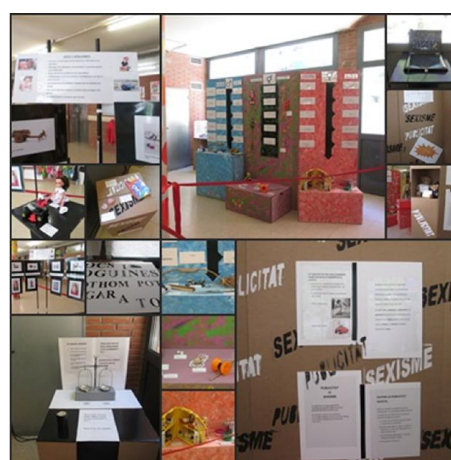
A les cinc les famílies ja estaven impacients per veure el treball que els seus fills havien realitzat i esperaven amb neguit la inauguració que es va retardar per esperar a les dues educadores que havien d'inaugurar l'acte. Els parlaments van començar sense elles.

La presentació de les exposicions va anar a càrrec de dos alumnes de cada aula. Es va observar la diferència dels grups en quan a la capacitat d'oratoría dels alumnes. Uns ho van fer amb molta tranquil·litat i seguretat; i els altres estaven molt més nerviosos; potser va ser qüestió de preparació, uns es van preparar més. Tanmateix és interessant com projectes d'aquestes **característiques poden ajudar a millorar la competència comunicativa i l'expressió oral una dels habilitats socials bàsica per a ser competents en la nostra societat.**

A l'acte van assistir els mestres, els alumnes participants, les seves famílies, la responsable del CRP i membres del Museu del Disseny, va ser una trobada de tota la comunitat educativa que oferia l'oportunitat de interactuar, relacionar-se, enriquir-se mútuament, compartir sensacions. Tanmateix, alhora del aperitiu els mestres van optar per no compartir amb els alumnes i pares aquest moment i experiència única. És així com es va poder constatar que el **fet d'haver-hi agents externs a l'escola pot ajudar a canviar hàbits molt arrelats que sense ser-ne conscients no fomenten la bona relació entre la comunitat educativa.**

"Objectes: un món d'emocions"

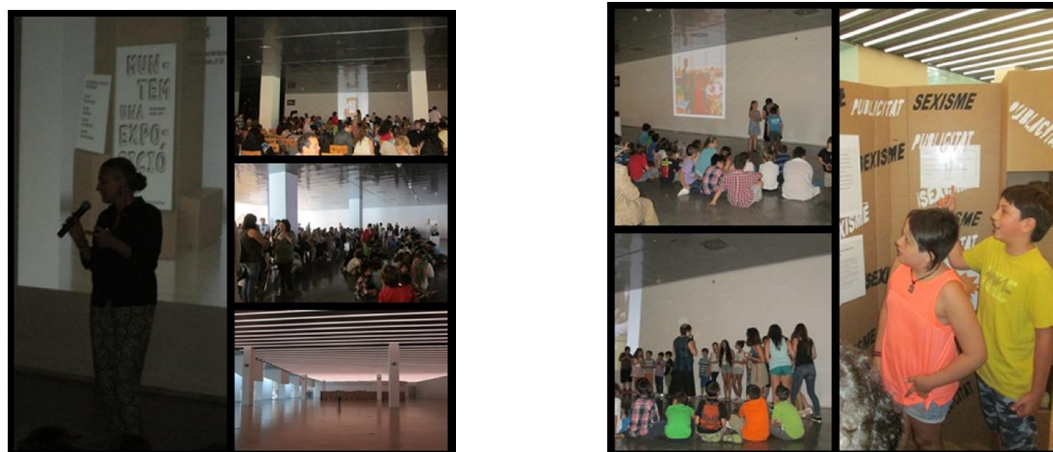
"Jocs i joguines: Tothom pot jugar a tot"

16. Sessió: Inauguració totes les exposicions al Museu (12/06/2014)

Aquest és el gran dia que tothom estava esperant: les exposicions creades pels alumnes exposades al Museu del Disseny!. Va presentar l'acte la responsable del museu, es va mostrar contenta va felicitat a tots els alumnes i mestres per la feina feta, va remarcar la funció educadora del museu i la importància d'obrir-se al barri, va destacar el fet que les instal·lacions del museu s'inauguren amb les seves exposicions. Després dels parlaments van ser els alumnes que van presentar els seus treballs, cadascú amb la seva peculiaritat i tots ells la mar d'interessants, cal destacar la dificultat que mostraven alhora de fer les presentacions, no estaven acostumats a parlar davant de tant de públic, una competència que s'ha de treballar a l'escola i que els servirà pel seu futur. Abans de visitar l'exposició es va fer una petita taula rodona on els alumnes van deixar clar que una de les coses que més els va agradar fer va ser treballar en grup per aconseguir un objectiu comú.

De la sessió es va destacar per una banda l'ambient de festivitat, d'alegria i satisfacció que estaven vivint tant els mestres com els membres del museu i col·laboradors, però en especial els alumnes i les seves famílies. Per l'altra banda destacar la riquesa de compartir aquest espai entre tots els membres participants en aquesta primera edició del projecte, una experiència única en la que els alumnes es van sentir totalment els protagonistes d'aquesta història perquè podien compartir el seu aprenentatge amb tota la comunitat, en especial amb els seus pares. Per últim va quedar patent que el projecte es presenta com un camí de reflexió, expressió i comunicació que culmina en l'exposició, tota una aventura que mai oblidaran!

4.2. Segon nivell d'anàlisi: respostes a les preguntes que van guiar el procés d'investigació

En aquest segon nivell d'anàlisi es va contrastar i donar respostes a les preguntes que van guiar el procés d'investigació. Es va fer a partir de l'observació, dels qüestionaris i de les entrevistes realitzades als diferents membres participants, tant al començament com al final de la investigació. L'anàlisi es presenta en diferents apartats i amb cadascun d'ells es pretén exposar l'impacte que ha provocat i els beneficis que ha aportat als agents implicats el fet d'haver realitzat i participat en aquest projecte. També es deixa constància del grau de satisfacció dels implicats. Per últim es mostra una taula a la qual s'assenyalen els punts febles, punts forts i aspectes a millorar del projecte: "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats"

Les Competències bàsiques del currículum milloren a través d'aquest projecte

Al inici de la investigació als membres de l'escola i als membres del museu se'ls hi va plantejar la pregunta sobre quines competències bàsiques es pensaven que es desenvoluparien amb la realització d'aquest projecte. Al dossier docent dissenyat pel departament d'educació del museu i la

empresa *Fragments* es van assenyalar totes elles (Veure Annex 2). Un cop finalitzat el projecte, es va poder constatar que efectivament la realització del projecte ajuda a millorar gairebé totes les competències bàsiques del currículum, però no al mateix nivell, algunes molt més que d'altres.

Es va destacar la millora de les competències comunicatives i de les competències metodològiques especialment la **Competència d'aprendre a aprendre**. De les Competències comunicatives la **Competència comunicativa lingüística i audiovisual**, sobretot a nivell oral on l'alumne va tenir la oportunitat de desenvolupar les capacitats cognitivolingüístiques (descriure, explicar, justificar, interpretar i argumentar), tant en les activitats realitzades a classe com en la presentació de les exposicions fetes als visitants complanys i familiars, com en el moment de les inauguracions a l'Escola i al Museu; així com la **Competència artística i cultural**, que tot i ser una de les competències menys treballades a nivell curricular, amb la implementació d'aquest projecte va ser una de les més treballades i la millor valorada pels mestres i alumnes de l'Escola Catalònia.

Com ja hem dir, de les competències metodològiques es va destacar **la Competència Aprendre a Aprendre**, els mestres van afirmar que aquest projecte va despertar l'Esperit Crític de l'alumnat, els va donar l'oportunitat de fomentar el pensament creatiu i la curiositat, així com la presa de decisió i la utilització d'estratègies de treball cooperatiu, gairebé tots els alumnes al qüestionari d'avaluació final van manifestar que havien après a treballar en grup i era una de les coses que més els havia agradat fer.

El projecte també va ajudar a millorar altres competències com la **Competència d'autonomia i iniciativa personal**, amb la qual l'alumne va desenvolupar la capacitat d'imaginar i emprendre accions per poder dur a terme el projecte amb èxit, també es va fer més conscient del seu procés d'aprenentatge. La **Competència social i ciutadana**, sobretot els alumnes que van crear l'exposició: "*Tothom pot jugar a tot*" on van prendre consciència dels valors que contribueix una reflexió crítica d'allò que s'estableix a la societat com a patrons culturals. I la **Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic**, on els alumnes van a aprendre habilitats per interpretar el món i la cultura material.

Tanmateix, va haver altres competències com **la Competència digital i la Competència matemàtica** que en un principi es va pensar que es treballarien molt més del què es van treballar: - "*Jo pensava que es treballaria molt més la Competència matemàtica*", va dir una de les mestres, - "*pensaven que amb el blog de blog treballarien més la competència digital, però pel volum de feina, el temps o la nostra organització a nosaltres no ens ha funcionat gaire*", va comentar el Cap d'Estudi.

Tot i així, es va corroborar que el Projecte: “*Muntem una exposició. Un món d’objectes, mirades i relats*”, té les característiques d’un projecte interdisciplinari que desenvolupa competències de totes les àrees a partir del tema dels museus i el patrimoni i amb l’activitat d’aplicació de crear una exposició.

Millora la consideració de l’àrea d’educació artística en relació a les altres àrees amb la realització d’aquest projecte

Es va constatar que amb la realització d’aquest projecte, en el qual hi ha una part plàstica molt important amb la creació de l’exposició, l’àrea d’educació artística a mesura que el projecte avançava agafava una major rellevància envers altres àrees del currículum.

Mestres i alumnes es van adonar i valorar molt gratament que a través de l’educació artística es pot ensenyar i aprendre altres àrees curriculars de manera molt més experimental, vivencial i sensitiva, i que despertar l’interès de l’alumnat per aprendre. A més, es va veure la necessitat d’ampliar l’horari destinat a aquesta àrea (al contrari de l’opinió de molts polítics i de la implementació de la nova llei d’educació impulsada pel govern central). Així mateix els mestres i alumnes van manifestar que el fet de crear l’exposició va ser un dels millors moments de tot el projecte:

–“Per a mi un dels moments més xulos i divertits ha estat el moment de baixar en grups per decorar els diferents àmbits de l’exposició, els alumnes van pensar els colors, la manera de fer-ho...tots plegats ens van empastifar entre pintura i diferents materials, ens van divertir... alguns alumnes cantaven, parlaven entre ells; altres es concentraven en allò que fèiem... vam tenir l’oportunitat de relacionar-nos...va ser un moment molt xulo!” (Raquel, tutora de 5è cop)

No obstant això, curiosament la mateixa mestra va manifestar que en un principi va ser la part que més la va angoixar i on es va sentir menys guiada i recolzada per les educadores del museu en comparació amb l’acompanyament que havien tingut a la primera part més conceptual del projecte. Aquesta mateixa observació la va reforçar la Cap del departament del Museu reconeixent-ho com un dels punts febles a tenir en compte per millorar en properes edicions del projecte. Es va confirmar d’aquesta manera la necessitat de formació dels mestres en aquesta àrea i la importància de l’especialista d’educació artística a l’escola per poder oferir als alumnes una millor qualitat en l’ensenyament i aprenentatge de les arts plàstiques. El fet de treballar totes les àrees a través de l’art (patrimoni, cultura) permet desenvolupar totes les competències curriculars. A més l’autogestió dels espais de creació artística fomenten: la resolució de problemes, la presa de decisions, l’establir objectius, el pensament divergent, etc. (Bamford, 2008)

La realització d'aquest projecte ajuda a atendre i respectar la diversitat de l'alumnat

El projecte per les seves característiques va oferir l'oportunitat de treballar de manera interdisciplinària i emprar noves metodologies, com el treball cooperatiu a l'aula. Aquest fet va possibilitar que alumnes que normalment en una classe més tradicional passaven més desapercebuts, poguéssim desenvolupar les seves habilitats i destacar-ne.

"El X s'ha despertat...està molt motivat amb la part plàstica, és que aquest nen és un artista!"

L'Enric, Cap d'Estudi

Tanmateix, potser per ser una escola que no acostuma a treballar per projecte, no es va saber distribuir del tot bé les diferents tasques a fer tenint en compte les habilitats de cadascú. Això va comportar una sobrecàrrega pels mestres, els quals la última setmana especialment n'estaven ben estressats i cansats, potser si s'hagués sabut delegar més en els alumnes, aquests haguessin desenvolupat tasques com la de portar el *blog de blogs per ells* mateixos i de manera autònoma; dissenyar i encarregar-se de la part comunicativa: cartel·les, invitacions, programa de la inauguració, etc.

De totes maneres, si es va poder corroborar que projectes com aquest ajuden a què els mestres s'adonin de quines són les habilitats en les quals el seu alumnat destaca i d'aquesta manera poder atendre a les diferents intel·ligències de cadascú i ajudar-lo en el seu desenvolupament i aprenentatge.

D'altra banda, no es va poder veure com aquest projecte es podia adaptar a alumnes amb necessitats educatives específiques, ja que a les diferents aules no hi havia cap cas .

Ajuda al replantejament de metodologies, organització d'aula i sistemes d'avaluació

El projecte, de la mà de les educadores del museu, va servir com a model per a replantejar les metodologies i l'organització de l'aula. Els mestres van valorar de manera molt positiva el treball cooperatiu i van destacar la importància de deixar temps per al diàleg i la reflexió per tal d'ajudar a la construcció de coneixement, ja que van veure com les educadores de manera oral i utilitzant mecanismes d'influència educativa³⁸ (*la negociació de significats i el traspàs del control del procés d'aprenentatge*) van aconseguir que els alumnes fossin capaços de construir coneixement nou per

---

³⁸ COLL, C. (2002). Constructivismo y educación: la concepción constructivista de la enseñanza y del aprendizaje en C. Coll, J. Palacios y A. Marchesi Desarrollo psicológico y educación. V 2 Psicología de la educación escolar. Madrid: Alianza, pp. 157-188

sí mateixos. Aquest fet els va fer reflexionar sobre l'efectivitat de treballar per projectes i qüestionar el llibre de text.

-“Ens hem menjat moltes hores d'allò establert, de matemàtiques, de social, de català, de no sé que de no sé quant... però jo he gaudit com a mestra moltíssim, no més de veure com aquests nanos, no sé...que potser ho havia deixat de veure des de fa molt de temps...però es que han despertat un esperit crític envers la societat i avui en dia... a mi això em motiva molt!!!” (Alicia tutora de 5è B)

- “Jo m’he retrobat amb metodologies de feia trenta anys...però com és una professió que canvia tant!” (Alicia tutora de 5è B)

També es va poder constatar que les programacions dissenyades de bon principi han d'estar sotmeses al canvi continu i totalment subordinades al procés d'aprenentatge i necessitats de cada grup classe.

Els alumnes es fan més conscients del valor, de l'existència i la cura del nostre patrimoni

Un dels objectius principals que els impulsor volien aconseguir amb la realització d'aquest projecte era que els alumnes prenguessin consciència sobre el valor del patrimoni com un bé personal i de la comunitat que els ajudaria a valorar, preservar i conèixer la seva pròpia cultura, la seva pròpia identitat. Tot això, els faria persones amb valors més cívics, responsables i respectuosos amb tot allò que els envolta i forma part de la seva cultura.

Considerant aquesta prèvia es va constatar que amb la realització d'aquest projecte els alumnes a mesura que el projecte avançava, sobretot amb la creació de l'exposició prenen més consciència del valor del patrimoni i com els objectes en relació els uns amb els altres podien explicar quelcom interessant. Molts dels alumnes van anotar al qüestionar final que havien après coses sobre *museus i patrimoni*, malgrat gairebé ningú va explicar el seu significat. Tanmateix va sorprendre el respecte i la cura per la seva exposició que els alumnes van mostrar, no només els alumnes que van participar al projecte sinó de tots els companys de l'escola.

La impressió dels mestres i de les membres del museu va ser que, aquests nens i nenes a partir d'aquesta experiència educativa han canviat la seva manera d'entendre el museu.

-“Sí més no...asseguraria que tots sabran interpretar una Cartel·la!” (Enric, Cap d’Estudi)

-“La paraula PATRIMONI se’ls ha quedat com gravada al foc... aquests nens i nenes han despertat una sensibilitat que es mostrarà quan visitin els museus i d’altres exposicions!” (Carmina Borbonet, Cap del departament d’educació del Museu del Disseny)

Millora la relació entre tota la comunitat educativa interna i externa a l’Escola i al Museu.

El projecte va aportar una millora en les relacions a tots els nivells. Els alumnes van afermar la relació entre els companys i això va provocar una millora en la cohesió dels dos grups classe que hi participaven. A més els alumnes van desenvolupar habilitats socials com el respecte, el diàleg, l’empatia, l’escolta, el saber comunicar una idea a la comunitat, etc. a l’hora de presentar el seu projecte i relacionar-se amb els seus companys i amb les diferents persones que estaven a l’aula, foren de l’escola o agents externs.

Entre els mestres que van desenvolupar el projecte i els membres del museu es va poder comprovar que mica en mica anava avançant el projecte s’anava establint una relació més amigable, cordial, basada en el diàleg i l’entesa, que en un principi, on les mestres tutores es mostraven més reticents i com a més forçades.

-“ Jo crec que és fantàstic... que millor que expliquessin què és un museu o una exposició la gent que s’hi dedica!” (Enric, Cap d’Estudis)

-“Mai havia tingut la classe tant plena de gent externa com el primer dia de la presentació del projecte!” (Raquel, tutora de 5è A)

També es va observar entre els mestres de l’escola, algun moment de tensió, a les últimes setmanes i previ al dia de la inauguració, però que finalment es van valorar com a moments inevitables en el desenvolupament d’un projecte amb el qual es van implicar molt i els importava que el resultat fos exitós.

Per últim, amb la inauguració de l’exposició tant a l’Escola com al Museu, es va afermar la relació entre l’escola i les famílies, ja que es va crear un espai de comunicació poc freqüent en la vida quotidiana de l’escola a on , tothom des del seu rol i des de la seva mirada, es sentia part activa del projecte. Tot i que, tal i com queda més ben explicat a l’apartat anterior, el dia de la inauguració a l’escola es va observar, com els mestres no van saber del tot aprofitar aquesta trobada per a celebrar plegats l’èxit de la exposició.

Aporta beneficis als diferents agents participants

Es va observar que el projecte d'intervenció educativa : "*Muntem una exposició. Un món d'objectes i relats*" va aportar beneficis substancials a tots els agents implicats.

En relació als alumnes

- ✓ Millora i desenvolupa competències i habilitats socials, que contribueixen a l'aprenentatge i desenvolupament personal i al benestar i cohesió de tot el grup classe.
- ✓ Desperta la sensibilitat pel valor del patrimoni personal i del patrimoni col·lectiu, que permet adquirir valors cívics envers l'entorn i la cultura.
- ✓ Permet conèixer nous llenguatges d'expressió i comunicació, que possibilita el desenvolupament de capacitats artístiques i el desenvolupament de la creativitat.
- ✓ Fomenta espais de reflexió que contribueixen a la construcció de coneixement i al desenvolupament de l'esperit crític i del pensament divergent.
- ✓ Permet aprendre des de la interdisciplinarietat, trenca amb l'aprenentatge fragmentat i millora l'educació integral de la persona.
- ✓ Aprendre de manera significativa, es treballa per una finalitat real i amb un objectiu concret que permet aplicar els diferents sabers quan són necessaris.
- ✓ Aprendre a conviure amb més d'un mestre, adult, observador a l'aula.
- ✓ Fomenta valors que els serviran per sempre

En relació a l'escola, Mestres

- ✓ Aporta coneixement nou i formació permanent que ajuda a millorar la tasca docent i fomenta l'autoavaluació.
- ✓ Obre la mirada a altres punts de vista i conèixer noves metodologies i maneres de fer.
- ✓ Millora i canvia hàbits que estan arrelats i no són conscients que poden no ser correctes i que es poden rectificar.
- ✓ Abasteix de recursos materials i humans que milloren la qualitat de l'ensenyament.
- ✓ Millora i s'aferma la relació amb els alumnes, famílies i altres mestres implicats.
- ✓ Prendre consciència que en la seva professió no estan sols, poden comptar amb la col·laboració d'agents externs i institucions externes que ajuden a millorar l'acció educadora.

En relació a les famílies

- ✓ Participa activament en l'aprenentatge i educació del seu fill/a
- ✓ Estableix relacions amb l'escola i aferma la relació amb el fill/a, ajuda a millorar el seu desenvolupament i aprenentatge.
- ✓ Valora l'esforç i el treball realitzat pel seu fill/a i dels mestres.
- ✓ Augmenta la bona consideració i la confiança en els mestres i en el propi fill/a

En relació al museu

- ✓ Viure la realitat dels centres en relació al seu context i les seves característiques específiques. Pren consciència de la seva tasca educadora i sociabilitzadora, necessària per a educar futurs ciutadans.
- ✓ Fa que el museu es vegi com una institució permeable i propera al seu entorn.
- ✓ Apropa la cultura museística i educa a infants que seran possibles futurs visitants.
- ✓ Canvia i revalora actituds del museu reticents envers projectes educatius escolars.

Grau de satisfacció i impressions dels diferents membres que han participat

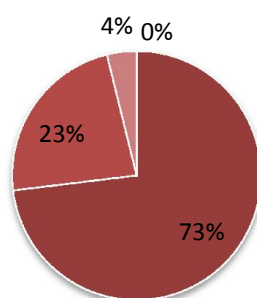
Al final del projecte els diferents membres implicats van valorar el projecte: "Muntem una exposició. Un món de mirades i relats" amb el qual havien estat involucrats durant tot el segon trimestre i bona part del tercer. El recull de la valoració dels alumnes es presenta de forma esquemàtica. Per recollir la valoració de mestres i membres del museu es troba oportú donar-los la veu, d'aquesta manera es deixa constància en les cites que apareixen a continuació.

En relació als alumnes

Al final del projecte se'ls hi va passar un qüestionari a mode d'avaluació final del qual fem el següent recull de dades. Davant la pregunta: T'ha agradat participar en aquest projecte? la majoria dels alumnes van respondre afirmativament, només van manifestar que no gaire un 4% dels alumnes que curiosament van constatar que el treball en grup no els motivava gens . Al gràfic següent queda representada la resposta de la següent manera:

Alumnes de 5è A i 5è B

■ Molt ■ Bastant ■ No gaire ■ gens

De les coses que més els va agradar alhora de fer aquest projecte, va haver-hi un gran nombre d'alumnes que van destacar el fet d'haver treballat en grup i sobretot el moment de muntar l'exposició. A la pregunta: Què he après?, la majoria van respondre més en relació a conceptes sobre el tema de l'exposició més que sobre patrimoni o museu; altres deien que havien après coses sobre EL Patrimoni i els Museus, però no explicaven el què. Per últim la majoria va manifestar que no canviarien res del projecte, una petita part va dir que canviaria la primera sessió que va ser molt llarga.

En relació als membres de l'escola i membres del Museu

Gràcies a les entrevistes inicials i finals es van poder comprovar el grau de satisfacció dels mestres, educadores del museu que havien implementat el projecte i de la Cap del departament d'educació del museu impulsor del projecte. Tots i totes es van mostrar molt satisfets per la feina realitzada, tot i que la Cap de departament va manifestar el seu descontent, no pels mestres de l'Escola Catalònia sinó per algun dels altres centres participants, per no deixar-se del tot ajudar.

Així mateix, gràcies a la realització de les entrevistes finals es va poder veure si les expectatives dipositades en el projecte des de bon principi es van complir o no. El fet de realitzar una avaluació final va ajudar a fer un acte de reflexió que va permetre prendre consciència de la tasca educativa que s'havia dut a terme durant tot el desenvolupament del projecte i adonar-se d'actituds i accions no encertades que es podrien millorar en properes edicions. Algunes de les seves impressions queden apuntades a continuació.

Per últim es mostra una graella amb els punts forts, punts febles més destacables del projecte així com alguns aspectes que creiem es podem millorar per a properes edicions.

<p><u>Expectatives envers el projecte: "muntem una exposició. un món d'objectes, mirades i relats"</u> (al començament del projecte)</p> <p>"Una de les expectatives que tinc és que crec que els alumnes gaudiran amb l'experiència i serà una de les coses que recordaran de l'escola quan siguin grans".</p> <p>"Que sigui una eina per fomentar el treball autònom, es a dir que l'alumne sigui protagonista i part activa del seu procés d'aprenentatge"</p> <p>(Enric Reverter, Cap d'Estudis)</p>	<p><u>Compliment de les expectatives dipositades al projecte: "muntem una exposició. un món d'objectes, mirades i relats"</u> (al final del projecte)</p> <p>"Jo he flipat...el dia de la inauguració... jo m'imaginava, m'imaginava que sortiria, però no m'acabo d'explicar com les dues classes han pogut fer això, passejo per elles i...al·lucinant!!!"</p> <p>"Segur que ho recordaran per sempre!"</p> <p>(Enric Reverter, Cap d'Estudis)</p>
<p><u>Expectatives envers el projecte: "muntem una exposició. un món d'objectes, mirades i relats"</u> (al començament del projecte)</p> <p>"És un projecte participatiu que pensem que cohesionarà el grup classe moltíssim, però que a més a més farà aquest diàleg entre institució llunyana i l'escola, creant un diàleg entre el dins i el fora".</p> <p>(Marta Cost, educadora del Museu)</p>	<p><u>Compliment de les expectatives dipositades al projecte: "muntem una exposició. un món d'objectes, mirades i relats"</u> (al final del projecte)</p> <p>"Molt contentes!... s'han complert de bon tros...han fet més del què es demanava, han treballat de valent i el resultat així ho demostra!"</p> <p>(Sara Ruiz, educadora del Museu)</p>
<p><u>Expectatives envers el projecte: "muntem una exposició. un món d'objectes, mirades i relats"</u> (al començament del projecte)</p> <p>"El Museu com a institució pública ha de tornar un servei a la societat, s'ofereix com un recurs que obra les portes a l'aprenentatge, al coneixement, a la cultura, a les emocions. Aquest projecte neix d'aquesta intencionalitat, per això els diners destinats a la realització d'aquest projecte podem dir que són els millors empleats".</p> <p>Carmina Borbonet (Cap del departament d'educació del Museu del Disseny de Barcelona)</p>	<p><u>Compliment de les expectatives dipositades al projecte: "muntem una exposició. un món d'objectes, mirades i relats"</u> (al final del projecte)</p> <p>"L'Escola Catalònia va ser una de les mes implicades des del principi, que va creure molt en el projecte i que els hi va fer molta il·lusió...està molt relacionat amb el representant de l'escola, en aquest cas L'Enric Reverter, que enseguida ho va veure clar i va engrescar a les mestres... tenir una persona dins de l'escola que cregui en el projecte, se'l faci seu i faci d'amplificador es fonamental pel bon funcionament del projecte. Per la feina realitzada al Catalònia n'estem tots molt satisfets".</p> <p>No obstant això:</p> <p>"És difícil en aquest treball que els mestres i el museu puguem treballar en col·laboració i en un nivell d'igual a igual...jo entenc que els mestres estan molt ocupats i que això els hi demana molta feina, hores extres... però no ens veuen com una ajuda, ens veu com un problema afegit als problemes que ja tenen... i que dius ostres! Nosaltres veníem amb bones intencions!.. i això costa...es com si estiguessin a la defensiva i no es deixessin ajudar (L'Escola Catalònia no ha estat el cas)"</p> <p>Carmina Borbonet (Cap del departament d'educació del Museu del Disseny de Barcelona)</p>

Punts forts, punts febles i aspectes a millorar del projecte: "Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats"

PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES	ASPECTES A MILLORAR
<ul style="list-style-type: none"> - El projecte: "Muntem una exposició. Un món d'objectes mirades i relats" permet el replantejament de noves metodologies i maneres d'organització. Permet que els mestres reflexionin sobre el seu dia a dia, qüestionin el llibre de text i vegin com un aprenentatge més significatiu és molt en més enriquidor per a l'alumne. Treballar per projectes permet treballar totes les competències i els continguts curriculars des de la interdisciplinarietat. - El projecte aporta a l'escola nous recurs i agents educatius i experts en la matèria que fa que alumnes i mestres adquireixin coneixement nou de qualitat. A més fa augmentar el grau de motivació dels alumnes. - El fet de crear una exposició demana un treball cooperatiu, implicar-se de manera grupal per aconseguir un resultat òptim. Per tant demana responsabilitat per part dels participants, saber consensuar idees, arribar a acords, prendre decisions conjuntament i individualment. A més dóna l'oportunitat a l'alumne d'expressar-se en altres llenguatges, i mostrar les seves habilitats i d'aquesta manera sumar intel·ligències per arribar a assolir un objectiu comú. - Ha afermat la relació entre l'Escola i el Museu, més complicitat, més col·laboració i treballar junts per un mateix objectiu educar als futurs ciutadans en valors cívics i característics d'una societat democràtica. - Ha estat un projecte molt flexible i adaptable a les realitats 	<ul style="list-style-type: none"> - Ha existit diferent grau de motivació i implicació en el projecte. En relació als agents impulsors del projecte (Educadores i Cap del departament d'educació del Museu), més grau de motivació per haver estat les persones que van dissenyar el projecte. Referent als membres de l'Escola, es va veure molt més grau de motivació i implicació de l'Enric (Cap d'Estudis) com a persona representant de l'escola i que va assistir a les reunions de formació prèvies que de les mestres tutores encarregades en posar en marxa el projecte. - Ha faltat que el museu proporcionés als mestres i als alumnes més formació, assessorament i acompanyament en la part més plàstica del projecte.. - El temps cronometrat (programació prèvia feta per les educadores) no s'ha ajustat a la realitat, s'ha necessitat molt més del que estava programat. Caldria adaptar-ho a cada centre, tenint en compte la seva realitat i programació escolar. - L'activitat de la visita al museu per analitzar i observar una exposició hagués estat molt més encertada realitzar-la a la Seu del Museu del Disseny, els alumnes haguessin tingut l'oportunitat de familiaritzar-se amb l'espai on en un futur les seves exposicions serien rebudes. - Els membres de l'Escola afirmen que no els ha funcionat el <i>blog de blog</i>, com a eina de comunicació. Haguessin necessitat dedicar-hi molt més de temps del que no 	<ul style="list-style-type: none"> - El Museu hauria de facilitar més informació i formació prèvia a la implementació del projecte, no només al representant que fa d'enllaç amb les escoles, sinó també als mestres tutors del grup classe que participarà; d'aquesta manera pot augmentar el seu grau de motivació i implicació en el projecte - El Museu ha de proporcionar als mestres i alumnes més assessorament i acompanyament en la part més plàstica del projecte: classes d'educació artística, educació estètica, disposició dels objectes en una exposició, aspectes formals i tècnics a tenir en compte, etc. Es a dir, equilibrar l'acció educadora entre la part més conceptual (que també va ser molt llarga, sobretot la primera sessió) i la part més pràctica del projecte. Perquè els mestres es puguin sentir igual d'acompanyats al principi que al final del projecte, sempre valorant la llibertat del procés de creació i la no coacció. - La programació de les sessions s'han de fer de manera conjunta entre membres del museu i mestres i allargar la duració del projecte per encabir-ho en la programació anual de l'escola. Aquesta pot valorar la possibilitat de destinar un dia concret a l'elaboració projecte en cas de ser una escola, com és el cas de L'Escola Catalònia, que habitualment no treballa per projectes i amb un horari fragmentat. - Per poder aconseguir major rendiment amb el <i>blog de blogs</i>, eina de comunicació que el museu va oferir, i en altres activitats proposades com temes de publicitat (disseny de

<p>dels centres. Les educadores han ampliat les sessions i les han modificat segons les necessitats que han anat sorgint durant tot el procés.</p> <ul style="list-style-type: none"> - El resultat ha anat molt lligat als interessos dels alumnes, per tant han sortit dues exposicions totalment diferents i particulars. De fet sempre que es realitzi el resultat serà totalment diferent, dependrà de cada grup classe i de cada alumne en particular 	<p>disposaven.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Abans de començar el projecte, per part del museu, ha faltat conèixer i apropar-se més al context d'intervenció educativa: conèixer l'entorn, el context i sobretot a l'alumnat. (Les educadores el primer dia que van visitar l'escola va ser a la primera sessió quan van establir el primer contacte amb l'escola). - Seria interessant la formació tant dels educadors com dels mestres en el tema de la docència compartida: dos mestres en una aula. Pensem que no s'ha aprofitat prou aquest recurs, en molts moments només intervenia un dels educadors/mestres i els altres (a vegades dos professionals) miraven. 	<p>cartel·les, invitacions, títols, etc.);i disseny de l'espai expositiu, els mestres havien d'haver sabut delegar en els seus alumnes molta de la feina realitzada per ells. D'aquesta manera les últimes setmanes sobretot no les haguessin viscut amb tant d'estrès.</p>
--	---	---

5. Discussió de resultats

Després d'haver fet una anàlisi exhaustiva amb les dades recollides del projecte pilot d'intervenció educativa *"Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats"* implementat a l'Escola Catalònia i contribuir d'aquesta manera a la seva avaluació final. Volem contrastar l'experiència viscuda amb el marc teòric que sustentava la nostra hipòtesi plantejada a l'inici del treball d'investigació la qual afirmava que el fet de crear sinergies entre escola-museu aporta grans beneficis pels diferents membres implicats.

Un cop finalitzat el projecte d'innovació educativa podem afermar la nostra hipòtesi i afirmar tal i com diuen els diferents autors esmentats i citats al marc teòric del nostre treball d'investigació, que efectivament les persones aprenem a partir de la interacció amb els altres. Eisner (2008) afirma que la ment és una entitat construïda que l'Escola i el Museu han de promoure, fer de pont entre la informació i el saber tal i com manifesten Bauman (2008) i Mayer (2009). Pensem que projectes com aquest són grant exemple.

Hem vist que l'Escola Catalònia en un principi no és ni un model d'escola com són les escoles Reggio Emilia, ni una Comunitat d'Aprenentatge que defensen la pedagogia dialògica (Flecha, 2009) basada en un diàleg constant entre tots els membres de la comunitat i on habitualment es treballa per projectes. Tanmateix, l'Escola Catalònia és una escola que, malgrat mantenir una estructura i una programació curricular força tradicional, es preocupa i cada vegada més per incorporar noves maneres de fer, saber aprofitar les oportunitats que li arriba participant en projectes com aquest i obrir les seves portes a nous agents educatius, perquè les persones que estan al cap davant entenen que cal innovar i acceptar recursos i reptes com aquest per millorar-la i créixer en paral·lel també a les transformacions socials.

D'altra banda, celebrem que el Museu del Disseny hagi dissenyat i apostat per oferir al seu entorn més proper l'oportunitat de participar en aquest projecte pilot, el qual és millorable com tota idea que comença i a partir de l'experiència es va fent cada vegada més sòlida i més gran, ja que pensem que és la manera que tenen els museus de contribuir i prendre consciència del seu veritable paper a la societat, que tal i com manifesta Elaine Hooper-Greenhill ha de ser la de desenvolupar una clara funció social.

En definitiva, és així com l'Escola Catalònia, l'Escola Bac de Roda, l'Institut Quatre Cantons i l'Institut Front Marítim vam poder acceptar el repte i oferir als seus alumnes, a partir del projecte *"Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats"*, l'oportunitat de despertar l'interès per aprendre, de desenvolupar habilitats que normalment no estaven acostumats a fer servir, de treballar cooperativament, de reflexionar i de dialogar, d'apropar-se a la cultura i a l'art i d'aquesta manera construir coneixement nou que, malgrat saber que no tots els alumnes l'hauran construït de la mateixa manera, els haurà fet canviar la seva percepció del món i així contribuir a la seva transformació.

Tot això no ho hem intuït, ni suposat ho vam poder copsar a les seves exposicions exposades a la seu del Museu del Disseny, cap millor manera de concloure un projecte d'aquestes característiques i una experiència que nens/es, joves, mestres, família i membres del museu no oblidaran a la vida.

6. Conclusió

Per concloure ens agradaria destacar que el projecte *"Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats"* permet establir relacions fermes entre l'Escola i el Museu, relacions que com hem pogut veure aporta grans beneficis a tots els agents implicats en el projecte. Una relació que fa que d'una banda el museu esdevingui una institució permeable i més propera a la seva comunitat, i d'altra banda faci una escola més oberta, més innovadora que avança amb la societat i que sap aprofitar els recursos que aquesta li ofereix.

És així doncs com aquesta relació es converteix en una sinèrgia, ja que ambdós entenen (malgrat les diferències que puguin haver-hi) que estan al servei de la societat i des del diàleg igualitari, la seva missió, juntament amb altres agents educatius, és la d'educar, apropar la cultura i sociabilitzar, per tal de contribuir a la formació de persones integres, amb pensament crític i amb valors característics d'una societat democràtica.

Per aquest motiu, pensem que projectes com aquest no han de quedar com a meres idees que un dia es van dur a la pràctica, sinó que s'ha de treballar per difondre'ls, per fer-los extensius a més alumnes a més escoles i fer-los sostenibles en el temps. La idea seria aconseguir més amplitud d'acció i optimitzar els recursos invertits en la primera edició i fer-los més rendibles en d'altres. Això, com es podria fer sense haver d'invertir molt més capital econòmic? de l'única manera que és possible: aprofitant el capital humà que ja està format. Mestres, professors i professores dels centres

participants, el propi museu, però sobre tot els alumnes protagonistes del projecte, tots plegats es podrien convertir en ambaixadors del projecte, anar a altres escoles a altres centres i explicar-lo, compartir l’experiència, ser testimonis amb la finalitat d’animar-los a engrescar-s’hi. Per donar suport a aquesta ambaixada es podria muntar una xarxa d’escoles que s’ajudessin entre elles, on els mestres i alumnes trobessin els recursos necessaris i la formació adequada per treure el màxim profit al projecte i aconseguir dur-lo a la pràctica amb èxit. D’aquesta manera el projecte aniria evolucionant, canviant i transformant-se d’acord amb els reptes que s’enfrontés a cada situació concreta, de la mateixa manera que s’estaria contribuint a una transformació de l’acció educadora i en conseqüència de les persones.

“El que se’ls hi doni als infants, els infants ho donaran a la
societat”

Karl Menninger

7. Consideracions finals

Fins aquí el meu treball de fi de grau, el qual se'n va presentar al novembre com un repte i conclou amb aquestes lletres que parlen de la meva vivència.

Ha estat un camí llarg i a vegades complicat, moltes hores dedicades i molts dubtes (per no conèixer el tema en profunditat), només havíem parlat de la relació entre escola-museu, i sense aprofundir-hi molt, a una optativa del primer semestre: *Valors educatius de la ciència dins i fora de l'aula*, amb el professor Josep Bonil de titular. No obstant això durant el meu recorregut, a vegades més senzill i a vegades més abrupte, no m'he sentit sola, des dels seus inicis he estat molt bé acompanyada per la meva tutora, Mar Morón, i per totes les persones que m'he anat trobant al llarg d'aquest camí, i que amb més o menys intensitat, m'han deixat petjada. Totes elles, la Carmina, l'Enric, l'Àlícia, la Raquel, la Sara, la Marta i els alumnes de cinquè de l'Escola Catalònia em van acceptar com a part d'un projecte que tot just començava a gestar-se i no sabíem què, quan i de quina manera donaria els seus fruits; a totes elles gràcies per acollir-me i fer-me partícip.

La meva missió era observar-los, amarar-me de tot el que feien per després fer-ne una avaluació de tot el desenvolupament del projecte, una tasca molt difícil per a una persona que es considera que no té ni l'experiència, ni la saviesa necessària per emetre qualsevol tipus de judici. Per això potser el més complicat de tot el treball va ser fer l'anàlisi de les dades intentant ser el més objectiva possible. Tanmateix, pensant-ho bé, a la fi no es tractava d'emetre cap judici, sinó d'interpretar, d'escriure, d'explicar, de deixar constància i per tant de donar testimoni d'allò que esdevenia al llarg de les diferents sessions. Talment, ho he intentat fer el millor que he sabut i la veritat és que n'estic satisfeta de la feina realitzada. Després d'haver realitzat aquest treball quelcom ha canviat dins meu, o si més no, ha afermat el meu convenciment que els mestres, l'escola, no estan sols en la seva tasca educadora, cal que obrin els seus murs per establir sinèrgies amb altres agents educatius, i d'aquesta manera poder oferir els majors i millors recursos als seus alumnes i contribuir així a una formació més íntegra i més autèntica.

Per acabar, el fet d'haver tingut l'oportunitat de ser testimoni directe d'aquesta experiència és allò que em queda, m'ho agafo com un privilegi i un tresor, perquè m'ha nodrit i m'ha fet una mica més sàvia. Una experiència enriquidora per tancar una etapa de la meva vida. Ara és el moment d'obrir noves portes. Tant de bo tingui la sort de poder fer créixer aquesta llavor que amb tanta il·lusió hem treballat durant aquests quatre anys. Només caldrà una oportunitat per veure els fruits que aquesta planta pugui donar.

8. Bibliografia i webgrafia

- CASTRO MORALES, Federico i BELLIDO GANT, María Luisa; Patrimonio, Museos y turismo cultural: Claves para la gestión de un nuevo concepto de ocio. (1998)
- FERNÁNDEZ, Alonso. Museología y museografía. Ediciones del Serbal, Barcelona (1999)
- GONZÁLEZ, Teresa; *El museu, espai de trobada entre l'educació i la cultura*. Temps d'Educació, 35pp 119-126, Universitat de Barcelona (2008)
- Actas del I Congreso Internacional. *Los Museos en la Educación. La formación de los educadores* (2008)
- ORDEIX, Laura; SANTACANA, Joan; El Patrimoni Artístic i Cultural. Ed. GRAÓ (1993)
- BAUMAN, Zygmunt Bauman; *L'educació en un món de diàspores*. Debats d'educació/11 (2008)
- INNERARITY, Daniel; *Incertesa i Creativitat. Educar per a la societat del coneixement*. Debats d'educació/18 (2010)
- MAYER, Michela Mayer; "Reglas y Creatividad en la ciencia y en el arte"
- MORÓN, Mar. Tesi doctoral: *La Educación Artística de las personas con discapacidad Intelectual La Autodeterminación*.
- Museu del Disseny de Barcelona; Dossier per al docent: *Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats*. Fragment (Serveis Educatius)
- BAMFORD, Anne; El factor ¡Wuuu!. El papel de las artes en la educación. Ed. Octaedro (2009)
- ARRIAGA, Amaya; Desarrollo del Rol educativo del museo: Narrativas y tendencias educativas.
- LORENTE, Jesús- Pedro; Nuevas tendencias en teoría Museológica: a vueltas con la Museología Crítica. Universidad de Zaragoza. Revista 02
- BISQUERRA, R. (2009). *Metodología de la investigación educativa*. Editorial: La muralla, SA.
- MALAGAZZI, Loris; "La Educación Infantil en Reggio Emilia (pàg. 60). Informació extreta en : www.educadorasdeinfantil.es/p=166
<http://enelcorazondeinfantil.blogspot.com.es/2012/08/escuelas-reggio-emilia-y-pedagogia-de.html> (consultades el dia 2/4/2014 a las 10:45h i 12h)
- Web oficial de l'ICOM: <http://icom.museum/la-organizacion/L/1/>, (consultada el dia 15/04/2014 a les 11:33 hores)
- CAMPILLO, Rosa; *La interpretación, un modelo de gestión del Patrimonio cultural*. www.federacionsierra.es/media_documento
- Web oficial del Museu del Disseny de Barcelona; <http://www.museudeldisseny.cat>

ANNEXOS

1.	Instruments de la investigació :.....	62
1.1	Guió reunió	62
1.2	Entrevistes inicials i final per als membres de l'Escola i membres del Museu.....	63
1.3	Qüestionari inicial i final pels alumnes	67
1.4	Diari de Camp	69
2.	Competències bàsiques.....	82
3.	Materials de suport del projecte	¡Error! Marcador no definido.
3.1	Dossier per als mestres (adjuntat pdf a la carpeta)	¡Error! Marcador no definido.
3.2	Dossier per als alumnes (adjuntat pdf a la carpeta).....	¡Error! Marcador no definido.
4.	Calendari de les primeres sessions.....	87
5.	Disseny de la invitació i programació de la inauguració de les exposicions a les escoles...	90
6.	Invitació a la inauguració de les exposicions al Museu del Disseny	¡Error! Marcador no definido.

1. Instruments de la investigació :

1.1 Guió reunió

Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats Sessió formació docents 28/11/2013.

1. Presentació dels assistents (5 min.) *LC*

- Escoles i Instituts participants: Quatre Cantons (Jordi Calvet, Laura Fuente, Anna Pantina, Ramón Grau), Catalonia (Enric Reverter), Front Marítim (Carme Guardado) i Bac de Roda (Cristina García)
- Representant CRP Sant Martí (Helena Sierco)
- Educadors de Fragment (Marta Costa i Sara Ruiz)
- Comissari d'exposicions d'art (Valentín Roma)
- Expert en comunicació web de l'empresa Interactivamente (Miquel Rodríguez)
- Dissenyadora industrial de l'empresa Capsa (Solange Espoille)
- Tècnic del Departament d'Educació del MNAC (Esther Fuertes)
- Professora de Didàctica de les Arts Plàstiques de la UAB (Mar Morón)
- Estudiant de 4º del Grau d'Educació Primària de la UAB (Yolanda Sánchez)
- Tècnics del Departament d'Exposicions del Museu del Disseny (Angela Cuenca)
- Coordinadors del projecte, del Museu del Disseny (Carmina Borbonet i Núria Casas)

2. Lliurament del material didàctic i com utilitzar-lo (20 min.)

- Dossier pel docent
- *Muntem una exposició pas a pas*, per alumnes de Primària
A càrrec de Lola Àngeles, Marta Costa i Sara Ruiz de Fragment

3. El Blog de blogs, proposta funcional (10 min.)

- Metodologia de treball del Blog de blogs en format Wordpress, pels alumnes de Primària i Secundària
- Descàrrega i impressió del material didàctic
A càrrec d'Oriol Bautista d' Interactivamente

4. Kit per l'exposició, disseny i muntatge (10 min.)

A càrrec de Solange Espoille, de Capsa

5. Calendari (15 min.)

- Informació de les dates escollides per les escoles per realitzar el projecte
- Exposicions a les escoles i exposició conjunta al DHUB
A càrrec de Carmina Borbonet i Núria Casas

6. Presentació de Valentín Roma (50 min.) *ESG*

- La seva trajectòria i experiència
- Sessió pràctica: *Com fer un discurs expositiu*, a càrrec de Valentín Roma

7. Precs i preguntes (10 min.)

Barcelona, 28 novembre 2013

1.2 Entrevistes inicials i final per als membres de l'Escola i membres del Museu

Entrevistes d'avaluació inicial pels diferents agents implicats en el projecte

Pels membres del Museu del Disseny

Per a la Cap del servei d'educació i activitats del Museu del Disseny

- Nom i cognoms. Tasca professional al museu.
- Formació, experiència laboral.
- Quina és la tasca educativa del museu de disseny de Barcelona? Relació museu del disseny amb educació formal: ed. infantil, ed. primària i secundària (història). Altres col·lectius.
- Per què creieu important fer arribar el patrimoni del museu a l'escola, a la comunitat? Penses que el museu ha de tenir una tasca educativa i social?
- Com sorgeix la idea de fer un projecte educatiu d'aquestes característiques conjuntament amb els centres educatius i quines necessitats us han mogut per impulsar-ho ? Procés d'elaboració del projecte: idea, desenvolupament i resultats. (Coordinació responsable educadors, Fragments, coordinació amb les escoles,... participació en el disseny del projecte,).
- S'ha pensat a l'hora d'elaborar el projecte en la diversitat d'escoles i de l'alumnat? Es possible adaptar-ho a les característiques de cada centre?
- Quin ha estat el criteri d'elecció dels centres que el posaran en pràctica?
- Contactes inicials amb l'escola: presentació dossiers? Formació mestres/professors? relació famílies...
- S'ha pensat en els interessos dels alumnes? S'ha fet una avaluació inicial sobre els temes a tractar?
- Quines són les expectatives que teniu dipositades en el desenvolupament del projecte?
- Quins beneficis penseu que pot aportar als alumnes i a les seves famílies; als mestres i a l'escola, i al propi museu?
- En quin moment del disseny del projecte us heu posat en contacte amb els centres educatius?
- Com ha estat la resposta dels diferents centres?
- Com penseu que es durà a terme? Amb quina dificultat es podem trobar els centres, i perquè no el propi museu?
- Penseu que és un projecte flexible i que pot tenir durabilitat en el temps?
- L'escola trenca els murs. Relació escola amb especialistes del món de l'art. Beneficis. Penses que hauran millores en les àrees del currículum? en quines...?
- Milloraries ja algun aspecte del projecte: disseny, temàtica, formació de mestres, ... informació a la resta de membres de l'escola,...?

Per a les educadores del museu (empresa de serveis educatius: Fragments)

- Nom i cognoms. Relació amb el museu.
- Formació, experiència laboral.
- Quina ha estat la vostra relació amb el museu fins ara? Heu participat en el disseny del projecte? temes, fases, metodologia,...
- I amb l'escola? mestres, alumnes,... Heu visitat l'escola? Coneixeu als alumnes, a les mestres...? Quina relació ha hagut amb els diferents centres educatius?
- Quines expectatives professionals teniu dipositades en la vostra participació en el projecte.
- Milloraries ja algun aspecte del projecte: disseny, temàtica, formació de mestres, ... informació a la resta de membres de l'escola,...?

Entrevista d'avaluació inicial pels membres de l'escola:

Per al Cap d'Estudis:

- Nom i cognoms. Tasca professional a l'escola.
- Formació, experiència laboral.
- Com descriuríeu el context sociocultural de l'Escola Catalònia (tipologia d'alumnat i famílies)?
- Quins són els objectius principals i les característiques principals que persegueix i defineixen l'Escola Catalònia (projecte educatiu de centre)?
- Relació escola-museus. Museus d'art.
- Relació amb el museu del disseny.
- Com va sorgir la oportunitat de participar en el projecte impulsat pel Museu del Disseny de Barcelona: *Muntem una exposició. Un món d'objectes, mirades i relats*?
- Participació en l'elaboració del projecte.
- Quina ha estat la relació amb el museu fins ara: sessions de formació inicial, coordinació... com les valors ? has trobat, de moment, algun aspecte a millorar?
- Com s'ha informat als alumnes, a les mestres, a les famílies, a l'escola en general, sobre el projecte. Ha hagut una motivació específica?
- Quines són les expectatives que teniu dipositades en el projecte? Quins interessos us han mogut per acceptar ser una de l'escoles pioneres en la seva implementació? Quines competències penseu que es poden desenvolupar en l'alumnat ? i com a escola? i per a les famílies?
- Penseu que hauran millores en les àrees del currículum? en quines...?
- Quin són els punts forts que destacaríeu del projecte? I els punts febles?
- Amb quines dificultats penseu que us podeu trobar?
- Hi ha un motiu especial per haver escollit els alumnes de cinquè curs com a protagonistes del projecte? Penseu que està relacionat amb les competències que poden adquirir els alumnes i el currículum de 5è?
- Com veus la continuïtat del projecte?
- Milloraríeu ja algun aspecte del projecte: disseny, temàtica, formació de mestres, ... informació a la resta de membres de l'escola,...

Per a les mestres tutores de cinquè:

- Nom i cognoms. Tasca professional a l'escola.
- Formació, experiència laboral.
- Quines són les característiques principals del grup classe? Hi han alumnes de necessitats educatives especials? Quina metodologia de classe utilitzeu? Penseu que participar en aquest projecte canvia la vostra metodologia?
- Abans de començar el projecte heu mantingut alguna reunió amb les educadores del museu, dissenyadores i encarregades de posar en pràctica el projecte?
- Heu participat en el disseny del projecte?
- Què en penseu dels temes que es treballen: museu, patrimoni, exposició,...
- Penseu que hauran millores en les àrees del currículum? en quines...?
- Els alumnes han estat assabentats sobre la implementació del projecte?
- Quina ha estat la seva resposta i el seu grau de motivació? (en el cas que hagin estat informats). I a les famílies?
- El projecte es desenvoluparà tal i com està dissenyat pels educadors o estarà subjecte a canvis en funció dels interessos dels alumnes?
- Quines són les expectatives que teniu dipositades en el projecte? Què aprendran els alumnes? i que penseu que aportarà a l'escola: mestres, altres alumnes, famílies,...
- Milloraríeu ja algun aspecte del projecte: disseny, temàtica, formació de mestres, ... informació a la resta de membres de l'escola,...

Entrevistes d'avaluació final pels diferents agents que han participat en el projecte

Pels membres de l'Escola Catalònia:

CAP D'ESTUDIS

A l'entrevista que vam tenir al començament del projecte vam parlar de quines serien les competències del currículum que l'alumne desenvoluparia durant el projecte. Un cop finalitzat:

- Quines competències del currículum creieu que han millorat a través de d'aquest projecte?
- Penseu que amb aquest projecte ha millorat la consideració de l'àrea d'educació artística en relació a les altres àrees?

Respecte als continguts treballats:

- En quin grau els alumnes són més conscients del valor, de l'existència i la cura del nostre patrimoni? Penseu que la realització d'aquest projecte ha afavorit aquesta sensibilitat?
- Què creieu que han après els vostres alumnes amb la realització d'aquest projecte?

En referència a l'organització i programació del projecte:

- Com s'ha adaptat la implementació del projecte a la programació del centre?
- Penses que a partir de la realització del projecte pot haver replantejaments en l'organització dels grups classe, en les metodologies emprades i en les finalitats de l'aprenentatge?

En quant al projecte, la relació museu-escola:

- S'han complert les expectatives dipositades en el projecte?
- Ara, quins punts febles i quins punts forts destacaríeu del projecte?
- Algun aspecte a millorar?

En relació al teu paper com a coordinador del projecte:

- A tu com a coordinador, quins beneficis t'ha aportat el fet de participar, dinamitzar i coordinar aquest projecte?
- Què creus que has après?

Per últim, respecte a les teves sensacions:

- Com heu viscut personalment el desenvolupament del projecte?
- El grau de satisfacció?
- Alguna observació més que vulguis destacar ?

MESTRES 5è A i 5è B

A l'entrevista que vam tenir al començament del projecte vam parlar de quines serien les competències del currículum que l'alumne desenvoluparia durant el projecte. Un cop finalitzat:

- Quines competències del currículum creieu que han millorat a través de d'aquest projecte?
- Penseu que amb aquest projecte ha millorat la consideració de l'àrea d'educació artística en relació a les altres àrees?

Respecte als continguts treballats:

- En quin grau els alumnes són més conscients del valor, de l'existència i la cura del nostre patrimoni? Penseu que la realització d'aquest projecte ha afavorit aquesta sensibilitat?
- Què creieu que han après els vostres alumnes amb la realització d'aquest projecte?

En referència a l'organització i programació del projecte:

- Com s'ha adaptat la implementació del projecte a la programació del centre? (només per al Cap d'Estudi)
- Penseu que a partir de la realització del projecte pot haver replantejaments en l'organització dels grups classe, en les metodologies emprades i en les finalitats de l'aprenentatge?

En quant al projecte:

- S'han complert les expectatives dipositades en el projecte?
- Ara, quins punts febles i quins punts forts destacaríeu del projecte?
- Algun aspecte a millorar?

En relació a vosaltres com a dinamitzadores i guies del projecte:

- Quins beneficis us ha aportat el fet de participar, dinamitzar i guiar aquest projecte?
- Què penseu que heu après?

Per últim, respecte a les vostres sensacions:

- Com heu viscut personalment el desenvolupament del projecte?
- El grau de satisfacció?
- Alguna observació més que vulguis destacar

Pels membres del Museu del Disseny

Per a la Carmina Bornonet, Cap del servei d'educació i activitats del Museu del Disseny.

Referent a l'Escola Catalònia més concretament:

- Quina ha estat la resposta envers el projecte de l'Escola Catalònia?
- Com heu viscut el desenvolupament del projecte a l'Escola Catalònia? I com l'avaluaríeu?
- Un cop visitades les dues exposicions que els alumnes han realitzat. Com les avaluaríeu? Què destacaríeu?

En quant al projecte en general:

- S'han complert les vostres expectatives dipositades en el projecte?
- Ara que ja a finalitat: quins punts febles i quins punts forts destacaríeu?
- Algun aspecte a millorar? Disseny, formació participants, conducció del projecte, exposició final...

En relació als mestres i als alumnes:

- Penseu que amb la realització del projecte ha hagut més conscienciació del valor, l'existència i la cura del nostre patrimoni?
- Quins beneficis concrets penseu que ha aportat als alumnes i als mestres el fet d'haver participat en un projecte d'aquestes característiques? (tenint en compte que falta culminar amb l'exposició al Museu)

Per últim, i dirigida a tots els membres del Museu del Disseny:

- Quins beneficis obté el Museu per haver dissenyat i implementat aquest projecte? Què heu après d'aquesta experiència?
- El grau de satisfacció?
- Alguna observació més que vulguis destacar

Per a les educadores conductores del projecte

Referent a l'Escola Catalònia més concretament:

- Quina ha estat la resposta envers el projecte de l'Escola Catalònia?
- Com heu viscut el desenvolupament del projecte a l'Escola Catalònia? I com l'avaluaríeu?
- Un cop visitades les dues exposicions que els alumnes han realitzat. Com les avaluaríeu? Què destacaríeu?

En quant al projecte en general:

- S'han complert les vostres expectatives dipositades en el projecte?
- Ara que ja a finalitat: quins punts febles i quins punts forts destacaríeu?
- Algun aspecte a millorar? Disseny, formació participants, conducció del projecte, exposició final...

En relació als mestres i als alumnes:

- Penseu que amb la realització del projecte ha hagut més conscienciació del valor, l'existència i la cura del nostre patrimoni?
- Quins beneficis concrets penseu que ha aportat als alumnes i als mestres el fet d'haver participat en un projecte d'aquestes característiques? (tenint en compte que falta culminar amb l'exposició al Museu)

Per últim, i dirigida a tots els membres del Museu del Disseny:

- Quins beneficis obté el Museu per haver dissenyat i implementat aquest projecte? Què heu après d'aquesta experiència?
- El grau de satisfacció?
- Alguna observació més que vulguis destacar

1.3 Qüestionari inicial i final pels alumnes

Qüestionari inicial (lliurat per les educadores del museu)

Nom: Quipri (Chor)
Cognom: _____
Nom del Centre: Catalònia
Curs: 5è A
Grup: A

1. Per què creus que existeixen els Museus? Què hi podem trobar en el seu interior? A qui creus que pertany tot allò que acullen?

Els Museus existeixen per muntem una exposició:
un món d'objectes mirades i relats. Moltes coses,
depen del Museu. La gent

2. Acostumes a visitar museus? Quina va ser la darrera vegada que vas visitar-ne un? Quin? Recordes què vas anar a veure?

No. Va ser el Museu del Picasso

3. Per què creus que es fan exposicions als museus?

6

Qüestionari final (lliurat per la investigadora del projecte)

AVALUEM FINALMENT EL PROJECTE: “*Muntem una exposició. Un món d’objectes, mirades i relats*”

Nom:

Curs:

1. T’ha agradat participar en aquest projecte?

Molt ☐ Bastant ☐ No gaire ☐ Gens ☐

Per què? _____

_____

2. Què és el què més t’ha agradat ?

_____

_____

3. Què creus que has après?

_____

_____

_____

4. Què no t’ha agradat o què canviaries del projecte?

_____

_____

1.4 Diari de Camp

Diari de camp de les sessions desenvolupades del projecte " Muntem una Exposició. Un món d'objectes, mirades i relats

1ª Sessió, Dilluns 3 de febrer de 2014: Patrimoni i Museus (continguts conceptuals)

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?:

Comença el projecte, arribo d'hora (8:40 del matí), encara no han arribat ni l'Enric, ni les educadores, ni la mestra, ni la Carmina...(potser les coses s'han d'agafar amb més tranquil·litat!!).

Primer arriba la Raquel (tutora de 5èB), em saluda però no em convida a anar a l'aula (m'espero a l'Enric doncs!), al poc arriba l'Enric i em convida a anar al seu despatx per esperar a les educadores. A les nou menys cinc arriben i l'Enric les fa passar al seu despatx fins que ens avisi per començar la sessió.

Mica en mica l'escola es va omplint de vida i nosaltres romanem a l'espera per començar, aprofito així doncs per entrevistar a les educadores que comencen a posar-se nervioses i queixar-se dels tempos. Sona la música que ens indica que les classes comencen (la Carmina encara no ha arribat..). L'Enric ens avisa que podem pujar.

Els nens i nenes de 5è A ens esperen, estan tranquils i la tutora insisteix en que han d'estar molt atents i comportar-se bé (suposo que és el que ha estat dient-los des de que han entrat).

Mentre que les educadores es preparen col·loco la càmera i em preparo per enregistrar la sessió. Seguidament comença a parlar una de les educadores. Abans de començar a presenta el projecte els hi passa una avaluació inicial amb tres preguntes:

per saber quins són els coneixements previs de l'alumne. (Els deixen molt poc temps)

Primer els hi pregunta als nens i nenes sobre que és el què saben sobre el projecte (un nen diu que faran una exposició), seguidament presenta el projecte de manera atractiva i explica que ve del museu i que:

" El Museu del disseny vol escoltar-los i vol sentir les seves veus"

*La sessió continua, ara es centren en explicar-los el concepte de **Patrimoni** i l'educadora els va fent preguntes com: **Què vol dir Patrimoni?**...un nen del fons aixeca la mà i diu: **Què és col·lectiu, què té a veure amb la història!** (increïble!... recordo les paraules de la Carmina quan li vam fer l'entrevista i li vam ensenyar el qüestionari que els hi volien passar ,i que per cert no el passarem ja que l'han passat elles un de molt semblant, davant la pregunta que vol dir patrimoni? Ella va assegurar que no en sabien res...vaig pensar que els subestimava i no m'equivocava realment els alumnes sabem molt més del que ens pensem!... potser no tots però si que molts!).*

Primera activitat:

La primera activitat que tenen pensada per explicar el concepte de patrimoni és a partir de visionar trossets de pel·lícules que ells coneixen com: Toy Story, Titànic, Amelie, etc. Aquest recurs el trobo encertat (l'Enric també), connecta amb la seva realitat i fa captar la seva atenció. Després del visionat en el qual sortien personatges amb objectes amb un valor sentimental, parlen del vincle que aquests objectes tenen pels diferents personatges. Els nens aixequen la mà i van dient paraules com:

Record, sentimental, heretat, memòria individual!!

*L'educadora remarca el concepte de patrimoni personal com: **un objecte que ens és molt especial i ens defineix***

Segona activitat:

Ara les educadores volen saber quins són els objectes personals significatius per als alumnes. Els passen una cartolina de color blanca (poc atractiva pel meu parer) i en ella han d'anotar un objecte que per ells sigui important i especial.

Objectes que surten: **Playstation, ?????**

(Davant meu hi ha un nen xinès que diu que no en té cap i no ho anota...al final no sé si aconsegueix anotar algun, ho he de demanar!)

Un cop que ja han escrit el seu objecte personal, el comparteixen amb la resta de companys: enganxen la cartolina en un quadre (simulant un marc antic) i l'educadora els fa entendre que ara tots aquells objectes formen part **del patrimoni de tots i els defineix com a grup!**

Tercera activitat:

A continuació per explicar les diferents tipologies de patrimonis que hi ha i si són tangibles o intangibles, immobles o mobles desenvolupen la següent activitat:

En grups de quatre (ràpidament la Raquel els col·loca per fer el menor xivarri possible, com que estan asseguts de dos en dos, als dos del davant els fa girar cap a enrere, només cadires) els hi donen dos targetes amb imatges de diferents patrimonis i han de saber identificar aquests conceptes i assenyalar si són patrimoni individual, familiar, local, nacional, o universal.

Es tanca l'activitat posant en comú amb la resta dels companys allò que el grup ha decidit. Totes les imatges la van col·locant en un semicercle amb diferents arcs que corresponen a les diferents tipologies de patrimoni.

Acaben explicant sobre el concepte de patrimoni quelcom com ara:

PATRIMONI= ALLÒ QUE LI DONEM VALOR!

Arribats a aquest punt els nens i nenes comencen a estar cansats (és una sessió molt llarga i amb molt de contingut, hi ha nens i nenes que comencen a desconnectar) i encara falta una mica....

Continuen amb l'explicació ara del concepte de **Museu**: (ara intervé l'altra educadora que no és tan bona comunicadora com l'altra, però també es fa entendre). Mateixa dinàmica; pregunten i després expliquen. Ara el recurs utilitzat és el ppt i es tracta, de manera oral, que els alumnes vagin relacionant conceptes (el fet de fer servir el ppt els fa tornar a estar una mica més atents), sobre primer la tipologia dels museus i després sobre el personal que hi treballa al voltant dels museus.

Com a cloenda recorden que per a la propera sessió han de portar un objecte personal d'un valor especial per a ells (a veure que ens trobem!!...de fet és aquesta part la que l'Enric mostra més recel per poder crear una narrativa adient per a muntar l'exposició)

Gestió i rol dels metres i educadores:

Pel que fa a la tutora (La Raquel) ha estat com a supervisora, patint tota l'estona pel comportament dels seus alumnes i controlat que tot sortís de meravella.

Pel que fa a les educadores, ja hem dit que la primera ??? era molt bona comunicadora, parlava de manera molt pausada i expressiva, amb les seues gestos i amb la seua veu ha sabut com guanyar-se'ls. L'altra també ho ha fet bé, però no era tant expressiva, ni els ha motivat tant com la seua companya (tanmateix, quan ella ha intervingut quan els alumnes ja estaven molt cansats.

Han desenvolupat una classe magistral a la qual si que deixaven participar els alumnes, però la veu cantant l'han portat elles (potser per tots els continguts que calia treballar)

Una d'elles portava un ninot penjat al coll, era com un missatge sublimar, fins al final de la sessió algú no l'ha demanat què era allò que portava al coll: un bon recurs per cridar l'atenció i fer que els alumnes pensin o es fixin no sabem a qui l'ha cridat l'atenció i a qui no, però trobo que el fet de jugar amb la intriga i el missatge sense paraules ha estat encertat.

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne:

La resposta ha estat molt positiva els alumnes estaven molt atents i expectants. Penso que el fet que vingui gent nova i de fora per ells ja és motivant. A més representen com una font nova i experta de coneixements nous.

No més a la segona part han començat a estar cansats i desconnectar una mica, però crec que anat molt bé!

Reflexions i opinions personals:

Trobo que les activitats de la primera part han estat més encertades que la segona, a més les imatges del ppt eren molt petites i al fons de l'aula no es veien bé (això ja ha estat un aspecte de millorar per a la propera sessió, de fet l'Enric ja em va comentar que a la segona presentació amb els alumnes de 5è B ja estava modificat)

Per mi ha estat una classe força magistral i molt, molt llarga, malgrat han deixat participar els alumnes ha hagut moments que ells tenien moltes més ganes de parlar i no se'ls ha donat l'oportunitat (suposo que estava tot molt cronometrat).

Però bé! el projecte ja està engegat i crec que la sensació en general ha estat molt positiva...a veure la sessió vinent!!

2ª Sessió, dilluns 10 de febrer de 2014: L'objecte

En aquesta sessió els alumnes havien de portar l'objecte que volen exposar, penso que era una sessió important per enregistrar però no he pogut assistir-hi, tanmateix l'Alicia, tutora de 5è B, em va explicar com va anar.

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

Primer van fer un petit resum de la presentació que els van fer les educadores (demanar un exemple). Després van recollir el document d'autorització del trasllat de l'objecte (veure al dossier) signat pels pares o ells mateixos i signat per l'escola com a compromís per a la seva conservació (aquest document el van repartir el divendres)

En aquesta sessió es tractava de parlar del patrimoni personal, dels objectes heretats, dels objectes que estimen i sobre aquells que els hi agradaria conservar. Tot plegat els fan fer fitxes individuals per deixar constància de tot allò que treballen (...realització d'un dossier final, em recorda al llibre de text!!, és com necessari per sentir-se segures i tenir constància del treball que fan els alumnes, ho trobo molt poc atractiu, poc significatiu i avorrit).

Penso que no van deixar temps perquè cada alumne/a exposés a la resta de companys el perquè de l'objecte i quin és el significat té per a ell/ella. (Ho haig de demanar)

Trobo que els objectes que van portar realment són significatius per a ells, la majoria són peluixos (tanmateix era d'esperar i normal, ja que són nens!), però ni ha d'altres també força interessants. M'han explicat el perquè (hi ha enregistraments fets, falten nens de 5è A), penso que realment tenen un valor sentimental per ells i a través d'ells els nens i nenes tenen moltes coses a dir...segur que els relats que narraran seran de gran rellevància per a ells/elles!!.

Els Objectes que van portar:

- Peluixos
- Collaret
- Perla
- Caixa de música
- Vano
- Relotge
- Llibre

3ª Sessió, dimecres 12 de febrer de 2014: L'embalatge dels objectes

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

En aquesta sessió es tractava de parlar sobre la importància de l'embalatge dels objectes per a la seva conservació en el moment de traslladar-los d'un lloc a un altre abans de ser exposat al públic.

L'aula està organitzada de la mateixa manera que ho està habitualment (taules de dos en dos, i una filera de tres taules individuals) i la sessió es desenvolupa amb un format de classe molt magistral. Tanmateix, l'Alicia a partir de preguntes intenta que siguin ells que vagin construint el seus coneixements. Les preguntes que els ha fet han estat:

- Com penseu que s'hauria d'embalar l'objecte que vau portar i que per vosaltres té tanta importància?*
- Quins materials utilitzareu?*
- Per què s'han d'embolicar i protegir?*

Els alumnes van aixecant la mà i responen:

"En un capsa amb cotó", "en una maleta", "embolicats amb paper d'embalar, plàstic, bombolles", "escuma", "amb suro, amb encenalls", "s'han d'embolicar perquè són molt valuosos i no es poden trencar", "perquè tenen un valor especial"...

Després d'aquesta exploració d'idees prèvies (activitat 1), els hi posa dos vídeos dels materials que utilitzen els professionals per empaquetar els objectes i traslladar-los (Activitat 2),(demanar enllaç).

Activitat 3

Per últim els alumnes han d'omplir una fitxa sobre l'embalatge i fer un dibuix de com s'ho imaginin.

Les preguntes que han de contestar són:

- Per què creieu que és important fer un embalatge correcte?*
- Per què conservadors i restauradors es posen guants de cotó per tocar els objectes?*
- Com embalaràs el teu objecte? (fer el dibuix)*

Gestió i rol dels metres i educadores:

Segons com està organitzat el grup classe, veig que és una estil força tradicional d'ensenyament i aprenentatge, per tant el rol del mestre que predomina és el rol de mestre omnipresent, que ha de controlar la situació per sentir-se segur. Tanmateix he vist que l'Alicia té la intenció que siguin ells els que arribin a la resposta i no els hi dona la lliçó d'entrada (o sigui que hi ha moments que adopta un rol un mica més de guia). No obstant això penso que els deixa poc marge per a que es puguin expressar i participar (aixequen la mà però no tots parlen i s'expressen).

Trobo que els hi falta motivació per dur a terme el projecte (potser per falta d'informació, per falta de temps en la planificació, per el dia a dia del mestre, perquè han de donar altres assignatures, etc.) ...no les veig força motivades, i entusiasmades amb el projecte, per tant les alumnes això també ho noten!.

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne:

Se'ls hi veu amb ganes de participar (constantment aixequen la mà i volen parlar), tanmateix encara no aconsegueixo a dir sí estant molt motivats i interessats pel projecte, o el veuen com una altra assignatura més (per la manera que el presenten les tutores). No obstant això, avui he pensat que seria interessant parlar amb ells, les hi he fet una petita entrevista amb la càmera a la qual m'havien d'explicar quin objecte havien portat i perquè. He vist com en general davant la càmera no sentien por i els hi agradava explicar-se sense cap mena de vergonya, tenen moltes coses a dir! I la majoria molt importants per ells. Penso que aquest projecte els pot servir de gran ajuda, per conèixer-se una mica més i per conèixer els companys, tot plegat penso que ajudarà a la cohesió de grup.

Reflexions i opinions personal

La sessió ha estat força teòrica i no hi ha hagut cap activitat dinàmica (la fitxa, i a més realitzada de manera individual, m'ha fet recordar al seguiment del llibre de text), m'esperava alguna activitat més experimental (com proposen al dossier) i que estiguessin organitzats de diferent manera, en grups cooperatius per exemple.

L'objecte no estava present a l'aula. Penso que per a que aquest objecte agafi el valor i la importància que volen que l'infant li doni, l'escola també li ha de donar aquest valor i demostrar-ho (deixar un espai concret a l'aula per tenir-los tots mentre desenvolupen el projecte em sembla de vital importància). Com poden parlar de com l'embalaran, de quin material necessiten per fer-ho, del seu valor, sense tenir-ho present? (penso que aquest és un possible aspecte a millorar), no sé com es desenvoluparan les properes sessions, potser ho tenen en compte per a les properes...ja ho veurem!

D'altra banda veig a les mestres poc motivades, poc informades sobre el projecte i una mica estressades (el dia a dia de les mestres és dur, massa assignatures, massa burocràcia, masses coses a fer, massa preocupacions...penso que s'agafen aquest projecte més com una obligació o una imposició, que com una oportunitat per a prendre i ensenyar de manera diferent, tenint en compte l'aspecte interdisciplinari, cooperatiu i creatiu.

4ª Sessió, dimarts 18 de febrer: registre i neteja de l'objecte

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

Aquesta sessió no la vaig poder gravar, tanmateix tant les tutores com l'Enric em comenten que va anar molt bé, els alumnes s'ho van passar bé i van gaudir molt.

Reprenen allò que van treballar la sessió passada sobre els embalatges i els materials utilitzats. Els alumnes van portar el seu objecte personals i els materials que necessitaven per netejar-lo i embalar-lo correctament, abans però havien d'enregistrar-lo (nom/propietari/descripció/materials/mesura/història de l'objecte/dibuix dels diferents perfils) i d'aquesta manera aquesta peça ja forma part de manera formal de la seva exposició particular. (fitxa que hi ha al dossier del docent)

Primer omplen la fitxa i després asseguts per grups comparteixen tot el material que han portat (cotó, capsos, caixes, plàstic de bombolles, precinte...) i embalen el seu objecte.

L'Enric em comenta que les tutores han fet alguna fitxa més a part de les que estan proposades per deixar constància de tot l'aprenentatge, ja que les activitats proposades, la majoria, es desenvolupen de forma oral. (El dossier els hi dona seguretat). També em comenta que està força content per com s'està duent a terme i el blog ja està cobrant vida!

5ª Sessió, dijous 20 de febrer: l'objecte

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

*Aquesta sessió és la segona que vénen les educadores del museu. L'Objectiu d'aquesta sessió: **donar eines perquè els nens trobin un fil conductor a partir dels seus objectes per a la seva exposició. (Trobar un tema on els objectes dialoguin entre ells i expliquin una història o diverses històries relacionades que siguin interessants per a tothom)***

La sessió s'ha desenvolupant de manera molt fluida, no ha estat tant magistral com la primera, segons l'activitat proposada (tot de manera oral) l'aula s'organitzava d'una manera o d'una altra.

Activitat 1:

*En el projector imatge d'objectes aïllats (bolígrafs) per parlar de la seva **funcionalitat o de com està fet**.*

*Després imatge de diferents culleres per parlar de la **funcionalitat** de l'objecte, però també del **simbolisme** que evoca per la història en l'envolta.*

Ara diferents imatges a on sempre apareix una tisores, però què envoltada d'altres elements evoca una història o una altra.

"L'objecte necessita més elements per poder dialogar i explicar una història, necessita d'altres objectes per parlar i per anar més enllà de la seva funcionalitat"

Activitat 2:

*De diferents imatges que anaven projectant els alumnes havien d'identificar el grau de **funcionalitat o simbolisme** que hi ha entre els elements.*

Els alumnes estan molt engrescats, reflexionen sobre el valor dels objectes, relacionen aquest valor amb l'estètica. Aprenen que:

"El significat de l'objecte pot variar segons en quin context es trobi. Per tant necessitem d'aquest context per que els nostres objectes dialoguin entre ells i expliquin una història"

Activitat 3: Digueu quin objecte tens i et diré qui ets?

Per aprendre que l'objecte és com un document que ens dona informació, fins i tot molt més fiable que un document escrit. En grups de 4 han d'interpretar qui viu en la habitació que tenen a la imatge. Després tota aquesta interpretació l'han d'explicar als companys. També aprenen que només poden interpretar, però no saber la veritat cent per cent.

Competències que veig que els alumnes desenvolupen fent aquesta activitat:

- Interpretar
- Imaginar
- Comunicar (habilitats discursives i socials)
- Treballar en grup
- Escoltar a la resta de companys

Activitat 5

L'aula es transforma i formen una "U" amb les taules i cadires, al mig quatre taules per anar deixant els objectes.

La Marta per fer-los veure que parla només d'allò personal no és interessant com sembla...els hi ensenya una rajola que ha portat i comença a explicar coses personals al voltant d'aquest objecte. Tots estan d'acord que començava a fer-se una mica pesada.

Després ensenya un dels objectes que van portar els companys de l'altre grup i els ensenya com poden crear una història que parli de diferents temes a partir d'establir relacions amb els objectes, com per exemple:

Majot —————> Dansa

Rajola —————> art

Pijama —————> peluix —————> llibre —————> crist de vidre (acció: dormir)

Finalment la sessió acaba animant-los a pensar en la narrativa de la seva exposició i en el diàleg que els seus objectes establiran.

Gestió i rol dels metres i educadores:

Bé, els rols de les educadores molt bé, es nota que dominen el tema, fan participar els alumnes i comuniquen i expressen molt bé les idees que volen transmetre.

La mestra avui ha estat molt més relaxada i se la veia que estava gaudint molt més, més participativa i molt més motivada (tutora de 5è A)

Ha vingut la Carmina i ha estat encantada, se la veu contenta amb el procés del projecte i amb el treball que estan desenvolupant els alumnes, se la veu satisfeta.

L'Enric encantador com sempre, molt servicial i disposat a ajudar-te en tot el possible!

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne:

Aquest grup els he vist més motivats que el passat (la sessió era diferent), estan molt engrescats i entusiasmats. No tots participen per igual (la tutora ha animat als que no ho fan tant i aturat als que ho fan molt). Tanmateix hi ha un alumne que no està gens motivat, ja el primer dia no va voler participar, no ha portat cap objecte i no està gens interessat (els mestres

ho saben, estan preocupats, la Carmina ha encertat molt bé a l'hora de dir que no se li pot força i que ja trobarem la manera que hi participi). S'han comportat molt bé.

Reflexions i opinions personal

Avui surto molt més contenta i motivada, el projecte ja està agafant altre caire, veig més flexibilitat, diferents tipus d'organitzacions, activitats més experimentals i dinàmiques. També he vist un canvi en l'actitud de les mestres (sobretot de la Raquel tutora de 5è A), potser ja estan més informades i més engrescades i això es nota.

El blog ja està en marxa...i els alumnes participen amb comentaris. Hi ha alumnes que fan de periodistes i escriuen les cròniques del dia. El tema del blog em sembla genial per fer un seguiment del projecte i veure com ha anat (la Carmina tenia raó). Tanmateix veig que els mestres estan una mica saturats per la feina (haurien d'implicar més els alumnes, crec que comencen a adonar-se que és necessari delegar més feines en els nens i nenes, l'Enric en comenta que potser seran ells mateixos que facin les entrades i no els mestres...està bé els estan donant més autonomia i responsabilitat).

Penso que aquest projecte els aportarà moltes coses positives!!, com més coneixement, però també més habilitats socials!

6ª Sessió, divendres 21 de febrer: visitem un museu

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

Avui hem anat al museu de la música. L'objectiu de la sessió era fer d'investigadors per esbrinar quins són els elements essencials que s'han de tenir en compte per muntar una exposició. La mestra ho ha explicat molt bé abans de sortir de l'aula, els ha donat la fitxa (dossier per al docent) que hauran d'omplir després de la visita i ha comentat en gran grup els aspectes que feien referència i on s'havien de parar l'atenció.

La sortida ha anat bé, però tinc els meus dubtes si realment els serà útil per muntar la seva exposició (suposo que només el fet d'anar a una exposició i viure-hi l'experiència ja els aporta aprenentatge), estaven contents i motivats. Tanmateix a l'exposició s'han esbojarrat una mica, i em sembla que s'han oblidat una mica d'allò que venien a fer.

Gestió i rol dels metges i educadores:

He estat majoritàriament amb la classe de la Raquel (5è A), abans de sortir a l'aula ja els ha explicat molt bé on anaven i quin era l'objectiu de la sortida. Avui la he vista molt més motivada i entusiasmada que altres dies. La Raquel és molt bona comunicadora, gesticula molt bé i sap tractar-los. Constantment els marca, però també es mostra afable, els anima a participar (tots per igual) i durant tota l'excursió: camí d'anada i al museu els hi recordava quin era l'objectiu de la sortida i la tasca a fer (investigadors per aprendre)

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne:

A l'aula estaven molt atents amb l'explicació de la Raquel. Durant el camí s'han comportat força bé tenim en compte que són nens i nenes de deu i onze anys. Tenien clar la seva tasca a fer, però al museu semblava que no estaven al cas...veurem si han après alguna cosa. Tanmateix no tots s'han comportat de la mateixa manera, alguns semblaven més atents, altres estaven més esbojarrats, altres feien ximpleries, altres mostraven curiositat, tampoc hauran aprofitat de la mateixa manera la sortida, igual que quan estan a classe, però només el viure-hi l'experiència ja és un valor afegit

Reflexions i opinions personal

Aquesta sortida hagués estat molt més interessants per a ells si haguessin anat al museu del disseny (espai on exposaran ells) per que el coneguin i es vagin familiaritzant, tanmateix les col·leccions encara romanen tancades al públic.

Per altra banda, penso que hauria estat interessant organitzar la sortida de manera que els alumnes tinguessin una tasca concreta assignada per aconseguir un màxim grau d'atenció i observació possible. Es a dir, podien haver estat agrupats per grups i que cada component del grup fora encarregat d'observar i apuntar en un paper tot el referent a un element concret, com per exemple: un els rètols, un altre les llums i la música, altre trobar el fil conductor, altre els expositors, etc. No sé trobar la manera que els alumnes tinguessin una tasca a fer per evitar precisament l'esbojarrament i oblidar allò que han vingut a fer al museu.

Per bé, esperem que s'hagin adonat de coses que els hi puguin ajudar!.

Després de la visita tornaven a l'escola, però no omplirien la fitxa (no els hi donava temps i a la tarda feien altres activitats, esperem que se'n recordin!)

7ª Sessió, divendres 26 de febrer: L'exposició

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

Avui era la tercera sessió que presentaven les educadores, la sessió anava sobre l'exposició. Sessió important, ja que el projecte gira al voltant d'aquest concepte i és la finalitat.

L'objectiu de la sessió era precisament donar als infants eines necessàries per crear la seva pròpia exposició. Per això era important aclarir: què és una exposició? Quines tipologies hi ha?, Quines són les persones que hi treballen a l'hora d'elaborar una exposició?

Per explicar tots aquests conceptes han dissenyat una sèrie d'activitats amb materials atractius, dinàmiques i gairebé lúdiques (concurs). Per complementar les explicacions han passat una sèrie de vídeos: tipologia d'exposicions segons museus (temples, instructors, laboratoris, fòrum) i el muntatge de l'exposició.

Una de les idees importants que han remarcat i esperem que als infants l'hagi arribat ha estat la idea de l'exposició com a acte de comunicació, ja que entren en joc i es relacionen tres actors: emissor(museu), canal (exposició), receptor (públic).

Gestió i rol dels metres i educadores:

Les educadores avui no l'han tingut gens fàcil, els nens i nenes estaven poc receptius i participatius, crec que els ha costat connectar amb ells. Tanmateix la Marta és força expressiva i s'esforçava per aconseguir-ho. D'altra banda es nota que són expertes en el tema i que el dominen, aquest factor els hi dóna seguretat en la posada en escena, però els hi falta conèixer més bé els alumnes amb els quals interaccionen.

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne:

Avui, malgrat ser una sessió molt més dinàmica que la primera per exemple, no he vist els alumnes motivats. Semblaven com adormits, sense ganes de participar. Tanmateix el seu comportament ha estat correcte com tots els dies que els he seguit, però, no sé els falta entusiasme. Penso que els alumnes de 5è A (la sessió ahir) van estar molt més participatius.

Reflexions i opinions personal

Després de portar una sèrie de sessions començo a estar intrigada per com es durà a terme la part més pràctica del projecte, ja que tota aquesta part està sent més teòrica i d'introducció de conceptes. Serà en la part més pràctica quan veurem realment si els alumnes sabran aplicar tot el coneixement que estan adquirint, serà realment quan començaran el seu procés de creació i es veurà com desenvolupen la seva creativitat, com desenvolupen la seva autonomia, com es relacionen amb els companys, com treballen en grup... Fins ara tot està força programat i dirigit (potser massa?).

D'altra banda veig que són nens i nenes molt competitius (es pot crear rivalitat entre les dues classes a l'hora de muntar l'exposició, ja s'ha creat rivalitat amb alumnes de la mateixa classe a l'activitat de concurs. Això m'ha fet pensar si les activitats en forma de concurs són favorables o no: per una banda serveixen com a element motivador i també per a saber canalitzar la frustració, però per altra banda fomenten la competitivitat i la rivalitat entre els alumnes, o sigui crea un clima de crispació, per això penso que abans de dissenyar una activitat en format concurs s'han de preveure o analitzar els pros i els contra.

En relació amb un altra tema, he estat parlat amb l'Enric, dir que és encantador i que el continu veiem tant il·lusionat, o inclús més, com el primer dia. Avui m'ha ensenyat l'espai on s'ubicarà l'exposició; té pensat fer un vídeo (càmera ràpida, amb tot el desenvolupament, similar al que han presentat les educadores); m'ha estat parlant dels alumnes, ell pensa que estan molt motivats i que el projecte està sent un èxit, i té pensat anar creant expectació fent cartells enunciatius perquè els altres alumnes i les famílies s'ha assabentin que s'està desenvolupant quelcom extraordinari.

8ª Sessió, dimecres 5 de març: Guió de l'exposició 5è

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

Avui arribo i em trobo al vestibul l'espai expositiu en el qual els alumnes muntaran la seva exposició. És un espai acordonat en el qual empaquetats ja es troben els kits dels suports que l'empresa Capsa a patrocinat per a l'ocasió. L'Enric m'explica que el fet de preparar l'espai d'aquesta abans que els alumnes comencin a treballar en el muntatge és una manera de crear expectatives a tota la comunitat educativa (a més s'aprofita que aquesta setmana són les portes obertes dels centres educatius amb la finalitat que els pares puguin visitar diferents centres i escollir-ne) d'allò que passarà, M'ha semblat molt bona idea.

A l'aula de 5è B avui tenen una tasca difícil, és la de començar el guió de l'exposició. Aquesta sessió la dirigeix l'Enric (està molt engrescat en el projecte i sap transmetre el seu entusiasme als nens). Les nens i nenes es divideixen en grups heterogenis de sis persones (probablement són els grups de treball per fer el muntatge), en mig de l'aula s'han col·locat unes taules amb les quals s'han tornat a exposar tots els objectes que han portat.

L'Enric els hi ha explicat molt bé allò que han de fer: es tracta primer de fer una relació dels objectes, una classificació, per després poder inventar una història que sigui coherent i en la que tinguin cabuda el major nombre, sinó tots, dels objectes, també si ho necessiten podran portar d'altres.

Ara és quan de debò **comença el procés de creació** pels alumnes, i on realment comencen a desenvolupar la seva creativitat! Per això han de posar molta imaginació i deixar-se anar, comencen a pensar...davant el paper blanc... por, no saber per on començar, sentiment de no saber que fer...mica en mica comencen a punta i sorgir idees: regals, records, joguines, dormir, per ballar, per estar guapos....

Aquest és un punt difícil tant pels alumnes per inventar com pels mestres per guiar. Tanmateix el paper blanc comença a ser el principi d'una idea la qual s'anirà modificant, canviant, transformant depenen dels interessos dels alumnes, del consens, del diàleg, de la presa de decisions, i que finalment és plasmarà en un resultat fruit de la creativitat, de la dedicació i de l'esforç que cadascun dels participants. (Realment ara es comença a veure les aportacions dels

Finalment el resultat de la sessió no ha estat malament, dels diferents grups han sortit idees i relacions força interessants (després s'haurà de buscar la manera de crear la narrativa que ho entrellaci tot) com:

- **Grup 1** → classificació per utilitat: per dormir, jocs, hobby, records
- **Grup 2** → classificació per utilitat
- **Grup 3** → classificació regals segons gènere i edat (aquest ha estat el grup més votat, de fet pensem que és un tema força problemàtic i del qual es pot treure molt de partit)
- **Grup 4** → classificació de regals d'infantesa per edat

Gestió i rol dels mestres i educadores:

Avui he tingut l'oportunitat de veure a l'Enric en acció. Es nota que és el mestre que coordina tot el projecte, que ha assistit a les reunions informatives, que manté el contacte amb la Carmina, que està convençut que és un projecte que pot aportar molts beneficis als alumnes i que hi creu, suposo que a tot això també cal sumar la seva personalitat i la seva manera d'entendre l'educació. Tanmateix es nota molt la diferència amb l'Alicia, la qual està com menys motivada i necessita de l'empenta de l'Enric per posar-se en marxa.

L'Enric a més de saber guanyar-se als nens i a les nenes és un gran comunicador, i m'ha fet sentir com a un membre més de l'equip de mestres durant la sessió.

A l'acabar la sessió he vist a l'Alicia una mica més receptiva i positiva (al principi de la sessió, es queixava de no tenir-ho clar, de ser molt complicat, estava molt negativa), suposo que s'ha contagiada una mica de l'Enric. Tanmateix i havent estat contents del resultat han quedat que trucarien a la Carmina per comentar-li com ha anat i demanar-li consell i ajuda (..està bé la relació amb el museu s'ha fiança)

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne

La veritat és que en general mostren una bona actitud davant les propostes de treball, avui veig aquest grup molt més actiu i participatiu que la sessió passada. Tanmateix el grau de motivació no és igual per a tots els alumnes, n'hi ha que estan molt motivats i serveixen com animadors pels altres i d'altres que es repengen una mica...suposo que ja els arribarà el seu moment per aportar la seva.

Reflexions i opinions personal

El projecte comença a tenir cos malgrat estar molt en el principi. De la sessió d'avui ja han sorgit bones idees, potser necessitaran més de temps per desenvolupar-les, però penso que els alumnes van per bon camí.

Perquè el projecte funcioni de debò i sigui exitós, els mestres responsables de cada grup i responsables en acompanyar els alumnes en el seu procés, han d'estar molt convençuts, ben informats, molt motivats i se han de creure el projecte totalment. Aquest fet és tant o més important com la presència dels experts externs (educadores del museu) durant el procés del projecte.

9ª Sessió, divendres 7 de març: Guió de l'exposició 5è A

*En aquesta sessió no vaig ser-hi, havien de fer el mateix que els companys a la sessió passada. L'Enric en comenta que va anar força bé, el tema que va sorgir després d'haver fet la classificació dels objectes va ser **els sentiments que evoquen els objectes**.*

L'Enric em comenta que aquest tema sembla més fàcil de reconduir, de tota manera jo penso que l'altre (el gènere) n'és un tema molt interessant i que pot donar molt de sí...ja veurem!!!

Els mestres estan neguitosos ..demanen més ajuda, més assessorament, necessitem més sessions amb les educadores!!!

10ª Sessió, dilluns 10 de març: Continuen amb el guió de l'exposició 5è A

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

*L'objectiu d'aquesta sessió és encaminar el tema que va sorgir la sessió passada: **els sentiment**, per anar construint la narrativa de l'exposició.*

Aquesta sessió també la va començar a dinamitzar l'Enric, comença animant-los per què entrin al blog i vagin fent entrades sobre el tot el que es va penjant i perquè li ensenyin a les seves famílies.

Comença la sessió: els nens i nenes estan agrupats en grups de sis persones. A la pissarra l'Enric va intentant fer que els alumnes reflexionin sobre el sentiments que els objectes han provocat i com poden relacionar-ho amb la utilitat i la imaginació a l'hora de sentir aquest sentiment. Mica en mica van parlant de quins eren els sentiments que els hi provocaven els diferents objectes.

Després va continuar dinamitzant la sessió la Raquel.

Per grups van anotar els sentiments (emocions) que els hi provocaven i també va haver grups que van classificar aquests objectes segons aquest sentiments.

Van estar mirant la definició de sentiment, van debatre sobre si eren o no sentiments. Al final van sorgir aquests, relacionats totalment amb l'emoció que desperta:

- Amor
- Tendresa
- Tristesa
- Violència
- Fe
- Esperança
- Alegria
- Pau

- Tranquil·litat
- Espiritualitat
- Passió
- Felicitat
- Enveja

A l'acabar la sessió van alguns grups ja van classificar els objectes per aquestes emocions. La Raquel els va convidar a que pensessin un títol per a la seva exposició.

Gestió i rol dels metres i educadores:

La gestió dels mestres ha estat molt positiva, veig a la Raquel més motivada i més segura amb el tema que l'Alicia, malgrat tot necessiten l'ajuda de l'Enric (motor del projecte), fan participar molt els alumnes i veig que el grup respon força bé, se'ls hi veu interessats pel tema.

Reflexions i opinions personal

Penso que aquest grup té el projecte una mica més encaminat que l'altre, tanmateix el projecte es troba en un punt difícil, han de crear una història a partir d'aquesta idea i no és una tasca fàcil. Els mestres necessiten i demanen més ajuda i assessorament. En aquesta sessió comença a gestar-se alguna idea. Tanmateix el projecte necessita més temps del programat.

11ª Sessió, dimarts 11 de març: Continuen amb el guió de l'exposició 5è B

Aquesta sessió no ha estat enregistrada. L'Enric ens ha comentat que veient la dificultat del tema del gènere, pensen que els alumnes no són molt conscients de la problemàtica, i no saber com enfocar-ho. Van decidir canviar rotundament i pensar en fer un conte a partir d'aquest objectes. (Aquesta idea no ens va entusiasma tan ni a les educadores, ni a mi mateixa!!!, per això les educadores van intentar retornar al tema "estel·lar" i guiar per portar-lo a terme...ja veurem el resultat!!)

12ª Sessió, dimecres 12 de març: Continuen amb el guió de l'exposició 5è B (educadores)

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

Avui ha estat una de les sessions més enriquidores de tot el que portem de projecte. La Sara i la Marta portaven programada una sessió, enfocada a ensenyar una mostra de com muntar una exposició. Tanmateix quan l'Enric els hi ha plantejat que estaven una mica perduts i necessitaven assessorament i que a més van desestimar el tema del gènere i el van canviar per la creació d'un conte, elles ràpidament han decidit canviar totalment la dinàmica i no realitzar la sessió que tenien preparada i centrar-se en intentar reconduir i guiar el tema que parlava sobre gènere.

Amb aquest objectiu comencen la sessió. Tot per mitjà de preguntes, van engegant el tema:

- Què enteneu per gènere?
- Existeix una clara divisió entre els objectes destinats a dones i homes, nens i nenes? (sorpren davant aquesta pregunta molts responen que no, més bé que no hauria d'existir)
- Qui juga a nines? (davant aquesta pregunta, ningú aixeca el braç)....Marta rectifica la pregunta: qui ha jugat a nines alguna vegada? (aixequen les nenes les mans)...i els nens no heu jugat a nines? (nens que aixequen la mà, però riuen)...Per què rieu?...-perquè ens fa vergonya, -perquè sinó els amics riuen, etc
- Quina diferència hi ha entre un nen i un home i una nena i una dona? – l'edat
- Algunes reflexions: - Tothom té dret a ser lliure, a jugar al que vulgui, però a vegades no passa això (Adriana)

El tema està super interessant i els alumnes responen, estan atenent els importa!!!

Ara per grups han de continuar reflexionant i cercant respostes a les preguntes que els hi fa la Marta:

- On es veuen aquestes divisions de gènere?
- Qui les determina?
- Com hauria de ser?

Coses que van sorgir de la reflexions per grups i el debat que després es va generar:

La divisió la trobem a:

- **Anuncis:** dirigits a nens i nenes, home i dona. La publicitat, les fàbriques dels productes → imposició gènere
- **Colors:** blau nen/rosa nena
- **Complements**
- **Imatge:** cerca de la perfecció (nens i barbies), imatge no real ("les nenes que volen ser com les seves nines i es volen operar")
- **Influència dels pares de les famílies...** "no ens deixen jugar amb allò que volem"
- **Cultura**

Qui ho determina?:

- D'on ve aquesta divisió?
  - A que jugàveu quan ereu petits? ...-"a casa, a nines..
  - Qui era la mare?, qui era el pare?...d'on ve aquesta imitació: ....-"tota aquesta divisió ve de molt antic, de fa molt de temps (Jesús)
  - D'abans dels romans?...-"si de molt abans"
  - De quan? ...-"de la **Prehistòria**"
- Davant aquesta resposta la Marta somriu triunfadora...aquí volia arribar a l'origen, rols imitats al llarg de la història, interessant!!!...la sessió està sortint millor del que esperaven!!!

Com ens agradaria que fós?:

"TOTHOM HAURIA DE JUGAR AMB TOT" (Fill conductor de l'exposició, finalitat clara d'allò que volen aconseguir, el públic després de veure-la si més no reflexionarà sobre el perquè de la qüestió!)

Gestió i rol dels metres i educadores:

La sessió l'ha portat a terme la Marta. La seva actuació ha estat magistral, com ja he anat dient és una gran comunicadora, el que més m'ha impressionat és com mitjançant unes bones preguntes ha aconseguit que els alumnes per si mateixos anessin construint les respostes i s'anessin interessant pel tema.

D'altra banda he vista a l'Alicia (tutora) molt més motivada i animada (fins hi tot ha reconegut que la setmana passada no es trobada del tot bé, estava molt estressada per tota la sobre càrrega que els mestres porten dia a dia)

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne

Els alumnes han estat esplèndids, s'han motivat, s'han interessat pel tema, han participat (la majoria, sempre algú més que d'altres), s'han mostrat oberts i receptius. En general observo que són alumnes molt oberts de ment, sense gaires prejudicis i amb una actitud molt liberal davant aquesta qüestió.

Reflexions i opinions personal

Penso que ha estat una sessió molt gratificant i fructífera. Les educadores han sortit molt contentes, l'Alicia i jo entusiasmes i sorpreses amb tot el que ha anat sorgint. Realment aquests alumnes avui, sense cap llibre, sense cap instrucció, han anat construint coneixement no més amb la paraula, amb les seves pròpies paraules, amb les dels seus companys i amb les paraules guia de l'educadora. Ells han estat els protagonistes i crec que realment s'han sentit així.

D'altra banda penso que estem arribant a la part interessant del projecte, tanmateix entenc que tot el que s'ha fet fins ara (la part més conceptual) ha estat la base per assentar bé les idees que van sorgint ara. També en el punt que estan veig que

es un projecte prou flexible, prou lliure perquè cada vegada que es faci en surti un de nou. És un projecte amb el qual els alumnes de 5è estan aprenent molt més que el significat de la paraula museu, patrimoni, exposició. Estan aprenent temes que toquen de peus amb la seva realitat, amb la societat actual, temes rellevants que formen part de la seva vida diària i els preocupen.

13ª Sessió, dijous 13 de març: Continuen amb el guió de l'exposició 5è A (educadores)

Descripció del desenvolupament de la sessió: què han treballat?, Com anat?

Aquesta sessió no ha estat tant fructífera com la d'ahir. Aquesta classe ja tenien ben encaminat el tema, i penso que ha estat una mica repetitiu d'allò que van fer la sessió passada amb la Raquel, si més no han arribat al mateix lloc on estaven (o sigui que no han avançat).

Si que la Marta ha fet una actuació magistral alhora d'anar guiant la pluja d'idees i els conceptes. També ha intentat desvincular l'objecte del tema personal, per això ha diferenciat entre un sentiment com quelcom més personal i ha anat dirigint el tema cap a les emocions i sobretot aconseguir que relacionessin el sentit que es desperta davant d'aquestes emocions. És per això que si l'objectiu de la sessió era que els alumnes **relacionessin l'objecte amb el sentit que es desperta i amb l'emoció que provoca**, crec que s'ha aconseguit. Tanmateix ha estat una sessió molt llarga, poc dinàmica i per alguns alumnes (molts) avorrida (penso que ells ja ho tenien força clar).

Reflexions i opinions personal

Penso que perquè no s'hagués fet tant feixuga, hagués estat molt més interessant fer el mateix però per grups de treball (com la sessió passada) i sobretot en comptes de amb les fotografies dels objectes amb els objectes físics reals (penso que aquest ha estat una gran errada i més tractant-se del tema que es tracta: **emocions i sentits**).

Veig que al contrari de la sessió d'ahir (amb els alumnes de 5è), la qual penso que va ser de gran utilitat per a tots i de la qual es van extreure molts i bones conclusions, aquesta sessió no ha donat el mateix resultat, penso que alumnes ja estaven en aquest punt i no s'ha avançat gaire, tampoc ha ajudat més a la mestra, ja que no ha donat noves eines per continuar el projecte, tot just la sessió d'avui va acabar gairebé on estaven.

Potser hi ha una cosa que els hi ha quedat més clara: **La seva exposició serà com el model del museu laboratori, un laboratori on es desperten els sentits!**.

14ª Sessió, divendres 25 d'abril: Reunió educadores i mestres

Avui després d'uns quants dies desconnectada per estar fent el pràcticum V a una altra escola, vinc perquè m'informi de com ha evolucionat el projecte des de que vaig venir per última vegada.

Cada tutora ha presentat a les educadores (la Marta i la Sara) i la Cap del departament d'educació del museu, la Carmina la història del què volem explicar, més treballada, amb la informació extreta, amb les reflexions dels nens i nenes i amb els rètols, cartel·les que volem exposar, per a què l'exposició sigui tot un èxit!

Veig que necessiten assessorament: quin tipus de lletra i quina mida?, que s'ha de posar a la introducció?, cada obra ha de tenir cartel·la?, que es posa a la cartel·la?...la Sara, la Marta i la Carmina van respondre a les seves dubtes i les animen a continuar.

Observo que durant aquests dies que no he pogut assistir els nens i nenes i els mestres han treballat força i ho tenen molt definit i encaminat, ara comença la part més creativa, engrescadora i emocionant del projecte: **donar forma a la història que volen donar, traspasar la narració a l'espai, crear el diàleg entre els objectes i que aquests ens parlin i ens obrim la mirada!**

La classe de 5è B parlen d'emocions:

- VIOLÈNCIA

- MELANCONIA
- PAU
- ESPERANÇA
- TENDRES

Seràn definides, relacionades amb els objectes i durant l'exposició les podrem sentir, palpar i percebre.

Durant el procés de creació de l'exposició la creació dels diferents ambients serà la part més important i els alumnes hauran de deixar-se anar per a ser molt creatius i proporcionar al visitant, allò que volen transmetre.

Es farà una introducció amb la definició de sentiment i emoció, a continuació a cada ambient es farà una definició feta pels nens i nenes de cada emoció, mostrant en ella els objectes que l'han provocada. Per últim, volem fer una catàleg amb les fotos dels diferents objectes acompanyades d'una petita narració que van fer durant les primeres sessions, en la qual explicaven el sentiment que els hi provocava l'objecte.

La Classe de 5è parlen de sexisme a partir de les joguines: JOCS I JOGUINES, TOTHOM POT JUGAR A TOT

Al igual que els companys ho tenen molt avançat (malgrat necessitar més temps del previst). Aquesta exposició era un tema força complicat, però molt potent i amb el qual els alumnes i els mestres en tenien molts dubtes de com explicar-ho.

*Penso que han fet una bona feia de síntesi i els alumnes segur que a patir de tot el treball realitzar i un cop l'exposició estigui feta hauran après moltíssim i la seva manera de veure les coses en tema d'igualtat serà molt més enriquidor, crític i profund. A més penso aconseguiran un dels objectius de qualsevol exposició, **no deixar indiferent al visitant**, aquest només no es quedarà indiferent, sinó que, al final haurà de posicionar-se.*

*Comencen introduint el tema fent una petita història de les joguines a partir de la classificació: nen, neutres o de nenes...deixant així clara la classificació existent. A continuació coses fa un recorregut per l'evolució de les dues joguines de referència: el cotxe i la nina; en un altre espai es reflexiona sobre la publicitat i com aquesta repercuteix en les nostres decisions i influeix en les diferències sexual; per últim els alumnes deixen constància de les seves reflexions i a més a més conviden als visitants a mullar-se davant la pregunta: **CREUS QUE TOTHOM POT JUGAR A TOT? SI O NO***

Reflexions i opinions personal

L'avaluació durant el procés del projecte és de vital importància i necessàries tan pels mestres com pels educadors del museu, per a un bon resultat del projecte. Per una banda ajuden als mestres a tenir seguretat, a seguir avançant, a resoldre dubtes, a no sentir-se sols i també adonar-se que necessiten de la visió de l'expert, perquè és una tasca conjunta i amb un objectiu comú. D'altra banda ajuden a les educadores a tenir constància del procés, a veure la realitat en la que es troba els mestres i els alumnes que el desenvolupen i, d'aquesta manera, poder flexibilitzar i adaptar el projecte a les necessitats del centre.

En aquest punt del projecte es quan t'ha n'adones que tots plegats estem aprenen moltíssim!!!

15ª Sessió, dijous 29 d'abril: Comencem a transformar l'espai expositiu!

*Després d'un temps en el qual els nens, nenes i docents han estat treballant la narrativa de l'exposició: recerca d'informació sobre el tema que tracten; definició de conceptes; relació entre el tema i els objectes personals; sintetitzar i interpretar la informació extreta; redactar allò que volem expressar; pensar els cartells i cartel·les de l'exposició... Arriba el moment de posar en marxa la seva creativitat i centrar-se més en el valor artístic i estètic del projecte. Cal pensar i decidir **Com passar de la narració escrita, a la narració espacial? Com explicar a través d'una exposició, allò que volen explicar?***

En aquesta sessió comença la part, potser més difícil del projecte, però segura la més divertida i gratificant.

Els Kits de muntatge proporcionats per l'empresa Capsa ja estan a la disposició del alumnes i segons cada temàtica es transformen...s'omplen de color i van agafant personalitat.

L'espai expositiu està tapat a la vista de la resta d'alumnes de l'escola, tot embolcallat de paper d'embalar per mantenir el factor sorpresa i despertar les expectatives dels futurs visitants. A més a més, hi ha col·locada una càmera de vídeo que enregistra tot el procés de muntatge.

El projecte comença a tenir forma, cada classe involucrada en el tema escollit, han anat redefinint-lo i avançant. Els alumnes han aconseguit desvincular-se totalment del seu objecte personal i ara treballen per una objectiu comú i de manera cooperativa, per fer de l'exposició **un espai comunicatiu que narra una història en la tots han participat i la qual deixa un missatge par a tots els visitants.**

Avui els nens i nenes de 5è B comencen el seu muntatge: han decorat el kit de muntatge segons la seva temàtica i depenent d'allò que volem transmetre. Han baixat en petits grups de cinc i han començat a pintar...els hi encanta!...és la part més divertida, diuen!!...tots plegats, mestres, alumnes i jo mateixa **en gaudit d'un temps de llibertat, de deixar-se anar, de desconexió, d'expressar,...tot això és una petita mostra del que ens aporta l'educació artística.** Sense cap mena de dubte espais com aquests i cada vegada més són necessaris a l'escola, al contrari que molts polítics pensen, espais com aquest aconsegueixen disminuir l'estrès...el temps s'atura fins i tot quan sona la música que anuncia que és l'hora del pati.

D'altra banda veig que **potser el procés de creació ha estat força guiat pels mestres, si haguessin deixat total llibertat als alumnes, segur que el resultat hagués estat un altre, ni millor ni pitjor: diferent!** Tanmateix observo que els alumnes amb un pinzell ple de pintura a la mà es mostren contents, es com si els despertés quelcom diferent.

16ª Sessió enregistrada, dimecres 22 de maig. Les diferents exposicions comencen a tenir personalitat!

Arribo a l'escola Catalònia i em trobo un espai expositiu amb personalitat pròpia. Mestres i alumnes han estat treballant molt per a que l'exposició sigui tot un èxit. Els panels de muntatge ja tenen un segell propi, cadascú parla d'allò que volen transmetre. Tots plegats han fet un treball plàstic genial!, molt de color, perquè el color també ens parla... el treball d'impremta gairebé està: títols, cartel·les, informació...vídeos que es projectaran quasi muntats del tot...molta feina realitzada, molts nervis, una mica de estrès...però els veig contents per tot el procés realitzat, es queixen de temps, l'escola necessita temps!

L'Enric m'explica que les últimes setmanes han estat de bogeria, no només pel projecte és clar!, s'han ajuntat masses coses...definitivament aquest és un projecte per dedicar-li temps i s'allargui tot un curs, ni molt més perquè duri només un trimestre. Tanmateix es mostra content pel treball realitzat, fa èmfasi en el recolzament i i la implicació de les tutores, sense aquesta implicació no hagués estat possible diu...també cal remarca la seva figura com a coordinador, sense ell tampoc hagués estat possible. L'Enric em comenta que els alumnes amb aquesta última part més pràctica, més vivencial han gaudit molt!, potser estaria bé escurçar les primeres sessions més conceptual i allargar

Les dues exposicions són molt plàstiques, la part decorativa ha guanyat terreny, encara falta col·locar els objectes (**esperem que tota aquesta decoració no els resti importància!**).

Les tutores em comenten que més amb el resultat estan molt contentes amb el procés; els alumnes s'han implicat molt, han treballat cooperativament, perquè tenien un objectiu comú, han après a prendre moltes decisions, han après a escoltar-se i

han après moltes coses respecte al tema que han treballat cada classe. D'una banda els alumnes de 5è A, amb la seva exposició: **OBJETES: UN MÓN D'EMOCIONS**, han après a respectar el patrimoni (un dels objectius plantejats pels dissenyadors del projecte), perquè han après que els objectes contenen un valor i poden evocar un sentiment i provocar una emoció. D'altra banda els alumnes de 5èB amb la seva exposició: **JOCS I JOGUINES. TOTHOM POT JUGAR A TOT**; han après que a través dels objectes es pot parlar, concretament han vist que a partir de les joguines es pot parlar, es pot reivindicar temes de rellevància social com el sexisme.

Han sorgit dues exposicions molt diferents, perquè diferent són cadascun dels nens i nenes que han participat i diferent també és el grup classe en el seu conjunt. Una exposició parla més des de la part del sentits, en ella es pot toca, olorar, escolar, veure...parla de quelcom més íntim. L'altre parla des de la raó des de la crítica, és una denuncia, amb un toc de provocació...a partir dels objectes i creant una exposició han trobat una manera d'expressar un missatge per a què tothom que el rebí, a més de qüestionar-se, hagi de posicionar-se.

17ª Sessió enregistrada, divendres 23 de maig. Inauguració de l'exposició!!

Per fi ha arribat el gran dia!. Tot el projecte que va començar a gestar-se al voltants del juny de l'any passat, quan els membres del CRP van trucar a l'Enric per demanar-li si l'Escola Catalònia estaria disposada a participar en el projecte: "Muntem una exposició. Un món d'objectes mirades i relats", avui conclou.

El resultat de tot el procés d'aprenentatge i creació ha quedat plasmat d'una manera molt plàstica en la realització d'aquestes dues exposicions.

A les tres arribo a l'escola, gairebé està tot a punt...tinc ganes de veure com ha quedat!, fa dies que treballen molt dur i m'agradaria saber com ha quedat a la fi. A més els alumnes ahir van fer un últim esforç i van acabar d'ultimar els detalls i per fi col·locar els seus objectes a l'espai expositiu. Entro i efectivament tot està al seu lloc, els títols, la informació, les cartel·les, els ordinadors connectats i preparats per que la gent pugui veure i sentir els vídeos que han muntat per donar més força i enriquir el missatge que es vol transmetre, i el més important els seus objectes, el seu patrimoni personal que han cedit a l'escola per explicar allò que han volgut explicar... podria haver estat un altre relat!!...però en aquest cas ha estat aquest...penso que és important valorar aquesta flexibilitat que aquesta mena de projectes aporten:**el resultat sempre serà diferent!!**)

L'Enric com sempre pendent de tot. Se'l veu content, per fi tot allò que va començar com una idea abstracte s'ha fet realitat. Amb ell i un altre mestre acabem de preparar el que falta per a l'hora prevista: treure el paper que tapava l'exposició feia dies i el qual tota l'escola desitjava treure'l per assabentar-se del què havia al darrere; col·locar l'equip de so i la pantalla amb tot els elements tècnics necessaris perquè es pugui passar el vídeo del muntatge i connectar els micròfons.

També estaven preparats el programes de l'acte, **programes que, com els rètols i invitacions, per falta de temps no van preparar els alumnes i hagués estat molt més beneficiós pel seu aprenentatge. Aquest és un punt clau a millorar: tenir clar que per treballar per projectes és necessari saber distribuir les tasques en funció de les habilitats de cada alumne, no es tracta de fe tots el mateix, sinó participar-hi i donar el millor de cadascú per aconseguir un bon resultat. Penso que aquest aspecte a l'Escola Catalònia, segur per no estar habituats a treballar d'aquesta manera se'ls ha escapat una mica, es a dir, les mestres tutores i l'Enric han portat una sobrecàrrega de feina, per no saber delegar-la en els nens i nenes, deixant-los d'aquesta manera menys llibertat d'actuació i desfavorim la presa de decisions i l'autodeterminació de l'alumne. A més ha comportat un estat d'estrès força evident en les tutores durant l'última part de projecte.**

Els nens i nenes que havien de presentar l'acte van assajar una mica abans de l'acte, se'ls veia nerviosos però il·lusionats.

Van arribar les 4:30 tots els nens i nenes de l'escola es van quedar impressionats amb les dues exposicions, mica en mica tothom va marxar. A les 17:45 les portes es van tornar a obrir i van començar arribar el públic que feia dies esperaven a impaciència l'obertura; pares, alumnes, mestres, familiar, la Carmina (cap del departament d'educació del museu), la responsable del CRP,... l'acte havia de començar tothom estava impacient, però vam tenir que esperar a les educadores del museu que havien guiat tot el projecte i que els nens i nenes del centre els havien donant l'honor de ser elles les que talléssim la cinta...i bé elles no venien i l'acte havia de començar i va començar de fet sense elles. **M'agradaria assenyalar la importància d'aquest petit fet ,aparentment anecdòtic com un fet que no hauria d'haver passat: educadores, mestres,**

adults són referents i exemples per als nostres infants, prediquen amb l'exemple i els nostres actes, per tant hem de ser-ne conscients i tenir cura...aquests nens i nenes es mereixien un respecte.

L'acte inaugural va anar molt bé, potser destacar els nervis que van passar sobretot els alumnes de 5è A alhora de presentar-la i que ens fa reflexionar sobre la importància de treballar a les escoles l'habilitat de parlar en públic com a una competència necessària per a la formació dels nostres alumnes i els seu futur laboral. Tanmateix tot va anar molt bé, els pares se'ls veia contents, els alumnes, els mestres i tothom que va assistir-hi també. Penso que tothom es va quedar una mica impressionats per la feina feta, fins i tot les educadores, van comentar que havien treballar més del què es demanava.

Per acabar l'acte l'escola va oferir un refrigeri per a tots els assistents. Voldria destacar un altre fet que penso que va ser encertat: hi havia dos llocs habilitats per al refrigeri, un pels mestres al menjador (on havia cava per beure-hi); i l'altre pels pares, familiars i alumnes participants. **Com potser si tots plegats estem celebrant un acte educatiu, que ho estem**

qualificant com exitós, mestres, pares, familiars, membres del museu i del municipi ho facin per separat?, els mestres en som responsables de trencar barreres o d'obrir-ne, cal reflexionar sobre les nostres accions.

Gestió i rol dels metres i educadores:

Les mestres avui estaven molt més relaxades i contentes, se les veia contentes i satisfetes amb el resultat. Parlant amb elles van expressar el que realment sentien, la Raquel tutora de 5è A, valorava molt el fet d'haver treballat en grup, cooperant per aconseguir un objectiu comú, la dedicació dels alumnes i el fet d'haver deixat temps per a la reflexió, per al diàleg; el que més neguitosa la posat és la part plàstica, el donar-li forma plàsticament a les idees que els alumnes havien narrat i crear l'espai expositiu. L'Alicia en canvi amb el què més ha gaudit ha estat amb la part plàstica, amb la creació de l'espai expositiu, però ella es queda no tant amb el resultat, sinó amb el procés de tot el projecte, també té més experiència en treballar per projectes que la seva paral·lela.

Totes dues es mostraven molt orgulloses per a la feina realitzada!

Resposta, motivació, actitud i participació de l'alumne

Els alumnes de cinquè avui es sentien totalment protagonistes del dia. Se'ls veia contents, nerviosos, desitjos que arribés l'hora de la inauguració per mostrar a tothom el treball realitzat, en especial als seus pares i familiars.

*Després d'un llarg camí de treball, d'aprendre conceptes, de reflexionar, de prendre decisions, de debatre, de crear, de compartir idees, de trobar solucions,...per fi el seu objectiu es materialitzava i el podien presentar i mostrar...**cal en aquest moment destacar la recompensa intrínseca que aquests alumnes avui han pogut sentir**, penso que aquesta és la millor avaluació que poden tenir: **sentir-se orgullosos de la feina ben feta!!!***

Encara em falta fer-los l'avaluació final del projecte, però vaig poder parlar amb alguns, els hi vaig demanar que era el què més els havia agradat del projecte i com era evident em van contestar la majoria que pintar!!

Reflexions i opinions personal

Bé, ja he anant deixant pensaments i reflexions personals, en els escrits anteriors, però en ara m'agradaria destacar la importància que té per l'aprenentatge i ensenyament de les persones el fet de treballar per projectes, com el que hem vist en aquest cas. L'aprenentatge esdevé molt més significatiu i molt més enriquidor, no només per als alumnes, sinó pels mestres i educadors; tothom aprèn i no només conceptes, sinó que és un aprenentatge molt més global, ja que l'aprenentatge es desenvolupa tenim present tres aspectes fonamentals: el saber, el saber fer i el saber estar.

De tot el projecte desenvolupat m'agradaria destacar la part plàstica, som conscients que tant als mestres com als alumnes els hi manca habilitats plàstiques i una educació artística de qualitat, tanmateix quan se'ls dona la oportunitat de desenvolupar-la gairebé tothom gaudeix i es mostra receptiu. Penso que si fórem conscients dels beneficis que l'educació artística aporta a les persones ens preocuparíem molt més d'ensenyar-la.

2. Competències Bàsiques i Competències transversals que es treballen amb el projecte:

COMPETÈNCIES BÀSIQUES Competències transversals		
Competències comunicatives	1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual	Comunicació oral o escrita del coneixement i del propi pensament. Desenvolupament de les capacitats cognitivolingüístiques (descriure, explicar, justificar, interpretar, argumentar).
	2. Competència artística i cultural	Interès per participar en la vida cultural i per valorar la conservació del patrimoni cultural i artístic.
Competències metodològiques	3. Tractament de la informació i competència digital	Recerca, obtenció i tractament de la informació a partir de fonts diverses (observació, lectura d'imatges, entrevistes). Distinció entre informacions rellevants i anecdòtiques, objectives i subjectives. Transformació de la informació en coneixement.
	4. Competència matemàtica	Representació gràfica de l'espai expositiu. Mesura en tres dimensions (alçària, amplària i fondària). Introducció a l'avaluació estadística.
	5. Competència d'aprendre a aprendre	Foment del pensament creatiu i la curiositat. Presa de decisions, de forma racional i crítica, amb la informació disponible. Ús de diferents estratègies de treball cooperatiu, de planificació i organització del temps.
Competències personals	6. Competència d'autonomia i iniciativa personal	Capacitat per imaginar, emprendre, desenvolupar i avaluar accions o projectes individuals o col·lectius amb creativitat, confiança, responsabilitat i sentit crític.
Competències específiques per conviure i habitar el món		
	7. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic	Assoliment d'habilitats per desenvolupar-se en àmbits de la vida i de coneixement culturals. Interpretar el món i la cultura material.
	8. Competència social i ciutadana	Presa de consciència i escala de valors construïts per mitjà de la reflexió crítica i el diàleg en el marc dels patrons culturals bàsics de cada regió, país o comunitat.

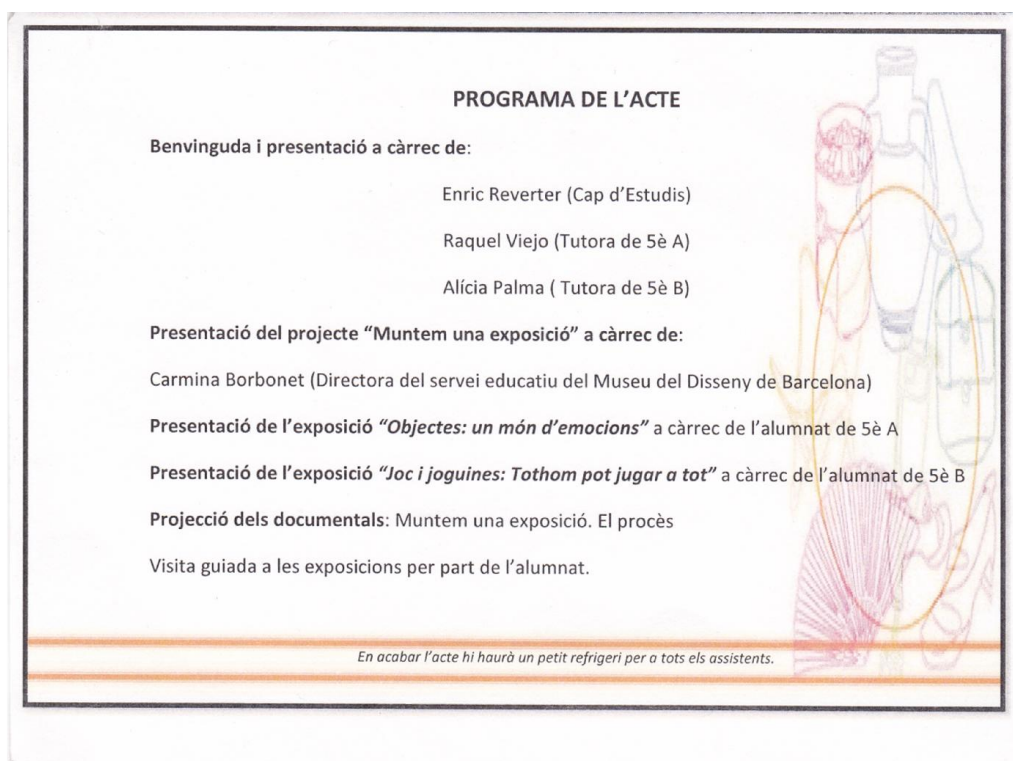
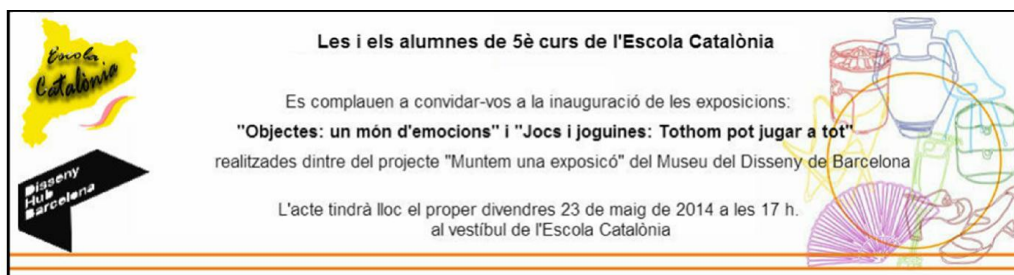
3. Calendari de les primeres sessions

CALENDARI PROJECTE INTERDISCIPLINAR "MUNTEM UNA EXPOSICIÓ"

Número de sessió	5è A	5è B	Formadors
1	Dilluns 3 de febrer Patrimoni i museus	Dijous 6 de febrer Patrimoni i museus	Formadores HUB
1.1	Un objecte, el nostre patrimoni <i>Dilluns 10 de febrer 11.30 – 12:30</i>	Un objecte, el nostre patrimoni <i>Dilluns 10 de febrer 11.30 – 12:30</i>	Raquel Viejo/ Enric Reverter
1.2	L'embalatge de l'objecte <i>Dimecres 12 de febrer 10 – 11</i>	L'embalatge de l'objecte <i>Dimecres 12 de febrer 10 – 11</i>	Raquel Viejo/ Alicia Palma
1.3	Registre i neteja de l'objecte <i>Dijous 13 de febrer 15.30 – 16.30</i>	Registre i neteja de l'objecte <i>Dimarts 18 de febrer 15 – 16.30</i>	Raquel Viejo/ Alicia Palma
1.4	Visita museu de la música <i>Divendres 21 de febrer de 9 a 11</i>		Raquel Viejo/ Alicia Palma/ Enric Reverter/ Laura Araujo
1.5			
2	Dijous 20 de febrer L'objecte	Dimecres 19 de febrer L'objecte	Formadores HUB
2.1	Narratives entorn els objecte <i>Deures (taller escriptura)</i>	Narratives entorn els objectes <i>Deures (taller escriptura)</i>	Raquel Viejo/ Enric Reverter
3	Dimarts 25 de febrer L'exposició	Dimecres 26 de febrer L'exposició	Formadores HUB
3.1	Treballem en equip, muntem una exposició <i>Dimarts 4 de març 11.30 – 12:30</i>	Treballem en equip, muntem una exposició <i>Divendres 7 de març de 9 a 10</i>	Raquel Viejo/ Alicia Palma
3.2	Guió de l'exposició <i>Divendres 7 de març de 9 a 11</i>		Raquel Viejo/ Enric Reverter/ Alicia Palma
3.3			

3.4	Títol i contingut expositiu <i>Dilluns 10 de març de 15 a 16.30 h.</i>	Títol i contingut expositiu <i>Dimarts 11 de març de 15 a 16.30 h.</i>	Raquel Viejo/ Enric Reverter/ Alicia Palma
3.5			
3.6	Disseny de la gràfica	Disseny de la gràfica	
3.7	Disseny de la gràfica	Disseny de la gràfica	
3.8	Disseny de la gràfica	Disseny de la gràfica	
4	Dijous 13 de març L'exposició	Dimecres 12 de març L'exposició	Formadores HUB
4.1	Muntatge de l'exposició	Muntatge de l'exposició	
4.2	Muntatge de l'exposició	Muntatge de l'exposició	
4.3	Muntatge de l'exposició	Muntatge de l'exposició	
4.4	Campanya de comunicació i difusió	Campanya de comunicació i difusió	
4.5	Campanya de comunicació i difusió	Campanya de comunicació i difusió	
4.6	Campanya de comunicació i difusió	Campanya de comunicació i difusió	
4.7	Preparem la inauguració	Preparem la inauguració	
5	Dimecres 2 d'abril Avaluació	Dijous 3 d'abril Avaluació	Formadores HUB

4. Disseny de la invitació i programació de la inauguració de les exposicions a les escoles

5. Invitació a la inauguració de les exposicions al Museu del Disseny

**Museu
del Disseny
de Barcelona**

Museu info
Invitació

